

ବିବାହ ଓ ଜୀବନ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମୁଦ୍ରା

Digitized by srujanika@gmail.com

ବିବାହ ଓ ଜୀବନ

ଲେଖକ:—ଶ୍ରୀ ନିଶାକର ମୁଦୁଲି, ବି.ଏ., ଡି.ଇଡି

ପ୍ରକାଶକା:—ଶ୍ରୀମତୀ ଜ୍ୟୋତମୟୀ ଦେବୀ

ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ, ୧୯୬୧

ମୁଦ୍ରାକର ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥ ଦାସ
ଦାଶରଥ ପ୍ରେସ
କାନ୍ତବଜାର କଟକ

ବୋଉ,

ତୋର ପାଦତଳେ ଜନ୍ମବେଳେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇ ପାରିନାହିଁ । ତୁ ସରଗ ରାଜକୁ ଚାଲିଗଲା ପରେ କୋଟିଏ ଜଣାଣ ଜଣାଉଛି । କିନ୍ତୁ ତୁ କ’ଣ ତୋର ଅଲିଅଳ ପୁଅର ଡାକ ଶୁଣି ପାରୁଛୁ ?

ତୁ ସବୁ କଷ୍ଟ ସହି, ତୋ’ ଦେହ ଶିରକୁ ପଛକରି ମୋତେ ପଢ଼ାଇଥିଲୁ । ‘ଗୁଣିବା କର ଧନ ଅର୍ଜିବି’ ଏଇ କଥା ତୁ ଚାହୁଁଥିଲୁ । ଏବେ ମୁଁ କ’ଣ କରୁଛି ତୁ ତ ଦେଖୁନାହିଁ । ଘରକରଣା ବୁଦ୍ଧି ତୁ ମୋତେ ଶିଖାଉଥିଲୁ । ସ୍ବାସାରିକ ବନ୍ଦନରେ ନ ପୁରାଇ ତୁ ଛାଡ଼ିଗଲୁ । ଏବେ ଆଉ କେହି କିଛି ଶିଖାଉନାହାନ୍ତି । ମୁଁ ମନକୁ ଶିଖୁଛି । ଆଉ ଜଣକୁ ମଧ୍ୟ ଶିଖାଉଛି ।

ବୁଦ୍ଧି ଯେଉଁ ଆଡ଼କୁ ନେଉଛି ତେଣିକି ଚାହିଁ ଲେଖୁଛି । ତୋ’ରି ବଚନ ରୂପ ନେଇଛି ମୋ’ ଲେଖନୀରେ । “କାହାର ଘର ନ ଭଙ୍ଗୁ । ସବୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠ ହେଉ ।”

ଏଇ ଦି’ପଦ କହି ତୋର ପାଦତଳେ ମୋ’ ମୁଣ୍ଡ ନୁଆଁଇ ସମର୍ପି ଦେଉଛି ମୋର “ସବୁ ଲେଖା” ।

ଭାତ
ତୋର
ଏକୋଇର ବଳା
ନିଶାକର

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ।

ବୋଉ ଚାଲିଗଲା ପରେ ତୁମକୁ କହିବାକୁ କେହି ନାହାନ୍ତି ।
ତୁମର ରୁଦ୍ଧିରେ ମୋତେ ତୁମେ ଚଳାଇବାକୁ ଚାହୁଁ । ଆଜି ନ
ଚାଲିଲେ ଭାର ବିରକ୍ତ ହୁଅ । ତୁମେ ମୋ'ଠାରୁ ଛେଟ । କିନ୍ତୁ
ମା' ପର କଅଁଳିଆ କଥା କହି ବୋଧଦିଅ ମୋର ବାଉଁଶମନକୁ ।
ଲକ୍ଷ୍ମୀ ପର ତୁମେ କୁଆଡ଼େ ଘରକୁ ଧନ ଜନ ବୁଝାଇ ଆଣୁଛ ।
ସମସ୍ତେ ସେଇ କଥା କହନ୍ତି । ସତ ମିଛ ତୁମେହିଁ ଜାଣ ।

ବୋଉ ଚନ୍ଦ୍ରା ମୋ' ଅପେକ୍ଷା ତୁମର ବେଶୀ । ତୁମେ ନିଜ
ଘର ଖାଲି ସଜାଡ଼ୁ ନାହିଁ ଅନ୍ୟ ଘରକୁ ମଧ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠ କରିଦେଉଛ ।
ଦେଶର ଭଲ ମନ୍ଦ ତୁମେ କମ୍ ଜାଣ । ମୁଁ ଜାଣେ ଅଧିକ । କିନ୍ତୁ
ତୁମେ ସିଧା କହ ଆଉ ମୁଁ କହେ ବଙ୍କା । ଏଇଟା ମୋର ଦୋଷ
ଓ ତୁମର ସେଇଟା ଗୁଣ । ତୁମର ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ା କମ୍ ହେତୁ
ଦୋଷ ତୁମର କମ୍ ବୋଲି ମୁଁ ଭାବେ । ସେଇ ଯୋଗୁଁ ମୋ'
ଦୋଷ ମୁଁ ଦେଖି ପାରୁନାହିଁ ।

ଛେଟ ରୁଦ୍ଧିରେ ଛେଟ କୁଡ଼ିଆପାଇଁ ଲେଖିଛି କେତୋଟି
କଥା । କୋଠାଘରେ ଦୋମ୍ବୁଆଁ ମନ, ଯୋଡ଼ା ହୃଦୟ, ଭଙ୍ଗା ସଂସାର
ଓ ଫଟାପ୍ରାଣ ଦେଖାଯାଏ । କୁଡ଼ିଆଘରତ ପାଟେ ନାହିଁ । ତେଣୁ
ସେଠି ସେ ସବୁ ନ ଥାଏ ।

ସବୁଦିନେ ତୁମେ ଉତ୍ତରରେ ନିରେଖି ପରୁର 'ବହି ପର
ଲେଖିବ ?' କ'ଣ କହିବ ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲେ ନାହିଁ । ତୁମେ ମୋ'
ପାଖରେ ନ ଥିଲବେଳେ ଏ ବହି ଲେଖିଛି । ତୁମକୁ ଭଲ ଲାଗିଲେ
ଲେଖା ସାଥୀକ ହେବ ।

ରବି
ତୁମର କବି

ବିବାହ ଓ ଜୀବନ

ଦୀର୍ଘିକା

ତା ୩-୩-୧୯୪୯

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ ।

ମୋର ଶୁଭ୍ରଶିଷ ନେବ । ବହୁତ ଦିନ ପରେ ଏ ଚିଠି ।
ଏଥରେ ନିଜ କଥା କିଛି ନାହିଁ । ଅଳ୍ପ ଅମ ଦେଶ କଥା । ତୁମେ
ଯାହା ବେଳେ ବେଳେ ପଚାର । ତାହାର ଉତ୍ତର ଦେଉଛୁ ।

ବିବାହର ପୂର୍ବକଥା । କ'ଣ ସେ ? ଦୁଇଟି ପୁଅ ହିଅ ।
ହଁ ଶୁଭକୁମାର ଓ ଶୁଭକୁମାରୀ । କିଛି ଜଣା ନ ଥାଏ । ସବୁ ଥାଏ
ସୁନ୍ଦର । ସରଗ ଥାଏ ନିକଟରେ । ହସର ସୁଅ ବୋହୁଥାଏ
ଜୀବନରେ । ଅଳ୍ପ କେତେକ କାନ୍ଦନ୍ତି । ତଥାପି ସବୁ କଥାକୁ
ଏଡ଼ିଦେଇ ଦ୍ଵିଏ ନାହିଁ । ଯୌବନ ଧୀରେ ଧୀରେ ଆସେ । ମଣିଷ
ପଶୁ ଓ ଦେବତା ରୂପରେ ଘଡ଼ି ଘଡ଼ିକେ ତକା ଖୁଡ଼େ ।

ତୁମେ ମୋତେ ସବୁବେଳେ ସଂକଥା କହିବାକୁ କହ । ମୁଁ ଖୁବ୍ ସାବଧାନ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋ' କଥା ହୋଇଯାଏ ବଙ୍କା । ତୁମେ ଟିକେ ମୁହଁ ଆଡ଼େଇ ନାଅ । ଆଉ ମୁଁ ବଡ଼ପାଟିରେ କଥା କହେ । ଏଠି ତ ମୋ' ପାଖରେ କେହି ନାହାନ୍ତି । ଆଉ କିଏ ବା ଶୁଣିବ ? ମୁଁ ଲେଖି ଯାଉଛି । ସବୁ କଥାହିଁ ସେଇଥିରେ ରଖି ଦେଉଛି ।

ଯୌବନ ସବୁର ଦେହରେ ଆସେ । ଗଛ ଲତା ପଶୁପକ୍ଷୀ ଓ ମଣିଷଙ୍କର । ଚିହ୍ନିବା କଷ୍ଟକର ତ ନୁହେଁ । ତାହା ସ୍ବତଃ ଚିହ୍ନା ଦିଏ । କାହାପ୍ରତି ତା'ର ବିରାଗ ନ ଥାଏ । ସେ ବର୍ଷୁଳ ଧାର ପରି ବେଗବାନ୍ ଓ ନିଆଁ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ । କାଳିମାକୁ ସେ ଥକାର କରେ ବରଂ ବାଧାପାଇ ଆଗେଇବାକୁ ଚାହେଁ । ଜଣକୁ ପୂଜା କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ଦେବତା ପଶୁ ଏଇ ନିମନ୍ତେ ଲେଖିଛି । ସେ ବୁଝି ବିରୁଦ୍ଧ କିଛି କରେ ନାହିଁ । ଯାହା ଦେଖେ ସବୁହିଁ ତାକୁ ନୂଆ ଦେଖାଯାଏ । କେହି ତାକୁ କିଛି ନ କହିଲେ ସେ ମନଇଚ୍ଛା କାମ କରିଯାଏ ।

ସେଇଥିପାଇଁ ଏ ଲେଖା । ଦୁଇଟି ପ୍ରାଣକୁ ଏମିତି ଅବସ୍ଥାରେ ଛନ୍ଦ ଦିଆଯାଏ । କିଛି ଜାଣି ନ ଥା'ନ୍ତି ସେମାନେ । ଯାହା ବା ଜାଣିଥାନ୍ତି ସେ ସବୁ ଲଘୁ ଗୋର ଭାବରେ । ସାହସ ନ ଥାଏ କାହାକୁ ପଚାରବାକୁ । ପିତାମାତା ତ ସେ ବିଷୟରେ ଉଦାସୀନ । ଆଉ କାହାକୁ ବା କ'ଣ କହିବା ?

ରାଜକୁମାର ଘର ପାତାଳ ପୁରୀରେ ଓ ରାଜକୁମାରୀ ଘର ସରଗ ରାଜ । ଦୁହେଁ ଦୁହେଁ ଚିହ୍ନି ନ ଥିଲେ । ଖାଲି ଶୁଣାଶୁଣି । ବନ୍ଦନର ହେଲ ଯୋଗାଡ଼ । ରାଜକୁମାର ମତ ଦେଲା । ରାଜକୁମାରୀ ମଧ୍ୟ । ମଝିରେ ଦଲେ ! ଭାଣ୍ଡୁ ଥିଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ

ରାଜକୁମାରକୁ ଦେଖିବାପାଇଁ । ବିବାହ ହେବ ମରତପୁରରେ । ଏଡ଼େ ବଡ଼ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କୁ ନ ଦେଖି କାହା ବେକରେ ବାନ୍ଧି ଦେବାପାଇଁ ଇଚ୍ଛାକଲେ ନାହିଁ ।

ଏ କଥା ଶୁଣିଲା ରାଜକୁମାର । ସେ ଲେଖିଲା ଚିଠି । “ମୋତେ ଯେ ଦେଖିବାକୁ କହିବ ମୁଁ ତାକୁ ଅନାଇବି ନାହିଁ ।” ଏତିକିରେ ଶେଷ । ଯଦି କିଏ ନିଆଁରେ ହାସଦେବାକୁ ବାହାରୁଛ ତେବେ ମରତପୁରକୁ ଯିବ । ପାତାଳପୁରରୁ ସେ ଆସିବାକୁ ନାହାନ୍ତି । ପ୍ରସ୍ତାବ ମଉଳି ଯାଉଥିଲା । ରାଜକୁମାର ମନ କାହିଁକି ଉଛୁଳୁ ହେଲା । ସେ ହଁ ଭରିଲା । ତାର ଭାଗ୍ୟକୁ ସେ ଅଦେଶୀ ରାଜକୁମାର ହାତରେ ବିକିଦେବାକୁ ଭାବିଲା । ଆଉ ରାଜକୁମାରହିଁ ରାଜକୁମାରୀର କଳ୍ପିତ ଛବି ବସି ଆସିଲା ।

ମରତପୁରରେ ହେଲା ଆୟୋଜନ । ସବୁ ଭଲରେ ହେଲା । ଆଉ କାହା କଥା ରହିଲା ନାହିଁ । ଦୁହେଁ ପରସ୍ପରକୁ ଭୁଲିଗଲେ । ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଲକ୍ଷ୍ୟ ପାଇଁ ସବୁ ସେ କଲେ । ବିବାହ ନୁହେଁ ତ ରୂପର ମିଳନ । ଅସଲହିଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଏହା ସରଗ ପାତାଳର ମିଳନ । ଏହାର ବେଦୀ ମଞ୍ଚିମଣ୍ଡଳ ।

ବୁଝିବଣି ଜ୍ୟୋତି । ଏ ଦୁଇ ଜଣ କିଏ ? ସେମାନେ ଏବେ ଅଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନିଜ କାମରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବେଶୀ ପରପାଇଁ ଭାବୁଛନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ତ ଗୋଟାଏ ଚିନ୍ତା । ପାତାଳର ଧନ ମଞ୍ଚିକୁ ଆସିବ । ଆଉ ସରଗ ଭବନା ତାକୁ କାମରେ ଲଗାଇବ । ଏ କଥା ଆଜି ତ ନୂଆ ନୁହେଁ । ବହୁତ ଦିନରୁ ଚଳିଆସୁଛି ।

ରାଜକୁମାରର ଅସୀମ ବଳ । ଆଉ ରାଜକୁମାରୀ ଭାବି ସୁନ୍ଦରୀ । ସେ ରାଜକୁମାରକୁ ପୂଜାକରେ । ରାଜକୁମାର ଭଲପାଏ ରାଜକୁମାରୀକୁ । ତୁମେ ପାଖରେ ଥିଲେ ପରୁରନ୍ତ, କାହିଁକି ?

କାହିଁକିର ଉତ୍ତର ସବୁଠାରେ ମିଳେ ନାହିଁ । କେତେକ ଜାଗାରେ ମନ ଆପେ ଆପେ ଗୋଟାଏ କାମ କରେ । ଯେମିତି କି ଦେହରୁ ବହେ ଝାଳ, ପାଣିରେ ମରେ ଶୋଷ ଓ ଆଖିରୁ ବହେ ଲୁହ । କହିପାରିବ ତୁମେ । ଏ ସବୁର କାହିଁକି ?

ମା' ଭଲପାଏ ପୁଅକୁ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ସକାଳୁ ଉଠି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଯାଆନ୍ତି ଅସ୍ତ । ଏହାର କାହିଁକି କହିପାରିବ ! କେହି ଜାଣି ନାହାନ୍ତି । ନିତିଦିନ ଏଇ କଥା ଘଟୁଛି । ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ କହନ୍ତି ସୃଷ୍ଟିର ନିୟମ । ଆଉ ରାଜକୁମାର ରାଜକୁମାରୀ ମନେ କରନ୍ତି ସବୁ ଭଲପାଇଁ । ସେ କଥା ଭାବିଲେ କ'ଣ ହେବ ?

ରାଜକୁମାର କହେ ରାଜକୁମାରୀ ସୁନ୍ଦରୀ । ଆଉ ରାଜକୁମାରୀ ଭାବେ ରାଜକୁମାର ସୁନ୍ଦର । ଦୁହେଁ ଅନ୍ୟ କିଛି ତ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ । ବିଚାର କରନ୍ତି ବସି କେତେ କ'ଣ ? ସେଇ ବିଚାର ଶୁଣ ।

ରାଜକୁମାରୀ ରାଜକୁମାର ପାଖରେ ବସେ । ମୁହଁକୁ ଚାହିଁ ଏକ ଲମ୍ବରେ । ଆଖିପିଛୁଡ଼ା ତା'ର ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରଶ୍ନ ତା'ର ହେଲା “କହି ପାରିବ ରାଜକୁମାର—ବିବାହର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ?”

ରାଜକୁମାର ଭାରି ଖୁସି ହୋଇ କହିଲା “ଶୁଣ ରାଜକୁମାରୀ, ତୁମପାଇଁ ମୁଁ ଭଲ କଥା କହିବି । ତୁମେ ଯାହା ପଚାରୁଛ ତା'ର ଉତ୍ତର ଆଗ ଦେଉଛି । ତୁମେ ଯେଉଁ କଥାକୁ ଭଲପାଅ ତାହା ନ କହିବି କିପରି ?

ଆରମ୍ଭ କରେ ଗପ ରାଜକୁମାର । ରାଜକୁମାରୀ ଶୁଣେ । ଖାଲି ମାରେ ଗୋଟିଏ ହୁଁ । ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ । ଏଇ ସେଇ କଥା ।—

“ପିଲାଦିନୁ ବାପ ମା' ଅତି ଗେଢ଼ାରେ ନିଜର ପୁଅ ହିଅନ୍ତୁ ପାଳନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜେ ସହାନ୍ତି ଅର୍ଥାତ୍ କଷ୍ଟ । ତାଙ୍କ ଭଲ

ଅପେକ୍ଷା ପୁଅଟିଅମାନଙ୍କ ଭଲ ମନ୍ଦ ବେଶୀ ଦେଖନ୍ତି । ମା' ଦଶମାସକାଳ କଷ୍ଟ ସହି ଜନ୍ମକରେ । ନିଜରକ୍ତକୁ ପାଣିକରି ପୁଅଟିଅଙ୍କୁ ବଢ଼ାଏ । ଏ ସବୁ ସେ କିଛି ନ ଭାବି କରିଯାଏ ।

ତୁମେ ଦେଖୁଥିବ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାଣୀମାନଙ୍କ କଥା । ବାଘ, ସିଂହ, ଗାଈ, ଛେଳି, କାଉ, କୋଇଲି ପ୍ରଭୃତି ପଶୁପକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ସ୍ନେହ । ଏମାନଙ୍କର ସ୍ନେହ କିନ୍ତୁ ବେଶୀଦିନ ପାଇଁ ନୁହେଁ । କିଛିଦିନ ପରେ ତାହା ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ କମିଯାଏ ଏବଂ ଶେଷକୁ ଆଦୌ ରହେ ନାହିଁ । ନିଜ ଜୀବନ ରଖିବା ପାଇଁ ଯେ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ପରକୁ ବଞ୍ଚାଏ ଓ ନିଜର ଯେତେ ବିପଦ ପଡ଼ିଥାଉ ପଛକେ ଅନ୍ୟର ଭଲ ପାଇଁ ଯେ ଲାଗେ ଓ ଯେଉଁଭାବ ତାକୁ କାମରେ ଲାଗାଏ ତାହାହିଁ ସ୍ନେହ ।

ନିଜ ମା' କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ରୂପର ପୁଅଟିଅଙ୍କୁ ହରୁହୁଏ । ଗୋଟିକରୁ ଅଧିକ ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତି ଥିଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଜଣେ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଭେଗରେ ପଡ଼ିଲେ, ସେ ଦିନରୁ ଆଖିମେଲେଇ ବସି ରହିଥାଏ । ନିଦ ତା' ଆଖିକୁ ଆସେ ନାହିଁ । ଭୋକଶୋଷ ତା'ର ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଏ ସବୁ ଖାଲି ତା'ର ସ୍ନେହ ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପାଇଁ । ବଡ଼ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରେମ ନିମନ୍ତେ ।

ଏଇ ପ୍ରେମ ଏକ ବୃହତ୍ ପଦାର୍ଥ । ଏହାର କଳନା କରିବା ଭାବି କଷ୍ଟ । କଳନା ମଧ୍ୟ ଆଦୁର କଠିନ ଓ ଅନୁଭବ ଅତି ଜଟିଳ । ସବୁ ସ୍ଥାନରେ ଏହା ଅଛି । କିନ୍ତୁ ଏହାର ରୂପ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରେ ଦେଖାଯାଏ । ସୁଦୂର ସୁଦୂର ଓ ବୃହତ୍ ବୃହତ୍ ହୋଇ ଶେଷରେ ସୁଦୃଢ଼ ଓ ବୃହତ୍ ହୋଇଥାଏ । ଗୋଟାଏ ଟାଣେ ଉଠିବୁ ଆଉ ଗୋଟାଏ ଟାଣେ ତଳକୁ । ଗୋଟାକର ରାଜ୍ୟ ପାତାଳ ଓ ଆଉ ଗୋଟାକର ରାଜ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ।

ଗୋଟାଏ ରକ୍ତ ବୁହାଇ ଦିଏ ଓ ଆରଟି ପାଣିକୁ ଅମୃତ କରେ । କଥାଟା ମୋର ଟିକେ ଏଠି ଜଟିଳ ହୋଇ ଆସୁଛି । ଏଇ ପ୍ରେମ ନିମନ୍ତେ ଏମିତି ଘଟୁଛି । କାହିଁକି ନା ମୁଁ ତୁମକୁ ପୂର୍ବରୁ କହିଛି ଯେ ଏହା ଏକ ଜଟିଳ କଥା ।

ଶିଶୁ ଅବସ୍ଥାରେ ଆମେ ତ କିଛି ଜାଣୁ ନା । କ୍ଷମେ କ୍ଷମେ ଆମର ଉନ୍ନତ ହୁଏ ଓ ବୃଦ୍ଧି ହୁଏ । ଶେଷରେ ସିନା ମୃତ୍ୟୁ । କିନ୍ତୁ ଜନ୍ମଠାରୁ ମରଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ସୋପାନ । ପ୍ରତି ସୋପାନର ମହତ୍ତ୍ୱ ଅଛି । ଏଇ ଭଳିଆ ଏକ ସୋପାନର ଆଦର୍ଶ ହେଉଛି ବିବାହ ।

ଆଦର୍ଶ ହେଉଛି ପ୍ରେମର ଅନ୍ୟ ନାମ । ଗୋଟାଏ ଲୋକ ଆମର ଆଦର୍ଶ ହୁଏ କେତେବେଳେ ? ଠିକ୍ ଯେତିକିବେଳେ ଗୋଟାଏ କାମ ପ୍ରତି ତା'ର ପ୍ରେମ ଅଧିକ ହୁଏ । ସେହି କାମଟାହିଁ ତାକୁ ଉପରକୁ ଉଠାଏ । ସବୁ ଲୋକେ ସେହି କାମରେ ସ୍ୱତଃ ଯୋଗଦିଅନ୍ତି । ଯଦି ଲୋକମାନେ ଭାବୁ, ବଧୂ ବାନ୍ଧବ ଓ ସ୍ୱପକାର୍ଯ୍ୟ ଲୋକେ ଆମ କାମରେ ହସି ହସି ନ ମିଶନ୍ତି ତେବେ ସେ କାମରେ କିଛି ଲଭ ନାହିଁ । ଜଣେ ଲୋକ ଯେଉଁଠି ଖୁବ୍ ସାହସର ସହିତ ଗୋଟିଏ କାମ ପାଇଁ ନିଜର ପ୍ରାଣଦେବାକୁ ଆଗେଇଯାଏ ସେହିଠାରେହିଁ ତାର ପ୍ରେମ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ।

ଆମେ ଶିଶୁଅବସ୍ଥାରୁ ଆସି ପହଞ୍ଚୁ କିଶୋରଅବସ୍ଥାରେ । ଛୋଟ ପିଲା ହିସାବରେ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନେରଖୁ । ତା'ପରେ କୁମାର-ଅବସ୍ଥାର ଆରମ୍ଭ । ବିବାହର ଏହାହିଁ ପୂର୍ବାବସ୍ଥା । “ତୁମେ ଥିଲ ଏହା ପୂର୍ବରୁ କୁମାରୀ, ରାଜକୁମାରୀ ଓ ମୁଁ ରାଜକୁମାର” ଏହି କଥାପଦକ ରାଜକୁମାର କହିଲା ।

ରାଜକୁମାର ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ ହସି କହି ଚାଲିଲା କଥା ସବୁ । ତା'ପରେ ଯୌବନ ଆସେ । କୁମାରବେଳେ କେହି ବଡ଼ କାମ କରିବାକୁ ସାହସ ଦେଖାଏ ନାହିଁ । ବେଶୀ ସମୟ ଶିଖିବାରେ କଟେ । କିନ୍ତୁ ଯୌବନ ଆସିଗଲେ ବଳର ଅସରନ୍ତି ସ୍ରୋତ ମାଡ଼ି-ଆସେ । କୌଣସି କଥାରେ ପଛେଇ ନ ଯାଇ ବାର ଭଳି ଆଗେଇ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଅଦମ୍ୟ । ମଣିଷ ଏଇ ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ୱର୍ଗର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ । ସେ ବାରମ୍ବାର ଚେଷ୍ଟା କରି ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ତା'ର ହାତ ଗୋଡ଼ ଭାଙ୍ଗେ, ତା ଦେହ କଷ୍ଟ ପାଏ, ତଥାପି କି ଦୁବାର ଲଲସା ଆସେ ତା'ର ପ୍ରାଣରେ ଓ କି ଆବେଗ ଜନ୍ମ ହୁଏ ତା'ର ହୃଦୟରେ । କଲ୍ପନା କରିବା ଅସାଧ୍ୟ । ଖାଲି ଅନୁଭବ କରି ହୁଏ ।

ଏଇ ଯୌବନରେ ଯୁବକ ଯୁବତୀଙ୍କର ଅନେକ ପରବର୍ତ୍ତନ ହୁଏ । ଲଜ ମାଡ଼େ ନିଜର ମନକଥା କହିବାକୁ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ କଥା ନ କହି କେହି ରହିପାରେ ? ଯଦି ମୁନିମାନଙ୍କ ପରି ଏକାକୀ ତପସ୍ୟା କରିବ ତେବେ ସିନା କାହା ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବା ଦରକାର ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଚଳି ପୁଣି କେମିତି ଅଲଗା ରହିବ ।

ସେଇଥିରୁ ଆସିଛି ବିବାହ । ଏହାର ଅନ୍ୟ ଅର୍ଥ ମିଳନ । ଦୁଇଟି ମନର, ଆତ୍ମାର ଓ ଦେହର । ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳରେ ଏଇ କଥା ସବୁଠାରେ ଦେଖାଯାଏ । ଯଦି ବିବାହ ନ ଥା'ନ୍ତା ତେବେ ଏଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ସ୍ୱପ୍ନର ଚୂନାହୋଇ ଯାଆନ୍ତା ସିନା ।

ରାଜକୁମାରୀ ପୁଣି ପଚାରିଲା “କାହିଁକି ? ଯିଏ ଏଡ଼େ ବଡ଼ ସ୍ୱପ୍ନର ତଥ୍ୟ କରିଛି ସେ କ'ଣ ଖବର ଗୁଝନ୍ତା ନାହିଁ କି ?”

ରାଜକୁମାର କହିଗଲେ “ତୁମେ ତ ରାଜକୁମାରୀ । ତୁମକୁ ଏଠାକୁ ଆଣିଲା କିଏ ? କାହିଁକି ତୁମେ ମୋ’ ହାତ ଧରିଲ ? ନିଜ ଘରଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ଏତେ ଦୂର ବାହାରେ ତୁମକୁ ମୋତେ ଏକାଠି କଲା କିଏ ?”

ତୁମେ ଶୁଣିଥିବ । ଲୋକେ କହନ୍ତି । ବିବାହ ହୁଏ । ଜଣକ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ସଭିଙ୍କ ପାଇଁ । ହଁ ଏଇ ଜଗତ ପାଇଁ । ସେଥିରେ ସମସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ଆନନ୍ଦିତ । କାହାରି ମନ ଇଚ୍ଛାରେ ଏ କଥାଟା କଲେ ଲୋକେ ହସନ୍ତି । ଗୁରୁଜନଙ୍କ କଥା ମାନିଲେ ସମସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ଶୁଣି । ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା କୁଳ ଉଚ୍ଛ୍ୱଳ ହେଉ, ବଂଶର ଟେକ ରହୁ ।

“କିପରି ରହିବ ?” ରାଜକୁମାରୀ ପଚାରିଲା ।

ପର ଚିଠିରେ ଲେଖିବି ।

ଭଦ୍ର

ତୁମର କବି—

—————

—ଦୁଇ—

ସିମଳା

୪-୪-୧୯୫୯

ସ୍ନେହର ଜ୍ୟୋତି,

ମୋର ଦୂର ନମସ୍କାର ନେବ । ଚିଠିଟା ଅଧା ରଖିଛି
ବୋଲି ମୋ' ଉପରେ ବରଜୁ ହେଉଥିବ । କ'ଣ କରବି ? ସମୟ
ସେତିକି ଅନୁମତି ଦେଲା ସେତିକି ଲେଖିଛି । ଏ ଚିଠିରେ ଉତ୍ତର
ଦେବି ପୁରୁଣା ପ୍ରଶ୍ନର । ଶୁଣ ।”

ଘରର ଟେକ ରଖିବା କଥା ରାଜକୁମାର କହିବାକୁ ଭଲ
କରୁଥିଲା । ରାଜକୁମାରୀ ପଚାରି ପଚାରି ଥିବା ଯାଉଥିଲା । ରାଜକୁମାର
କହିବସିଲ ଦେହ ଓ ମନ କଥା ।

ଜାଣିଥିବ, ବିବାହଟା ଏଇ ଦେହ ଓ ମନକୁ ଏକାଠି କରେ । ଦେହ ଚାହେଁ ମିଳନ ଓ ମନ ଚାହେଁ ଶାନ୍ତି । ବିବାହ ପରେ ଏ ସବୁ ଶିଖିବାକୁ ପଡ଼େ । ଠୋକର ଖାଇ ନାନାଦି କଥା ଜାଣିବାକୁ ହୁଏ । ନଚେତ୍ ଘରେ ନ ପଶୁଣୁ ଚାଲି ବାଜିଲା ପରି ଦୁଃଖରେ ଆଉଟି ପାଉଟି ହୋଇ ମଲା ନୁହେଁ କି ଗଲା ନୁହେଁ ଭଳି ଜୀବନ ବିତେଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ଗୋଟାକୁ ଧରିବସିଲେ ଚଳି ହେବ ନାହିଁ । ହୁଏ ନାହିଁ ମଧ୍ୟ ।

ଏଇ ଦେହ ଏକ ପବିତ୍ର ମନ୍ଦିର । ଶାସ୍ତ୍ର କହେ ଦଶ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ହେଉଛନ୍ତି ଦଶଟି ଗୁକର । ଆଉ ମନ—ଏକାଦଶ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ । ସେ ହେଲା ରାଜା । ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କୁ ଯେପରି ଚଳାଇବ ସେମାନେ ସେମିତି ଚାଲିବେ । କିନ୍ତୁ ସବୁବେଳେ ଏଇ କଥା ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଦେହର ଅଶାନ୍ତି ମନ ଉପରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ । ଆଉ ମନର ଅଶାନ୍ତି ଦେହ ଉପରେ ମଧ୍ୟ । ଦୁହେଁ ଯାକ ଯଦି ଭଲ ନ ରହନ୍ତି ତେବେ କିଛି କରିହୁଏ ନାହିଁ ।

ନୂଆ ହୋଇ କିଛି କଥା ଭୁଝାପଡ଼େ ନାହିଁ । ପୁରୁଣା କଥାକୁ ଯଦି ଭାବିବସିବ ତେବେ ସବୁ ପରିଷ୍କାର ହୋଇଯିବ । ଆଉ କାହାର କିଛି କହିବାକୁ ନ ଥିବ ।

ସାଧାରଣ କଥାଟିଏ । ମଣିଷ ବଢ଼ିଆସିଥାଏ ପିଲାବେଳୁ ମା' ବାପଙ୍କ ଦ୍ଵାରା । ପୁଅ ପଢ଼ିଯାଏ ହୃଦ ବିଦେଶକୁ । ଦେଶେ ଅନେକ କଥା । ଶିଖେ ନୂଆ ଭାଷା । ତା'ର ତଙ୍ଗ ବଦଳାଏ । ଘରକୁ ଆସିଲେ ତାକୁ ନୂଆ ନୂଆ ତ କିଛି ଲାଗେ ନା । କିନ୍ତୁ ବାପ ମା'ଙ୍କୁ ପୁଅର ବ୍ୟବହାର ନୂଆ ଜଣାପଡ଼େ । ସେମାନେ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ ।

ରାଜକୁମାରୀ ପଚାରିଲା “କହନ୍ତି ନାହିଁ, କାହିଁକି ?” ରାଜକୁମାର ଉତ୍ତର ଦେଲା “ସ୍ନେହ ନିମନ୍ତେ ।” ସେମାନେ ପୁଅର ଦୋଷ ଦେଖି ସବୁ ଭୁଲିଯାଇ ତାକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ତା’ ପାଖରେ ପ୍ରତିବାଦ କରିନ୍ତି ନାହିଁ ।

ପୁଅ ସିନା ମା’ ବାପଙ୍କ ପାଖରେ ଏମିତି ଚଳେ । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ନିକଟରେ ଧରପଡ଼େ । ବିବାହ ତ ଏକ ଦାୟିତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ କାମ । ଏଥିରୁ ଦେହ କଥା ସହଜରେ ରୁହେଁପାରିବ । ଅନ୍ୟ ଏକ ସୃଷ୍ଟି କରିବା-ପାଇଁ ଯୁବକ ଯୁବତୀ ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଅନ୍ତି । ସେଇ ବ୍ୟାକୁଳତା ଅନ୍ଧପଣିଆ ନୁହେଁ । ଏକ ଯୋଜନାବଦ୍ଧ ଗାଥା, ପ୍ରେମର ଆହ୍ୱାନ ଓ ମିଳନର ଜୟଧ୍ୱନି ।

ପୁରୁଷ ବାହାରେ କାମ ଦାମ କରେ । ସେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଖରୁ ପ୍ରଣୟା ଶୁଣି ସବୁ କରିଯାଏ ହସି ହସି । ତଥାପି ବେଳେ ବେଳେ ଝୁଣ୍ଟିପଡ଼େ । ପ୍ରଥମ ଭାବ ଓ ଭାଷା, ହସ ଓ କାନ୍ଦ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହେ ନାହିଁ ।

ରାଜକୁମାରୀ ପଚାରିଲା “କେମିତି ରହି ପାରିବ ତା’ର ଉପାୟ ତୁମେ କହିପାରିବ ?”

“ପ୍ରଶ୍ନ ପରେ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଛ ରାଜକୁମାରୀ । ଶୁଣି ତେବେ । ତୁମେ ସେ ସବୁ କରିବା ଉଚିତ । ତୁମେ ମାଇପି ଜାତିଟା ବଡ଼ ଭାବପ୍ରବଣ । ଅଳ୍ପକେ ରାଗି ଉଠ । ପଦକେ ଥଣ୍ଡା ହୁଅ । କଥା ଭିତରକୁ ପଶ ନାହିଁ । ଉପରେ ଉପରେ ଭାସ । ଆଉ ଫଳ ଦୁଏ ସର୍ବନାଶ ।

ସବୁ ଘଟେ ଏଇ ଦେହ ଓ ମନ ଯୋଗୁ । ଦେହ ଯାହା ରୁହେଁ ତାହା ଦେବାକୁ ହେବ । ମନ ଯାହା ଖୋଜେ ତାହା ଅଣିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟାଏ କିଛି ଉଣା ହେଲେ ସବୁ ଭଜା

ହୋଇଯାଏ । ପ୍ରତିକଥା କେହି କାହାଠାରୁ ଲୁଚାଇବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସରଳଭାବରେ ଯାହା କହି ହେବ, କରିହେବ; ତାକୁ ଜଟିଳ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ନ ବୁଝି ନ ଶୁଣି କାମ କରିଯିବା ନିର୍ଦ୍ଦୋଷପଣିଆଁ ସିନା । ସେଇଥିପାଇଁ ଆମ ଦେଶର ଯୁବକ ଯୁବତୀ ଲୁଚେଇ ଲୁଚେଇ ପଡ଼ନ୍ତି କାମବିଜ୍ଞାନ ଓ ବିବାହବିଜ୍ଞାନ ।”

ରାଜକୁମାରୀ କହିଲା “ସେଇଟା କ’ଣ ପାପ ?”

“ନାହିଁ ମ, ପାପ ନୁହେଁ ତେବେ କ’ଣ ଧର୍ମ ? ତେବେ ଲୁଚେଇ କରି ପଢ଼ିବ କାହିଁକି ? ସେଥିରେ ଯାହା ଦିଆଯାଇଥାଏ ତାହା ଦେହ ଓ ମନକୁ କଳ୍ପସିତ କରିପକାଏ । ସେଥିରେ ଥାଏ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ଆଉ ଯିଏ ପଡ଼େ ସେ ବୁଝେ ଆଉ ଏକ ପ୍ରକାର ।

ଦେହକୁ ମନ ଉଚ୍ଚାଟ କରାଏ । ଜାଣି ଶୁଣି ଆମେ ଭୁଲି କରୁ । ସେଥିରୁ ବାହାରିବା ଉପାୟ ଆମେ ଜାଣି ନ ଥାଉ । ଯେଉଁମାନେ ବା ଜାଣିଥା’ନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପଚାରୁ ନାହିଁ । ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ ଯଦି ଖାଲି ଚପାଇ ରଖେ ତେବେ ବିରକ୍ତ ଭାବ ଜାତ ହୁଏ । ତୁମେ ମୋ ବିଷୟରେ ଓ ମୁଁ ତୁମ ବିଷୟରେ ଏତକ ଜାଣିବା ଉଚିତ ।

ମା’ ବାପ କାହାର ସବୁଦିନେ ବସି ନ ଥାନ୍ତି । ପୁଅ ଶିଖେ ବାପ ଠାରୁ ଏବଂ ଝିଅ ଓ ବୋହୂ ମା’, ଶାଶୁମାନଙ୍କ ଠାରୁ । ଯଦି ଆମର ଘର ସଫାର ନ ଥାନ୍ତା ତେବେ ସବୁ ନଷ୍ଟବ୍ରଷ୍ଟ ହୋଇଯା’ନ୍ତା ।

ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ ବିଲ୍ଲତ କଥା ନିଆଯାଉ । ସେ ଦେଶରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକେ ସବୁଥିରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି । ମା’ ବାପଙ୍କ ନିକଟରେ ପୁଅ ଝିଅ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ବିବାହର

ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଗୁଡ଼ପତ୍ର ଦିଆଯାଏ । ଏହି ଗୁଡ଼ପତ୍ରର କାରଣ ଅତ୍ୟନ୍ତ କିଛି ନୁହେଁ ଖାଲି ମନ ଓ ଦେହର ସଫର୍ପକ ନେଇ । ବିବାହରେ ଏଇ ମନ ଓ ଦେହର ପବିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ରହିଲେ ଜୀବନର ସବୁ ଉଦ୍ୟମ ନିଷ୍ଫଳ ହୁଏ ।

ଆମ ଭାରତ କଥାଟା ନିଆଯାଉ । ପୃଥ୍ବୀର ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଶରେ ଏ ପ୍ରକାର ଆବହାଉଆ ନାହିଁ । ରକ୍ତର ଏଡ଼େ ପବିତ୍ର ସଫର୍ପକ କେହି କଲ୍ୟାଣ କରପାରିବେ ନାହିଁ । ଏକପତ୍ନୀବ୍ରତ ଆମ ସମାଜର ଏକ ଅବିଚ୍ଛେଦ୍ୟ ଅଙ୍ଗ । ସମାଜ ଶିଖାଏ ନିୟମର ଗୁରୁପୁଣ୍ୟ, ଅତ୍ୟନ୍ତ ସଫଳ ସୁନ୍ଦର ବ୍ୟାଖ୍ୟା । କେଉଁ କାଳରୁ ମୁନି ରଖିମାନେ ଏ ଦେଶରେ ରଚନା କରପାରିଛନ୍ତି ସବୁ ତତ୍ତ୍ୱ । ଆମେ ଏବେ ବୁଝି ପାରୁନାହିଁ ତାର ମଧୁର କରାଯାତ । ଉପହାସ କରୁଛୁ । ଆମେ ଶିକ୍ଷିତ ବୋଲି ଅଭିମାନ କରୁଛୁ । ଅଧାକଥା ଜାଣି ପୂରାକାମ କେହି କରପାରେ କି ?

ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ମନ ଭିନ୍ନ ସମାଜରେ ଚଳିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଯେଉଁଠି ବିବାହ ଏକ ଧର୍ମଗତ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ ଉପରେ ଅବସ୍ଥିତ ସେଠି ମାନସିକ ଦ୍ରବ୍ୟ ନ ଥାଏ । କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ତା'କୁ ସୁଖ ଲାଗେ । ଭାରତୀୟ ନାରୀ ଏତିକି ଜାଣେ । ପତିର ସେବା, ସନ୍ତାନ ସନ୍ତତିକର ମଙ୍ଗଳ କାମନା ଓ ଚାହୁଁର ସୁଖ ସୌଭାଗ୍ୟ ବୁଝି ତାର ଏକାନ୍ତ ଭିନ୍ନ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇଁ ଅଜସ୍ର ବିପଦ ବରଣ କରିବାକୁ ଅଗରର ହୁଏ । ଅନ୍ୟ ନାରୀପାଇଁ ସେ କାମାତୁର ହୁଏ ନାହିଁ ।

ନାରୀକୁ ଘର ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧକର ରଖିବା ଏକ ପାପ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ଗୁଡ଼ପତ୍ର ମଧ୍ୟ ଆହୁର ଏକ ପାପ । ପୁରୁଷ ଯେଉଁଠି ନାରୀ ସହିତ ମିଳି ମିଶି କାମକରେ ସେଠି ଗୁଡ଼ପତ୍ର ନିଷ୍ଠୁର ରହିବ । ଯେହେତୁ ନାରୀର ଅନ୍ୟ ନାମ ସହଧର୍ମିଣୀ ଓ ସହକର୍ମିଣୀ । ସେ

ସ୍ତ୍ରୀ ହିସାବରେ ଏତକ କରିବା ଉଚିତ । ଏଇଥିପାଇଁ ସୁଭ୍ରତ ବୋଷ ଜର୍ମାନୀରେ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ସେ ନିଜ କାମରେ ଅନ୍ୟ ଜଣକର ସାହାଯ୍ୟ ଚାହୁଁଥିଲେ ।

ଜୀବନରେ ମନ କଲ୍ଲନା କରେ, ନାରୀର ଗୁରୁଚିନ୍ତା ହୃଦୟକୁ ରସାୟନ କରେ । ପ୍ରାଣ ତାକୁ ସମସ୍ତ ଦାନକରେ । ପୁରୁଷ ଯାହା ମାଗେ ତାହା ନାରୀ ଦିଏ । ପୁରୁଷ ଅନ୍ୟ ପୁରୁଷଠାରୁ ପାଏ ବଳୁଛି ଓ ସାହାଯ୍ୟ । ନାରୀ କିନ୍ତୁ ଦିଏ ଅପୂର୍ବ ସୁଧା-ଭଣ୍ଡାର । ସେଥିପାଇଁ ମନ ଚାହେଁ ପ୍ରାଣଭର ସୁଧାପାନ । ଏହା କ୍ଷଣକ୍ଷଣିୟ । ତଥାପି ବ୍ୟାକୁଳଚିତ୍ତ, ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଶାନ୍ତ ହୋଇଯାଏ ଥରେ ସେହି ଶୀତଳ-ବାର ସେବନ କରି । ଉଭୟେ ତୃପ୍ତି ଲଭନ୍ତି । ସ୍ୱର୍ଗ ରୂପନିଏ ।

ବେଳେ ବେଳେ ସମାଜର ବୁଝାମଣାକୁ କେତେକ ଭୁଲ୍-ବୁଝନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ତାହା ସମାଜରେ ଜଣକର ମର୍ଜିବୋଲି ବୁଝାପଡ଼େ । ନଚେତ୍ ସମାଜତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ନେଇ ଗଠିତ । ବ୍ୟକ୍ତିର ସମସ୍ତି ବ୍ୟତୀତ ସମାଜ ଢିଗି ପାରେନା ।

ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ବିଧବା-ବିବାହ କଥା ଉଠାଯାଇ ପାରେ । ସମୟ ସମୟରେ ଏହା ଭାଙ୍ଗିବା ଦରକାର ପଡ଼େ ଓ ଆଉ କେତେକ ସ୍ଥାନରେ ଏହାଦ୍ୱାରା ବ୍ୟତିରୂପ ବଢ଼େ । ମଣିଷର ମନକୁ କେହି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରେ ନା । ସେଇଥିଲାଗି ଶାସ୍ତ୍ରରେ ମନକୁ ଏକ ଘୋଡ଼ା ସହିତ ଭୁଲନା କରାଯାଇଛି । ବିବେକର ଲଗାମ ତା' ବେକରେ ନ ପଡ଼ିଲେ ସବୁ ପଶୁ ହୋଇଯିବ ।

ସମାଜରେ ବେଶ୍ୟାର ସୃଷ୍ଟି ଏହିପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିର ସମାଧାନ ପାଇଁ । ଦେହ ବିକେ ସେ । ମନକୁ କିନ୍ତୁ ପଇସା ଉପରେ ରଖିଥାଏ । କାହାର ଲୋଭରେ ପଡ଼ି ସେ ପଳାଇଯାଏ

ନାହିଁ । ତାର ଘର ଏକ ମନ୍ଦିର, ଦୋକାନ ବା ମଦଖଟି ସହ ତୁଳନା କରାଯାଇ ପାରେ ।

ତୁମେ ହୁଏତ ପଚାରିବାର “ସମାଜ ଏପରି କଥାକୁ କାହିଁକି ସହ୍ୟ କରେ ? ତା’ର ଏକମାତ୍ର” ଉତ୍ତର “ସମାଜର ରକ୍ଷାପାଇଁ ।” ବେଳେ ବେଳେ ମଣିଷ ପାପକର୍ମ କରି ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରେ । ଆଉ କେହି ଯଦି ତାକୁ ରକ୍ଷାକରେ ତେବେ ସେହି ସ୍ଥାନ ହେଉଛି ବେଶ୍ୟାଳୟ ।

ନାରୀ ପକ୍ଷେ ଏହା ଏକ ଆଶ୍ରୟସ୍ଥଳ । ପୁରୁଷ ପକ୍ଷେ ନରକ ଦ୍ଵାର । ଶୁଦ୍ଧରେ କେଉଁ ଦ୍ଵାର ଦେଶରେ ଏକ ଅପରିଚିତା ନାରୀର ପାଣିଗ୍ରହଣ । ଏହା ଆତ୍ମାର ନୁହେଁ, ମନର ନୁହେଁ, ଦେହର ବି ନୁହେଁ, ଏକ ମାନସିକ ବିକାରର । ଦେହର ଯୁଧା ଶସ୍ତ୍ର । ଏହାକୁ ଆଶ୍ରୟକର ଯେ ଜୀବନ ରଖେ ତା’ର ଦର୍ଶନ ଯେପରି ଅପ୍ରୀତିକର, ଯେ ଏଥିପାଇଁ କ୍ଷେତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ ସେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ହତଭାଗ୍ୟ ।

ଦେଶରୁ ଏହାର ଲେପ ସମସ୍ତେ ଚୁହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଜୀବନକୁ ଏକ ନିଷ୍ଠାର ପଥରେ ନେଇଯିବା ସବୁଠାରୁ ଅତି କଠିନତମ କଥା । ଯେଉଁଠି ନିଷ୍ଠା ନାହିଁ, ସେଠି ଉଲ୍ଲଟ ନାହିଁ । ଖାଲି ନଷ୍ଟ, ଧ୍ଵଂସ ଓ କୁହୁକର ଛବି ସେଠି ନାଚେ ।”

ରାଜକୁମାରୀ ପଚାରିଲା “ତେବେ ଆମ ଦେହ ଓ ମନର ଆଦର୍ଶ ଓ ଲକ୍ଷ୍ୟ କ’ଣ ହେବା ଉଚିତ ? କାହାକୁ ଅନାଇଁ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ପଡ଼ିବ ?”

ରାଜକୁମାର କହିବସିଲା—“ସେଇଥିପାଇଁ ତ ଏତେ କଥା କହିଗଲି । ଏ ଦେହ ଓ ମନର ଦାୟିତ୍ଵ ରହୁ । ଆତ୍ମାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ବୁଝି କରିବାହିଁ ଚରମ ସାର୍ଥକତା । ଯେଉଁଠି ଅଛି ରୂପ ତା’ର ପୂଜା କରାଯାଉ । ଆଉ ଯେଉଁଠି ଅଛି ଗୁଣ ତା’ର ଆଦର ଘରେ

ଘରେ ଦେଖାଯାଉ । ମନୁଷ୍ୟ ଖାଲି ଭୋଗ କରିବ, ଏ ଅଶା ବୁଝା । ସେ ତ୍ୟାଗରେ ଦୁନିଆକୁ ସରଗ କରିବ ।

ଦେହ ଏକ ନିର୍ଜୀବ ଜଡ଼ପିଣ୍ଡ ନୁହେଁ । ତା'ର ଚେତନା, ଭିନ୍ନାଦନା ଅଛି । ସ୍ୱୟମ୍ ଏହାକୁ ବଳ ଦାନକରେ । ମନ ତାକୁ ନେଇଯାଏ ସ୍ୱର୍ଗୀୟରାଜ୍ୟକୁ । ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ, ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ । ଏ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ଏକ ପ୍ରକାର । କେହି କାହାକୁ ଗୁଡ଼ି ରହିପାରେ ନା । ନୂତନତ୍ୱ ସର୍ଜନାକରି ତା'ର ସୌଭାଗ୍ୟ ବୁଝିହୁଁ ଏହାର ମହତ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଯେଉଁଠି ସାଧନା ଯେତେ ଅଧିକ ସେଠି କାମନା ସେତେ ପରାଜିତ ।

ତେଣୁ ମୁଁ ଶେଷରେ ଏତିକି କହିବି । ବିବାହରେ ହୁଏ ଦେହ ଓ ମନର ପୂଜା । ଯୌବନ ଦାନ କରିଥାଏ ଅସରନ୍ତି ପ୍ରେମ-ସମ୍ଭାର । ଜୀବନ-କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯିଏ ତାହାର ଉଚିତ କାରବାର କରିପାରିଲା ସେ ସେତେ ଲଭିବାନ୍ ହୋଇ ପାରିଲା । ନଚେତ୍ ନାହିଁ ।”

। ରଜି ।

ତୁମର କବି

—————

—ଦିନ—

ନୈନିତାଲ

ତା ୫ । ୫ । ୫୯

ସ୍ନେହର ଜ୍ୟୋତି,

ନମସ୍କାର ନେବ । ପୂର୍ବ ଚିଠି ପରେ ଏଇ ଖଣ୍ଡକ ମୋର
ତୃତୀୟ ଚିଠି । ହିଅ ଓ ପୁଅ କେବଳ ବିବାହ କରିଗଲେ ସବୁ
ଶେଷ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ବରଂ ଦାୟିତ୍ବ ବେଶୀ ବଢ଼ିଯାଏ ।

ଶାଶୁ ଓ ଶ୍ୱଶୁର ପୁଅବୋହୁ ଯୋଗେ ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୁଅନ୍ତି ।
ପରହିଅକୁ ନିଜ ହିଅପରି ଦେଖନ୍ତି । ଭୁଲକୁ ସଂଶୋଧନ କରି
ନୁଆକଥା ଶିଖିବାକୁ ପ୍ରେରଣା ଦିଅନ୍ତି । ଶେଷ ଜୀବନର ଶେଷ ସ୍ନେହ
ଓ ଶ୍ରଦ୍ଧା ତାଙ୍କର ପାଇଁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅଜାଡ଼
ଦିଅନ୍ତି ।

ତୁମେ ଜାଣିଥିବ ଯେ ପିଲାବେଳୁ ଆମେ ନୂଆକଥା ଶୁଣିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଦେଖାଉ । ସେ ସବୁକଥା ଶିଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରୁ । ଏଇ ଶିଖିବାବେଳେହିଁ ଆମର ବାରମ୍ବାର ଭୁଲ ହୁଏ । ସେଇ ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ ହୁଏ ପିତାମାତାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଓ ଶାଶୁ ଶ୍ଵଶୁରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା । କେତେକ ନିଜ ଭୁଲ କଥା ଶୁଣି ଖୁବ୍ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ମାତ୍ର ସେଇଟା ବି ଏକ ମସ୍ତବତ୍ତ ଭୁଲ ।

ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ସ୍ଵାଧୀନ ଭାବରେ ଏକୃଷ୍ଟିଆ ଥିଲାବେଳେ କେତେକ କାମ କରନ୍ଥାଆନ୍ତି । ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ କେହି ବାଧା ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ବିବାହ ପରେ ତ ତାଙ୍କର ଦାୟିତ୍ଵ ବଢ଼ିଯାଏ । ସେମାନେ ନୂଆ ଦୁନିଆ ସୃଷ୍ଟି କରିବେ । ଭୁଲକଲେ ସେହି ନିମନ୍ତେହିଁ ସମାଜ ସେଇଟାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ କହେ ।

ମନ ପ୍ରଥମେ ନିଜ କାମରେ ବିରୋଧ ଦେଖି ସହ୍ୟ ପାରେ ନାହିଁ । ବିରକ୍ତ ହୋଇ କେତେ କ'ଣ କହିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ଓ ଚପଳ ହୃଦୟ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଗୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଭୁଲ ।

ଆମେ ପୁରୁଣା କଥାଗୁଡ଼ାକୁ କଦାପି ଭୁଲ ବୋଲି ଭାବିବା ନାହିଁ କି ନୂଆକଥାଗୁଡ଼ାକୁ ଠିକ୍ ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ । ସବୁଥିରେ ଏ ଦୁଇଟା ଅଛି । କେଉଁଠି ଟିକେ ବେଶୀ ଆଉ କେଉଁଠି କମ୍ ।

ସେଇଥିପାଇଁ ଲେଖା ହୋଇଛି ଏତେ ବହୁ ଓ ଏତେ ନିୟମ । ମଣିଷକୁ ନୂଆକଥା ଶିଖାଇବା ପାଇଁ, ଭଲ ବାଟ ଦେଖାଇବାପାଇଁ ଏକାଠି ମିଳିମିଶି ଚଳାଇବା ପାଇଁ ଓ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ କରିବାକୁ କହିବାହିଁ ସବୁରି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । କାହାର ଉପରେ ବିରକ୍ତ ନ ହୋଇ ଏ କାମ କରିବା ଆମର ଦରକାର ।

ଦୁନିଆରେ ବାପା ମା'ମାନେ ପୁଅଟିଏଙ୍କ ପାଇଁ ସମସ୍ତ ବିପଦରେ ପଶିବାକୁ ଆଗଭର ହୁଅନ୍ତି । ପୁଅକୁ କଦାପି ମନରୁ ସେମାନେ ପାଶୋରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମରଣ ଶେଯରେ କେହି ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟତୀତ ମୁଣ୍ଡକୋଡ଼ି କାନ୍ଦେ ନାହିଁ । ପୁତ୍ରକନ୍ୟାଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ଅବିରତ ସେମାନଙ୍କର ମଙ୍ଗଳକାମନା କରନ୍ତି । ହୃଦୟ ଏମାନଙ୍କର ଶୁଷ୍କ ହୋଇପାରେ ନା । ଫଲ୍‌ଗୁ ନଦୀର ଅନ୍ୟସାଲିଲା ସ୍ରୋତପରି ସେମାନଙ୍କ ହୃଦୟରେ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ଦୟା ଓ ସହାନୁଭୂତି ଚିରଦିନ ଝରୁଥାଏ ।

ପରିବାରରେ ନିଜକୁ ଖାସ ଖୁଆଇ ରଳେଇନେବା ଏକ ମହତ ଗୁଣ । ଅସନ୍ତୋଷ ସବୁକଥା ବଢ଼ାଇଦିଏ ଖରାପ ଆଡ଼କୁ । ସନ୍ତୋଷ ସବୁକଥାର ଭଲପାଖ ଦେଖେ । ଭୟ ହୁଏରଇଯାଏ ନିକଟରୁ । ମନ ପବିତ୍ର ହୋଇଯାଏ ।

ମନ ଲଗାଇ ଯୌବନ ସମୟରେ ସେବା କରିବାକୁ ସବୁଠାରୁ ପରମ ସନ୍ତୋଷ । ଯୁବକ ଯୁବତୀ ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ସବୁଠାରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସାନ୍ତ୍ବନା । ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଏଇ ଗୁଣକୁ ବେଳେ ବେଳେ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ବିପଦ ବରଣ କରିଥାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ କାମକୁ ପ୍ରଥମରୁ ଡରଗଲେ ସେ କାମଟା କରିବା ଦୁଃସାଧ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଆମଦେଶରେ ସାଧାରଣ ପରିବାରକୁ ମଧ୍ୟବିତ୍ତ । ଗୁଡ଼ାଏ ସମ୍ପତ୍ତି ରଖି ତଳନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ କମ । ବିଳାସ ଶେଷ ବିସ୍ତର ଶୋଇବା କାହା ଭାଗ୍ୟରେ ଘଟେନାହିଁ । ନିଜର ଶକ୍ତି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ବାପ ମା'ଙ୍କର କଷ୍ଟ ଦେଖିବା ଆମ ପକ୍ଷେ ଏକ ଲଜ୍ଜାକର କଥା ନୁହେଁ କି ?

ଯେଉଁ ପୁଅ ହିଅମାନେ ଏତକ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ସେମାନେ ଏକ ମନ୍ତ୍ରବଳ ଭୁଲ କରନ୍ତି । ନିଜର ଶିକ୍ଷା ଦାକ୍ଷିଣ୍ୟ ଥାଏ ବୋଲି ଯେଉଁ ଗର୍ବ ସେମାନେ କରନ୍ତି ତାହା ଅଳୀକ ମାତ୍ର ।

ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ଦାନ୍ତଧୁବା ଯାଏ ଦାନ୍ତର ମହତ୍ତ୍ୱ କେନ୍ଦ୍ର ବୁଝି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଆମ ବାପ ମା' । ସେମାନେ କେତେ ଅମୂଲ୍ୟ ପଦାର୍ଥ ତାହା ଆମେ ଜାଣିପାରୁନା । ଦିନ ଗଡ଼ିଯାଏ । ଏଇ ସଂସାରରୁ ନିଅନ୍ତି ସେମାନେ ବିଦାୟ । ଆମେ ତାଙ୍କର କଥା ମନେ ପକାଉ । ସେମାନେ ଆଉ ଫେରି ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମକୁ ଯେଉଁମାନେ ଏତେ କଷ୍ଟ ସହ ପାଳି ଅଣିଥିଲେ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଆମେ କ'ଣ କରିପାରିଲେ ବୋଲି ଭାବିଲେ ମୁଣ୍ଡ ନଇଁ ପଡ଼େ ।

ତୁମେ ହୁଏତ ମୋ' ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇପାର । ସେବା କରିବାକୁ ଯିଏ ପଛପ ଡାକୁ ଏହା କୁହାଯାଇପାରେ । ତୁମେ ଯଦି ଗୋଟାଏ କାମ ଭଲଭାବରେ କରୁଛ ତେବେ ସେଇ କଥାଟା ତୁମକୁ ବାରମ୍ବାର କୁହାଯିବ କାହିଁକି ? ମାତ୍ର ଗୋଟାଏ କଥା ସବୁବେଳେ ମନେ ରଖିଥିବ ଯେ ନିଜକୁ ଆମେ କଦାପି ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଭଲବୋଲି ଭାବିବା ଏକ ବୋକାମୀ । ମନୁଷ୍ୟ ପରା ଜୀବନସାଥୀ ଶିଖେ । ଆଉ ତୁମେ ଏଇଥିପାଇଁ ଅଭିମାନ କରିବ ବା କାହିଁକି ?

ଆମ ଦେଶର ଗୋଟାଏ ଘଟଣା ପ୍ରତି ତୁମର ଆଖି ପକାଉଛି, ଶୁଣି । କେତେ ନିର୍ମମ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ସବୁ । ବାପ ମା'ଙ୍କ ଖବର ନ ବୁଝି ସେମାନଙ୍କୁ କିପରି ହଇରାଣ କରୁ । ଆଉ ଅସିଷ୍ଟିତମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଶିକ୍ଷିତ ଲୋକେ ଅଧିକ କଷ୍ଟ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ବାପ ମା'ଙ୍କୁ ।

ସୁଧାକର ପଧାନଙ୍କର ଗୁରୁପୁଅ ଥିଲେ । ଗୋଟିକ ପରେ ଗୋଟିଏ ପୁଅ ହେବା ଦେଖି ତାଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ହିଅ ଜନ୍ମ ହେଲେ ମନ ଦୁଃଖ ହୁଏ । ଅଉ ପୁଅ ଜନ୍ମହେଲେ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସରେ । କାହିଁକି ? ହିଅଗୁଡ଼ାକ ଯିବେ ପର ଘରକୁ । ତାଙ୍କପାଇଁ ଖର୍ଚ୍ଚହେବ ଅନେକ । ସେଇଥିପାଇଁ ମହାନ୍ତି ପରିବାରରେ ଓ ବଙ୍ଗାଳୀ ପରିବାରରେ ଏମାନେ ପରା ଏକ ବିପଦର ଚିହ୍ନ ।

ସମାଜରେ ଯେଉଁମାନେ ଏଣେ କାନ୍ଦନ୍ତି ସେଇମାନେ ପୁଣି ଆଉପଟେ ହସନ୍ତି । ନିଜ ପୁଅ ପାଇଁ ଯିଏ ପରଘର ଭଜାଡ଼ ଧନ ସଂପତ୍ତି ରୁହାଇ ଆଣିବାକୁ ଚାହେଁ ସିଏ କିପରି ପୁଣି ନିଜ ହିଅକୁ କିଛି ନ ଦେବ ? ସେଇଥିପାଇଁ ସମାଜରେ ଯୌତୁକ ପ୍ରଥା ବନ୍ଦ କରିଦେବା ଏକ ଅତି ଭଲ କଥା ।

ସୁଧାକର ପଧାନେ ଭାରି କଷ୍ଟ ସହି କାମ କରିପାରୁଥିଲେ । ନିଜର ପୁଅମାନେ କିପରି ବଡ଼ ହେବେ ସେଇ ଚିନ୍ତାହିଁ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡକୁ ଘାରିଥିଲା । ବର୍ଷପରେ ବର୍ଷ ଗଡ଼ିଗୁଲିଲା । ପୁଅମାନେ ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ । ପାଠପଢ଼ି ଗୁଣିଗୁଣି କଲେ ଦୁଇଜଣ । ଅଉ ଦୁଇଜଣ ରହିଲେ ଗାଁରେ । ପାଠଶାଳା ପଢ଼ି ବାପ ଅଜାଙ୍କ ନାମ ରଖିବା ପୁଅର ଏକ ମହତ୍ତ୍ୱ କର୍ମ ।

ସୁଧାକର ପଧାନେ ବାହା କରାଇ ଦେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ । ଗୋଟି ଗୋଟି ହୋଇ ଗୁରୋଟି ବୋହୂ ଆସିଲେ ଘରକୁ । କିଏ କ'ଣ ଆଣିଲା ତା'ର ହସାବ ସେ ଦେଖିବାକୁ ଗୁଡ଼ୁ ନ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ରମାଦେବୀ । ଭାରି କୋମଳହୃଦୟା ସେ । ବୋହୂମାନଙ୍କୁ ନିଜର ହିଅପରି ପାଳିଲେ । ଘରେ ଦୁଃଖ ନ ଥିଲା ।

ବଡ଼ ଦୁଇଭାଇ ଘରେ ଥିଲେ । ସାନ ଦୁଇଭାଇ ଶିକ୍ଷିତ ।
ବିଦେଶରେ ରହୁଥିଲେ । ଛୁଟିରେ ଘରେ ହେଉଥିଲା ସମସ୍ତଙ୍କର
ରେଟ । ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଶିକ୍ଷିତ ବୋହୂଙ୍କୁ ବାହାରକୁ କଲିର
ଧୂଆଁ । ସେଇଠି ଯେ ଘରଭଙ୍ଗା ନିଆଁ ନ ଥିବ କିଏ ବା କହିବ ।

ରୁଝିବ ଜ୍ୟୋତି । ଯେଉଁଠିକୁ ଯାଅ ତୁମ ମାଉସିଜାତିଟା
କାହିଁକି ଭାରି ଡରକୁଳା । ଗ୍ଲେଟକଥାଟାକୁ ଧରି ବସନ୍ତି । ତୁମ କଥା
ଅବଶ୍ୟ କହୁନାହିଁ । ଆହୁରି କେତେକଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବାଦ୍ କରି ଦେଇ
ହେବ । ତଥାପି ତୁମ ସମାଜରୁ ଅନେକ ସାଧାରଣ କଥାଟା
ରୁଝିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସୁନାଘରକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦିଅନ୍ତି । ନିଜେ ହଇରାଣ
ହୁଅନ୍ତି ଓ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ହଇରାଣ କରନ୍ତି ।

ସୁଧାକର ପଧାନଙ୍କ ବୋହୂମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା
କଲି । ନିଜ କଥା କହି କହି ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଘୃଣାକଲେ ।
ପରକଥା କହି ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କୁ ଭୁଲାଇଲେ ।

ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ଯେତେ ଯେତେ ପ୍ରକାରେ ରୁଝାଇଲେ ମଧ୍ୟ
ତାହା ସେମାନେ ରୁଝନ୍ତି ନାହିଁ ବାପ ମା'ଙ୍କ କଥାକୁ ପୁଅମାନେ
ଶୁଣିଲବେଳେ ବୋହୂମାନେ କାନରେ ହାତଦେଇ ବସନ୍ତି ।

ସୁଧାକର ପଧାନେ ଓ ରମାଦେବୀ ବେଳେ ବେଳେ ବସି
କଥାବାର୍ତ୍ତା ହୁଅନ୍ତି । ପୁଅ ବୋହୂମାନଙ୍କ ଦୋଷଗୁଣ ବାଛନ୍ତି ।
ଘରକଥା କାହାରକୁ କହିବାକୁ ଚାହୁଁନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଶେଷକୁ ଘରେ ଚଳି ହେଲା ନାହିଁ । ପୁଅମାନେ ଯେତେ ଧରି
ନ ବସିଲେ ସେତେ ଅଡ଼ି ବସିଲେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀମାନେ । ଠିକ୍ ହେଲା
ଭଲେ ହେବେ ।

ପୁଅମାନେ ଭଲେ ହେଲାବେଳେ ସୁଧାକର ପଧାନେ ପାଟି
ଫିଟାଇଲେ ନାହିଁ । ବଡ଼ପୁଅ ପାଖରେ କେରଟା ଦିନ ଚଳିଯାଇ

ଶାନ୍ତିରେ ଆଖି ବୁଜିଦେଇବ ବୋଲି ଭାବିଲେ । ମନଟା
ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଙ୍କର ଆଉ ଭଲ ରହିଲା ନାହିଁ ।

ବିଦେଶରେ ରହିଲେ ପୁଅ ଗୋହୁ । ନିଜର ପିଲାପିଲି
ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ି ଚାଲିଲା । ନିଜ ପରିବାର ଚିନ୍ତା ନିଜକୁ ବଳେଇ
ପଡ଼ିଲା । ଶେଷକୁ ବାପମା'ଙ୍କ ଖବର ରୁଝିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ
ରହି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବୋହୂମାନଙ୍କର ଟଙ୍କା ଉପରୁ ଆଖି ଟିକିଏ
ହେଲେ ଏପଟ ସେପଟ ହେଉ ନ ଥିଲା । ଘର ସେ ନ ଥିଲା,
ଥିଲା ମଶାଣି ।

ସୁଧାକର ପଧାନଙ୍କ ଆଗରେ ବୁଢ଼ୀ ଗଲା । ଅନ୍ଧତ୍ୱରେ ଓ
ଅଦେଶରେ । ସେ ଆଉ ବସି ଭୋଗ କରିବାକୁ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ ।
ସେ ଚାହୁଁ ଥିଲେ ମରଣ । ସୁଖ ମରଣ । ନାତି ନାତୁଣୀ ଦେଖିବା
ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଙ୍କର ଗୋଟାଏ କାମନା ଥାଏ । ସେମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲା
ପରେ ଆଉ ଏତେ ମୋହ ନ ଥାଏ । ତେବେ ଯାହା ହେଉନା
କାହିଁକି ସୁଧାକର ପଧାନେ ଆଉ ସଂସାରେ ବହୁତ ଦିନ ବଞ୍ଚି
ରହିବାକୁ ଆଶା କରି ନ ଥିଲେ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଶୁଣିଥିବ ଯେ ଅନେକ କଥା ମନଲକ୍ଷି
ଘଟିଥାଏ । ମଣିଷ ଯେମିତି ଭାବେ ସେମିତି ହୁଏ । ଆଉ ଯେପରି
କାମ କରେ ସେପରି ଫଳ ପାଏ । ଏଭଳି ବେଳେ ବେଳେ ନୁହେଁ
ସବୁବେଳେ ହିଁ ସତ । ଭାଗବତରେ ଅଛି—

“ପ୍ରାଣୀର ଭଲ ମନ୍ଦ ବାଣୀ

ମରଣ କାଳେ ତାହା ଜାଣି

X X X

ଏ ମନ ଭରୁଥାଇ ଯାହା

କାଳେ ପ୍ରାପତ ହୁଏ ତାହା”

ଲୋକ ମନ୍ଦିରରେ ଯଦି ସୁଖରେ ମରେ ତେବେ ତାକୁ ସମସ୍ତେ ମନେ ରଖନ୍ତି । ତା'ର କଥା ଝୁରୁ ହୁଅନ୍ତି । ନିଜର ମରଣ ସେହିପରି ହେଉ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଭାବନ୍ତି ।

ପୁଣି ଏଇ ମନ ଯାହା ଭାବୁଥାଏ ବେଳେ ବେଳେ ସେହିପରି ଘଟିଥାଏ । ଲୋକେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ଆଉ ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ବଳରେ ସବୁ କଥା କରିପାରନ୍ତି । ଦୁଃଖସ୍ୱଖକୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଦାନ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି ।

ଦିନେ ସକାଳେ ପାଖରେ କେହି ନ ଥିଲେ । ସୁଧାକର ପଧାନେ ଭାବୁଥିଲେ ନିଜ ଘର କଥା । ରମା ଦେବୀ ତ ଆଗରୁ ଚାଲିଯାଇଥିଲେ । ସେ ଦିନକୁ ଦିନ ଶୁଖି ଆସୁଥିଲେ ।

ପୁଅବୋହୁଙ୍କୁ ନାନାଦି କଥା ସେ ପଚାରନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ସେମାନେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀଗୁଡ଼ାକ ଟିକେ ଏକଜିଦିଆ । ସେଇ ସକାଳେ ତାଙ୍କ କଥା ବୁଝିବାକୁ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କର ଯେଉଁଠି ନ ଥାଏ ।

ସକାଳୁ କେହି ପାଖରେ ନାହାଁନ୍ତି । ବୁଢ଼ା ଏଣୁ ତେଣୁ କେତେଟା କଥା କହିଦେଇ ବିଛଣାରେ ପଡ଼ି ରହିଲା । ସେ ଖାଲି ଭାବୁଥିଲା ଆଉ ପୁର କଥା । ହାତ ଦି'ଟା ଯୋଡ଼ି ହୋଇ ରହିଛି । ପ୍ରାଣବାୟୁ ଉଡ଼ିଯାଇଛି ।

ଦୁଇ ଘଣ୍ଟା ପରେ ଦୁଇବୋହୁ ଆସି ପାଖରେ ବସି କାନ୍ଦିଲେ । ପୁଅ ଦୁହେଁ ବି ଆସିଲେ । ମାତ୍ର କେହି ଶେଷବେଳକୁ ନ ଥିଲେ । ଜାଣିପାରିଲେ ନାହିଁ କେହି ବୁଢ଼ାର ଶେଷ ଭାବନା ।

ମଣିଷ ଜୀବନ ପାଣି ଫୋଟକା । ଏମିତି ଚାଲିଗଲେ ସୁଧାକର ପଧାନେ ଓ ରମା ଦେବୀ । ପୁଅବୋହୁ ଏତେକ ଦେଖି କିଛି

ଶିଖିଲେ ନାହିଁ । ଦିନେ ସେଇମାନେ ବି ତ ମରିବେ । ଆଜି ନିଜେ ନିଜ ବାପ ମା'କୁ ଯେପରି ବାରହନସ୍ତ୍ରା କରି ଛାଡ଼ିଲେ, ନିଜେ ସେହିପରି ଯେ ଦିନେ ନ ହେବେ ଏ କଥା କିଏ କହିପାରିବ ?

ମଣିଷ ଦେବତା ଆସନରେ ବସେ ସେବା ଫଳରେ । ମରତ ସରଗ ହୁଏ ଏହା ନିମନ୍ତେ । ଆମେ ସେବା କରିବାକୁ ପଛଭାବ କାହିଁକି ?

ଭଜି
ତୁମର କବି

— — —

—ଗୁରୁ—

ନୈନିତାଲ

ତା ୧୫-୫-୫୯

ଜ୍ୟୋତ,

ତୁମେ ମୋ' ପଠାଉଥିବା ଚିଠି ସବୁ ପାଉଥିବ । ସେଗୁଡ଼ିକ
ତୁମେ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିଥିବ ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା । ସେ ସବୁ ତୁମକୁ
ଭଲ ଲାଗିପାରେ ବା ନ ପାରେ । ଖାଲି ମୋର ଅନୁରୁତ୍ତରୁ ମୁଁ ତ
ଲେଖୁନାହିଁ, ନାନାଦି କଥା ଦେଖି ଶିଖି ଲେଖୁଛି । ମୋର ଆଶା
ଏହା ତୁମକୁ ଆନନ୍ଦ ଦାନ କରୁଥିବ ।

ସ୍ବାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ହିସାବରେ ମୋର ଓ ତୁମର ଦାୟିତ୍ବ ଯାହା ଆଜି
ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ନରନାରାଜଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ତାହା । ଦୂର୍ବ ଚିଠିମାନଙ୍କରେ
ମୁଁ ପୁଅ ବୋହୂମାନଙ୍କର ଦୋଷ ମୁଁ ଦେଖାଇଛି । ଏଥିରୁ ତୁମେ
ଜାଣୁଥିବ ଯେ ବାପ ମା'ଙ୍କର ଦୋଷ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାହା ଭୁଲ ।
ସେମାନଙ୍କର ବି ଦୋଷ ଅଛି । ତାଙ୍କ ବ୍ୟବହାରରେ ହୁଟି
ଦେଖାଯାଏ । ତଥାପି ସେଗୁଡ଼ାକ ପୁଅବୋହୂ ସହଯିବା ଭାବେ ।
ନ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଯୁଗର କଥା ଓ ଗୁଲିଚଳନ ଗୁଝାଇଦେବା
ଭାବେ ।

ଏକଟା ଗୋଟାଏ ଜଣାଶୁଣା କଥା ଯେ ନୂଆ ବିଷୟକୁ ବୁଝାବୁଝିମାନେ ଭଲପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ପରୁଷବର୍ଷକାଳ ଯେଉଁ ପୁରୁଣା କଥାଟାକୁ ସେମାନେ କରି ଆସିଥାନ୍ତି ତା'ର ବିପରୀତ କିଛି ଦେଖିଲେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ଓ ନିଠେଇକରି ସେଇ ଗୋଟାଏ ଧ୍ବନି ବାରମ୍ବାର ଉଠାନ୍ତି । ଏପରିସ୍ଥଳେ ଘରେ ଚଳିବା ଦୁଷ୍ଟର ହୁଏ । ଅଶାନ୍ତି ବଢ଼େ । କିଛିଦିନ ଗଲା ପରେ ସବୁ ପୁଣି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ । ଏହା ହେଲା ସ୍ବାସାରିକ ଅନୁଭୂତି ।

“ଅଛୁଆଁ କଥାଟାରୁ ଜଳ ଜଳ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିବ । ପୁରୁଷନ କଥାଟା ଯେତେ ଭଲ ହେଲେ ବି ନୂତନ ଆବହାଉଆ ତା'ର ସ୍ଥାନରେ ପଶିଯାଏ । ମଣିଷ ନୂଆଟାକୁହିଁ ଭଲପାଏ । ଭଗବାନ ତାଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନାନା ଉପାୟରେ ପୂରଣ କରନ୍ତି ।” ଗୋଟାଏ ପୁରୁଣା କଥା ସବୁ ଦୁନିଆଁଟାକୁ ଖରାପ କରି ଦେବ ନାହିଁ କି ? ଇଂଲଣ୍ଡର କବି ଟେନିସନ୍ ଏଇ କଥା ଲେଖି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଅଛୁଆଁ କଥାଟା ଆଗରୁ ଏତେ ଧରାଯାଉ ନ ଥିଲା । ଜାତି-ଭେଦ ଥିଲା କାମ ଭଲରୂପେ ତୁଲାଇବାପାଇଁ । ଆସ୍ତେ ତାହା ବଢ଼ିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଶେଷରେ ଏମିତି ହେଲା ଯେ ମଣିଷ ନିଜର ଭାଇର ଚରିବପଣିଆ ଦେଖି ବି ସୁଖ ଅନୁଭବ କଲା । ଯେଉଁମାନେ ଆମର ଘର ତୋଳି କୋଠା ିଆ କରାଇଲେ ସେମାନଙ୍କୁ ଦିନେ ହେଲେ ବି ସେଇ କୋଠାଘରେ ଆଶା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ଏହା କେହି ହେଲେ କି ସହିପାରେ ?

ଶେଷକୁ ଭାରତରେ ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧୀ ଏହାର ପ୍ରତିବାଦ କରି ଦେଖିସାରି ବୁଲିଲେ । ସବୁ ଜାଗାରେ ସଭାକରି ଲୋକଙ୍କୁ ବୁଝାଇଲେ । ତାଙ୍କ ଜୀବନକାଳ ଦୁଃଖୀରକ୍ଷୀଙ୍କ ଭଲପାଇଁ

କଟିଗଲା । ନିଜର ସମସ୍ତ ଆୟ ସେ ଗୋଟିଏ ପାଣ୍ଠିକୁ ଦାନକଲେ । ସେଇ ପାଣ୍ଠି ହେଲା “ହରିଜନ ପାଣ୍ଠି” ।

ଏବେ ଭାରତ ସରକାର ଆଇନ କଲେ । ଯେଉଁ ଲୋକ ସେମାନଙ୍କୁ ଘୃଣାକରିବ ତାକୁ ଜେଲ ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ନଚେତ୍ ଜୋରମାନା ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଆଇନଦ୍ୱାରା ଘୃଣାଟାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରୁ ଘୁଞ୍ଚାଇବା ଏକ କଷ୍ଟକର କଥା । ଏବେ ବି ଦେଖୁଥିବ ବିବାହ ବ୍ରତରେ କେତେ ତଳ ଉପର ଫାଙ୍କ । ସବୁ ଆମର ଅଳଗୁଣ୍ୟମଣା ।

ଏଥୁରୁ ଆମେ କ’ଣ ଶିଖିଲେ ? ମହତ୍ ଲୋକେ ମହତ କାମ ପାଇଁ ଜୀବନ ଦିଅନ୍ତି । ଦିନେ ହେଲେ ନିଜର ଭଲ ମନ୍ଦ ଭାବନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ପଛେଇ ଆସନ୍ତି ନାହିଁ । ଆମ ନିଜ ଜୀବନରେ ସେମିତି କାମ ଘରଦ୍ୱାର ଛାଡ଼ି ନ କରିପାରଲେ ବି ସେଥିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ କି ?

ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ରୁହାଇବା ପୂର୍ବରୁ ନିଜ ଭିତରେ ଭଲ ଭାବରେ ଏ ସବୁ ରୁଚିନେବା ବି ଉଚିତ । ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣ । ପ୍ରଥମେ ସେମାନେ ଥିଲେ ଏକାକୀ ପୁଅ ହିଅ । ବର କନ୍ୟା ହିସାବରେ ଗୋଟାଏ ମହତ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପାଇଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକାଠି କରି ଦିଆଗଲା । କିନ୍ତୁ ହେଲା କ’ଣ ? ବିପରୀତ ହୁଁ ଘଟିଲା । ସମସ୍ତେ ବିବାହର କିଛି ଦିନ ପରେ କହି ରୁଲିଲେ ବୋହୂଟା ଆସି ଘର ଭାଙ୍ଗିଲା । ଉପରମୁହଁଟା, ବିବେକ ଟିକିଏ ବୋଲି ନାହିଁ । ନିଜ ସ୍ୱାମୀ, ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ଖାତର କରୁ ନାହିଁ ଇତ୍ୟାଦି ।

ଏ ସବୁ ପୂର୍ବରୁ ମିଛ ନ ହେଲେ ବି କେତେକାଂଶରେ ମିଛ କିମ୍ବା ପୂର୍ବରୁ ସତ ନ ହେଲେ ବି କେତେକାଂଶରେ ସତ । ସ୍ୱାମୀ ଏ ସବୁ ବିଷୟ ଶୁଣି ନିଜ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ଏମିତିଆ

ହେଉଛି କାହିଁକି ବାହାହେଲେ ବୋଲି ଦୁଃଖିତ ହୁଅନ୍ତି । କାହାରକୁ କିଛି ନ କହି ରୁପୁ ରହନ୍ତି ।

ସବୁ ପୁଣି ବଦଳିଯାଏ । ବୋହୂ ନିଜେ ନିଜ ବାପଘରକୁ ପଳେଇବାପାଇଁ କହନ୍ତି । ଗୁଡ଼ରେ ସ୍ବାମୀକୁ ଶିଖାନ୍ତି ଯାବତୀୟ କଥା । ନିଜର ଭୁଲ ନାହିଁ ବୋଲି ଆଲ ଦେଖାନ୍ତି । ସେ ଯଦି ରକ୍ଷା ନ କରିବେ ତେବେ ଆଉ କିଏ ବା ତାଙ୍କ କଥା ଶୁଣିବ ? ଭଲ ହେଉ ବା ମନ୍ଦ ହେଉ, ବାରମ୍ବାର ଗୋଟିଏ କଥା ଶୁଣିଲେ କାହାର ମନ ଠିକ୍ ରହେ ନାହିଁ । ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ସମସ୍ତେ ଏହିପରି ।

ଶେଷରେ ପୁଅବୋହୂ ଗୋଟିଏ ବାଟ ଧରନ୍ତି । ଯେତେ ହେଲେ ତ ଆମେ ମଣିଷ । ଆମର ଦୁର୍ବଳତା ବି ଅଛି । ସ୍ବାମୀ ହିସାବରେ ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷ ନେବାଟା ତ ଲଜ୍ଜାର କଥା ନୁହେଁ । ମାତ୍ର ଭୁଲ ଥାଉ ଥାଉ ତା'ର ସଂଶୋଧନ ନ କରି ପକ୍ଷ ନେବାଟାରେ ଦୋଷ ବେଶୀ ଜଣାପଡ଼େ ।

ଦର୍ପଣରେ ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ମୁହଁର କଳାଦାଗ ଓ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ସେମିତି ନିଜ କାମର ଏପଟ ସେପଟ ଦେଖିଲେ ଦୋଷ ଓ ଗୁଣ ଜଣାପଡ଼େ । ତୁମ ମୁହଁଟାର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ କହିଲେ ତୁମେ ଖୁସିହେବ ଆଉ କଳାଦାଗ କଥା କହି ବସିଲେ ମାରିବାକୁ ତିଆର ହେବ । ଏ ସବୁ ଘରେ ନୁହେଁ ଆଉ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଜାଗାରେ ବି ଚଳିଯିବାର ନୁହେଁ । ମଣିଷ ଆଗ ଭୁଲ ଦେଖେ । ତେଣୁ ସଂଶୋଧନକୁ ଆଗ ତା'ର ହେବା ଉଚିତ ।

ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମୁଁ ତୁମ୍ଭକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ପକାଇ ଦେଉଛି । ଗ୍ରୀସ୍ ନାମରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ଅଛି । ପୂର୍ବେ ଗ୍ରୀସ୍ ଦେଶ ବିଦ୍ୟା, କଳା, କୌଶଳ, ବୀରତ୍ବ ଓ ନୂଆ ନୂଆ କାମ କରିବାରେ ଖୁବ୍ ଆଗେଇ ଯାଇଥିଲା । ଏହି ଦେଶରେ ଜଣେ ଥିଲେ

ଜ୍ଞାନୀ । ନାମ ତାଙ୍କର ଥିଲା ସନ୍ଦେଷିୟ । ଏହାଙ୍କ ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅନେକ ଜ୍ଞାନୀ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେ ଦେଶରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସନ୍ଦେଷିୟ ସୁନାହାର ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍କଳ ସ୍ଥାୟୀକପରି ଥିଲେ ।

ପ୍ରେତୋ, ଆରିଷ୍ଟଟଲ, ସୋଫୋକ୍ଲିସ୍, ହୋମର ପ୍ରଭୃତି ଆମର ପୁରୁଣାଯୁଗର ବଶିଷ୍ଠ, ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର, ବ୍ୟାସଦେବ, ବାଲ୍ମୀକିଙ୍କ ପରି ଏମାନେ ଖୁବ୍ ଜ୍ଞାନୀ ଥିଲେ । ଯାହା ବୁଝୁଥିଲେ ଏମାନେ ଭୟ ନ କରି କହୁଥିଲେ । ଏହାହିଁ ଥିଲା ସେମାନଙ୍କର ବିଶେଷତ୍ଵ ।

ସନ୍ଦେଷିୟ ସବୁବେଳେ ରାସ୍ତାଘାଟରେ ଯୁବକମାନଙ୍କୁ “ନିଜକୁ ଜାଣିବା” ପାଇଁ କହୁଥିଲେ । ଏଇ ନିଜକୁ ଜାଣିବା କ’ଣ ? ଅତି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଭାବରେ ଅନେକ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ସବୁ କଥା ବୁଝାଇ ଦେଉଥିଲେ । ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିବାରେ ହିଁ ପ୍ରକୃତ ଜ୍ଞାନର ତଥ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥାଏ ।

।

ସନ୍ଦେଷିୟ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପିଲାଛୁଆ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସନ୍ଦେଷିୟ ସେମାନଙ୍କ ଯତ୍ନ ନେଉ ନ ଥିଲେ । ଅତିଶୟ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ଥିଲେ ସେ । ହାଟରେ ଏତେ ଜିନିଷ ବିକ୍ରି ହେଉଥାଏ । ସମସ୍ତେ ହାଟକୁ ଯା’ନ୍ତି ଜିନିଷ କିଣିବା ପାଇଁ । ମାତ୍ର ସନ୍ଦେଷିୟ ଯାଉଥିଲେ କେତେ ଜିନିଷ ନିଜେ କିଣି ନ ପାରିବେ ସେଇ କଥା ଅନୁଭବ କରିବାକୁ ଓ ପରୀକ୍ଷା କରିବାକୁ । ଘରର ଜଂଜାଳ ମଧ୍ୟରେ ସେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ୁ ନ ଥିଲେ । କେବଳ ନୂତନ ଜ୍ଞାନ ଦେଖାଇବାପାଇଁ ସେ ସବୁଦିନ ଭାବୁଥିଲେ । ଏମିତିଆ ସ୍ଵାମୀ ଉପରକୁ ସ୍ଵୀ ଲୋକେ ଭାରି ବିରକ୍ତ ହୋଇଥାନ୍ତି । ସନ୍ଦେଷିୟଙ୍କ ପକ୍ଷେ ଠିକ୍ ତାହାହିଁ ଘଟିଥିଲା । ତଥାପି ସନ୍ଦେଷିୟ ସେ ସବୁକୁ ଖାତର କରୁ ନ ଥିଲେ । ସେ କହୁଥିଲେ “ଯେଉଁଲୋକ ସବୁଠାରୁ

କମ୍ ଦରକାର କରେ ସେହି ସର୍ବାପେକ୍ଷା ସୁଖୀ । ସେହି ଅଦର୍ଶହିଁ ସେ ମାନି ଚଳୁଥିଲେ ।

ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ବେଳେ ବେଳେ ରାତି ଯିବାର ଦେଖି ସନ୍ଦେହ ସ୍ୱରୁ ଗୁଲି ଯାଉଥିଲେ । ଲୋକେ ସନ୍ଦେହସ୍ୱଙ୍କ ଶିକ୍ଷାକୁ ମାନୁଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଦେଶର ଶାସକ ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଘୃଣା କରୁଥିଲେ । ଶାସକ ଲୋକଙ୍କୁ ଅଧୀନତା ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲାବେଳେ ସନ୍ଦେହ ସ୍ୱାଧୀନତା ଶିକ୍ଷା ଦେଉଥିଲେ । ଉତ୍ତରମେରୁ ଦକ୍ଷିଣମେରୁ ପରି ଏମାନଙ୍କର ବୁଝାମଣା । ତଥାପି ସନ୍ଦେହସ୍ ନିଜ କାମରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସୁ ନ ଥିଲେ । ଭୟ କରୁ ନ ଥିଲେ ତଳେ ହେଲେ କାହାରିକୁ ସେ ।

ଥରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଉପରେ ସେ ଚିନ୍ତା କରୁଥିଲେ । କୌଣସି ଲୋକ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଶିଖିଲ ନ ଥିଲା । ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କର ବାରମ୍ବାର କହିବା ପରେ ଘରର କଥା ପ୍ରତି ସେ ତଳେ ହେଲେ କାନ ଦେଲେ ନାହିଁ । ଘରର କାମ କରି କରି ତୁମର ବେଳେ ବେଳେ ଅଣ୍ଟା ଲାଗିଯାଏ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ତ ହୁଏ ସମସ୍ତଙ୍କର । ପୁଣି ନିଜର ଗୁହାରି ନ ଶୁଣିଲେ କିଏ ବା ବିରକ୍ତ ନ ହେବ ?

ସନ୍ଦେହସ୍ୱଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ହାଣ୍ଡିଧୁଆ ପାଣି ହାତରେ ଧରିଥିଲେ । ସନ୍ଦେହସ୍ ତୁମ୍ଭାହୋଇ ବସିଥିବା ଦେଖି ତାଙ୍କର ଉପରକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ । ସନ୍ଦେହସ୍ ତଥାପି ନୀରବ ରହି ଚିନ୍ତାମଗ୍ନ ରହିଲେ । ସେ କେତେ ଶାନ୍ତ ଓ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ଥିଲେ ଏଇଥିରୁ ବେଶ୍ ଅନୁମାନ କରି ପାରୁଥିବ ।

ସନ୍ଦେହସ୍ ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସହିତ କଲି କଲେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ସେ କଥା ବି ସେ ଭୁଲିଗଲେ । ଦେଶର ସତ୍ୟ ଓ ନ୍ୟାୟ ପାଇଁ ସେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆସକ୍ତ ଥିଲେ । ଏଇ ଅପରାଧରେ ତାଙ୍କର

ବିଚାର ହେଲା । ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ବିପଥଗାମୀ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେଲା । ଶେଷରେ ବିଷୟାନ କରି ସେ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କଲେ । ଏବେ ତାଙ୍କ କଥା ମନେପଡ଼ିଲେ ମଣିଷର ମୁଣ୍ଡ ସୁତଃ ନଇଁପଡ଼େ । ସଂକେଟିସ୍ ମଲା ପରେ ଦେଶ ତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରିବାକୁ ଶିଖିଲା ।

ତମେ ହୁଏତ ଖୁବ୍ କଷ୍ଟ ସହପାର । ତଥାପି ଆମ ଦେଶର ଅଗଣିତ ପୁଅ ବୋହୂ ଏ ସବୁ ଜାଣିବେ । ଘରକୁ ଚଳାଇବାକୁ ଛାଡ଼ି ପଥର କରି ଶିଖିବେ । ଘର ଚଳାଇବା କାଠିକର ପାଠ । ମଣିଷ ନିଜେ ଯଦି ସବୁବେଳେ ଠିକ୍ ବୋଲି ଭାବିବ ତେବେ ଆଉ ଶିଖିବ କ'ଣ ଓ କାହାଠାରୁ ଶିଖିବ ?

ଘରେ ଯେତେବେଳେ ରହିବା ସେତେବେଳେ କାହିଁକି ଭଲ କରି ନ ଗଢ଼ିବା ସେହି ଛୋଟକୁଡ଼ିଆଟିକୁ । ସହଯିବାଟା ତ ମହତ-ପଣିଆ । ଗୁଣି ନ ଯାଇ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ିଯିବାରେ କଳି ଆପେ ଆପେ ସମାଧାନ ହୋଇଯାଏ । ସବୁ ଜାଣିଶୁଣି ଯେବେ କିଛି କରି ନ ପାରିବା ତେବେ ଆମଠାରୁ କିଏ ଅଛ ଅଛି ? ମଣିଷ ଆମେ । ବୋକାମି କରି ଘରଭାଙ୍ଗୁ କିନ୍ତୁ ବୁଦ୍ଧିଆ ବୋଲି ନିଜକୁ ଭାବୁ ! ଭଲ କେଉଁଠି ଜାଣିପାରୁଥିବ । ଆଜିଠାରୁ ଭଲ ହେବାପାଇଁ ଲାଗିପଡ଼ିବା ।

ଭତି
ତୁମର କବି

—ପାଞ୍ଚ—

ଦିଲ୍ଲୀ

ତା ୧୭-୫-୫୯

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ,

ପ୍ରଣାମ ନେବ । ଘରେ ସ୍ବାମୀ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର ଚଳିବାଟା ଗୋଟାଏ ପକ୍ଷ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଭାବୁଥିବ । ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଗୁଡ଼ାକ ନ ବୁଝି ନ ଶୁଣି ଖାଲି ସେ ରାଗିଯା'ନ୍ତି ଏମିତି କହିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟପଟଟା ଏବେ ମଧ୍ୟ କହୁଛି ।

ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଏହାର ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳେ । ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ସେ ତାଙ୍କ ପରିବାର ସହିତ ପନ୍ଦର ସୋହାଗ ବର୍ଷ ରହିଥିଲେ । ପିଲାଦିନୁ ତ ସେ ବାହା ହୋଇଥିଲେ । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କଠାରୁ ବିଶେଷ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବି ନ ଥିଲେ । ସେଇଥିପାଇଁ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ସେ ପୂରାପୂର ମାନୁ ନ ଥିଲେ ।

ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ବିଲ୍ଡରେ ବାରିଷ୍ଟର ପଢ଼ି ଆସିଥିଲେ । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ନୂଆ ଫେସନରେ ଚଳାଇବାପାଇଁ ଜିଦ୍ ଧରୁଥିଲେ । କପୁରବା ସେ ସବୁକୁ ପସନ୍ଦ କରୁ ନ ଥିଲେ । ଏମିତି ଅବୁଝାମଣା ଥିଲେ ବି ଦୁହେଁ କୌଣସିମତେ ଚଳୁଥିଲେ ।

ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଗାନ୍ଧିଜୀ ନିଜ ଦେହ ଉପରେ ଓ ଘର ଭିତରେ ଅନେକ ସଂସ୍କାର ଆଣିଥିଲେ । ଗୋଟାଏ ଭଲ କଥା ଶୁଣିବାମାନଙ୍କେ ତାହା ସେ ପରୀକ୍ଷା କରୁଥିଲେ । ତାର ଭଲ ମନ୍ଦ ଜାଣି ଅନ୍ୟକୁ ଜଣାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲେ ।

ନିଜ ଘରକୁ ଥରେ ସେ ଜଣେ ବ୍ରହ୍ମକୁ ଖାଇବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ । ଘରେ ଖିଆପିଆ ବନ୍ଦୋବସ୍ତ କରାଗଲା । ବ୍ରହ୍ମକୁ ବିଦାୟ ଦେଇ ଆସିଲା ପରେ କସ୍ତୁରବା କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ରୁଝିପାରିଲେ, ଯେ ବନ୍ଧୁ ବୋଲି ବୋଲୁଥିବା ଲୋକଜଣକ ହିନ୍ଦୁ ଧର୍ମର ଚିନ୍ତକ ନୁହଁନ୍ତି ।

କସ୍ତୁରବା ଟିକେ ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ ଭାରି ବାରୁଥିଲେ । ସେଇଥି-
ଲଗି ଖାଇବା ବାସନ ଘରୁ ଉଠାଇଲେ ନାହିଁ । ଗାନ୍ଧିଜୀ ଏ କଥା ଶୁଣି ହଠାତ୍ ରାଗିଗଲେ । ନିଜେ ବାସନ ଉଠାଇବାପାଇଁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଲେ ଓ ଘରର ସମସ୍ତ ହାଣ୍ଡି ଓ ବାସନ ପରିଷ୍କାର କରିନେଲେ । କସ୍ତୁରବାଙ୍କୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଇ ଫାଟକ ବାହାରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଲେ ।

ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କସ୍ତୁରବା କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି କହିଲେ ଯେ ହିନ୍ଦୁ ବିଦେଶରେ ଯଦି ତାଙ୍କୁ ବାହାର କରିଦେବେ ତେବେ ସେ କାହା ଘରେ ଆଶ୍ରୟ ନେବେ ? ତାଙ୍କୁ ଯେଉଁ କଥାଟା ଲୋକେ କହିବେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କୁ କ'ଣ ବାଧୁବ ନାହିଁ ? ଯେଉଁ ଲୋକ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଏପରି ଅପମାନ ଦିଏ ତାଙ୍କୁ ଅନ୍ୟମାନେ କ'ଣ କହିବେ ?

ଗାନ୍ଧିଜୀ ହଠାତ୍ ଶାନ୍ତ ପଡ଼ି ଆସିଲେ । ଏ କଥା କେଇପଦ ତାଙ୍କ ମନକୁ ଭାରି ମାନିଲା । ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ଭୁଲିକଲେ ବି ଘରୁ ବାହାର କରିଦେବା ଏକ ନିୟମବିରୁଦ୍ଧ କଥା । ଗାନ୍ଧିଜୀ ସେଇଦିନଠାରୁ ବିରକ୍ତ ନ ହେବାପାଇଁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରିଥିଲେ ।

ଏହାପରେ ଗାନ୍ଧିଜୀଙ୍କ ଘରେ ଆଉ ଏମିତିକା ଘଟଣା ଘଟି ନ ଥିଲା । କସ୍ତୁରବା ସେହିଦିନଠାରୁ ଛୁଆଁ ଅଛୁଆଁ କଥାଟାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଧରି ନ ଥିଲେ । ସ୍ୱାମୀମାନେ ଯେ ଭୁଲ ନ କରନ୍ତି ଏ କଥାଟାରୁ ବେଶ୍ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଘର ଚଳାଇବାକୁ ହେଲେ ଅନେକ କଥା ରୁହିଁ ଶୁଣି ବିଚାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଘର ଚଳାଇବାରେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଅବୁଝାମଣା ଦେଖା ଯାଉଥିଲେହେଁ ଘରେ ରହୁବାକୁ ତ ପଡ଼ିବ । ସ୍ୱାମୀ ଅପେକ୍ଷା ସ୍ତ୍ରୀ ଆମଦେଶରେ ଘରେ ବେଶୀ ସମୟ ରହୁଥିବାରୁ ଘର ଚଳାଇବାରେ ସେମାନଙ୍କର ଅଧିକ ହାତ ଥାଏ । ସ୍ୱାମୀ ମନ୍ତ୍ର ଆଣି ସଞ୍ଜୟ କରି ରଖନ୍ତି ସିନା, ସେଗୁଡ଼ିକର ବାଣ୍ଟିବା ଭାର କିନ୍ତୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ।

ବେଳେ ବେଳେ ସ୍ତ୍ରୀମାନେ ବାହାର ସଭା ସମିତିରେ ଯୋଗଦେବାର କଥା ଉଠିଥାଏ । ପୁରୁଷ ସ୍ୱାମୀ ଆସନରେ ବସି ସ୍ତ୍ରୀକଥାକୁ ଆଦୌ ଭ୍ରୂକ୍ଷେପ କରେ ନାହିଁ । ଦାସୀ ପରି ନିଜ ପାଦ ସେବା କରିବାକୁ ତାକୁ ଘରକୁ ଆଣିଥାଏ । ଏ କଥାଟା ବାସ୍ତବିକ ଶରପ ।

ମାତ୍ର ଏହା ସତ କି ମିଛ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଉ । ସ୍ତ୍ରୀ ଘରକୁ ଆସିବା ପରେ ତା'ମନରେ ପୁରେଇ ଦିଆଯାଏ କେତେଟା ଅନ୍ଧ-ବୁଝାମଣା କଥା । ସେମାନେ ତ ଅଶିକ୍ଷିତା । 'ସ୍ୱାମୀ ଦେବତା, ପତି ସେବାହୀ ନାଶ୍ୱର ଧର୍ମ । ସ୍ୱାମୀକୁ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଖାଇବ । ସେ ଶୋଇବା ପରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଶୋଇବ ଓ ଉଠିବା ପୂର୍ବରୁ ଉଠିବ ।' ଏମିତି କେତେଟା କଥା ଆମ ସମାଜରେ ଚଳି ଆସିଛି ଓ ଚଳିବ ବୋଲି ବୁଢ଼ୀମାନେ ବୋହୂଙ୍କୁ ଶିଖାଇଦିଅନ୍ତି ।

ଏମିତି ନିୟମ ମନୁ ସହିତାରୁ ଆଉ କେତେକ ମିଳିଥାଏ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଅବଳା ବୋଲି ଭାବି ତା'ଉପରେ ଯେମିତି କିଛି ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ

ଦିଅଯାଏ ନାହିଁ, ଠିକ୍ ସେହିପରି ତା'ଉପରେ ବେଳେ ବେଳେ ଅତ୍ୟାଚାର କରାଯାଏ ।

ବେଳେ ବେଳେ ମନକୁ ଆସିଥାଏ ଯେ ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିବାହ କରି ଘରକୁ ଆଣେ । ସେ ଅର୍ଜନ କରେ ଓ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ପୋଷେ । 'ବଳବାନ୍ ବୋଲି ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର କରପାରେ । ଗର୍ଭାଧାନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନାରୀ ନିଶ୍ଚୟ ଏକ ଅସୁବିଧା ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ସ୍ବାମୀ ଉପରେ ନିର୍ଭର କଲେ ସେ ସୁଖୀ ହୋଇଥାଏ ।

ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ପୁରୁଷ ସ୍ବାମୀ ଆସନରେ ବସେ ସତ । କିନ୍ତୁ କାହାଲଗି ସେ ସ୍ବାମୀ ବୋଲିବ ? ସେ ଅର୍ଜନ କରି ଆଣି ନିଜେ ତା'ର ଭାର ନେଇ ଘର ଚଳାଉ । ସ୍ତ୍ରୀ ଯେଉଁ କାମ କରିପାରବ ସେ ସେଇ କାମ କିଛିଦିନ କରୁ । ତେବେହେଲେ ଯାଇଁ ଭଲ ମନ୍ଦ କଥାଟା ରୁଝି ହେବ ।

ବଡ଼ କିଏ ଓ ସାନ କିଏ କଥା ପଡ଼ିଲାବେଳେ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ନାରୀ ସୃଷ୍ଟି ନାରୀଭୂର ବିକାଶ ପାଇଁ ଓ ପୁରୁଷର ସୃଷ୍ଟି ପୁରୁଷଭୂର ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ । ଏ ଦୁଇଟାରୁ କୌଣସି ଗୋଟାକୁ କାହା ଉପରେ ଲଦି ଦେବାଟା ଶୋଭନୀୟ ନୁହେଁ ।

ନିରପେକ୍ଷ ବିଚାର କଲାବେଳେ ମନକୁ କେତେଟା ପ୍ରଶ୍ନ ଜାଗୁଛି ଧରେ । ପରୁରବାକୁ ଅସଙ୍ଗତ ଜଣାପଡ଼େ । ଆଉ ମଧ୍ୟ ପରୁରଲେ ତା'ର କେହି ଉତ୍ତର ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ପ୍ରଶ୍ନସବୁ ତୁମ୍ଭଙ୍କୁ ମୁଁ ପରୁର ନାହିଁ । ଏଇ ଚିଠିରେ ଖାଲି ଲେଖିବାକୁ ଯାଉଛି ।

ହିନ୍ଦୁ ପରିବାରରେ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବାମୀର ଗୋଡ଼ ଘସି ଦିଏ । ଅଖିଆ ଅପିଆ ରହି ସ୍ବାମୀର ସନ୍ତୋଷ ନିମନ୍ତେ କରାଯାଏ ତା'ର ପାର୍ଥ-ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚେଷ୍ଟା । ନିଜ ଦେହପ୍ରତି ସେ ଖିଆଲ ରଖେ ନାହିଁ । ସବୁ

ଗାଳି ସହେ । ଗୋଟି ଗୋଟି ଜନ୍ମ କରେ ପିଲା । ଦେହ ହେଉଯାଏ ।
ମନ ନରମି ଆସେ । ଶେଷକୁ ପ୍ରସୂତ ଅବସ୍ଥାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ।

ଏହା ପରେ ପୁରୁଷ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସଞ୍ଜିନା ବାଛେ । ଗୁଳିଣ
ବର୍ଷର ବରକୁ ଖୋଜିଲ ବରଷର କନ୍ୟା କଥା ଶୁଣାଯାଏ । ପତ୍ନୀ
ପତ୍ନିକାରେ ଏଇ କଥାର ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ ହୁଏ । ତା' ଉପରେ
ସ୍ବାମୀର ଅତ୍ୟାଚାରକୁ ବାପ ମା' ସହିଯା'ନ୍ତି । ଏକମାତ୍ର ଗୋଟିଏ
କଥା ଉଚ୍ଚାରଣ କରାଯାଏ । “ହିଅ ଜନମ ପରଘରକୁ, ଦେଲା
ନାଗୁ ହେଲା ପାର ।” କେତେ ପାପ କରିଥିଲେ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନ୍ମ
ପାଇବାକୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଏ ସବୁ କଥାକୁ ସମସ୍ତେ ପସନ୍ଦ କରନ୍ତି ନାହିଁ ବା ସହିଯିବାକୁ
ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି । ସେ ଯୁଗ ଥିଲା । ଏବେ ଆଉ ନାହିଁ । ଏବେ ଯଦି
ସେଗୁଡ଼ାକ କିଏ ଧରି ବସିବାକୁ ଚାହେଁ ତେବେ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ ହେବ ।
ଅସମ୍ଭବ, ଅବାସ୍ତବ ଓ ଅନ୍ଧ ରୁଝାମଣୀ କଥାଗୁଡ଼ାକ କାହିଁକି କିଏ
କରିବ ? କରିବାରେ କ'ଣ ବା ଲଭ ଅଛି ।

ମୋ' ବିଚାରରେ ନାଗୁର ସେବା କରିବାର ଶକ୍ତି ଅଧିକ
ବୋଲି ସେ ସେବା କରିବାକୁ ଆଗଭର ହୁଏ । ପୁରୁଷ ଏଇ
ସୁବିଧା ନେଇ ତାକୁ ପାପ ଗର୍ଭକୁ ଠେଲିଦିଏ । ଏହା ଏକ ନିଷ୍ଠୁର
କଥା । ପ୍ରତିବାଦ ନ କଲେ ଅନେକ କଥା ସହିଯିବାକୁ ହୋଇଥାଏ,
କରିଯିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସହଜ ହୋଇଥାଏ । ଠିକ୍ ସ୍ବାମୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ସଂପର୍କ
ଆମ ଦେଶରେ ଏହିପରି ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ଏବେ ସେ ସବୁ ଆଉ
କେହି ଆଦର କରୁନାହାନ୍ତି ।

ସ୍ତ୍ରୀର ରୂପ, ଗୁଣ, ସେବା, ସ୍ନେହ, ଭକ୍ତି ନିମନ୍ତେ ସେ
ଆଦରଣୀୟା । ଠିକ୍ ସେହିପରି ବୀରଭୂ, ସାହସ, କର୍ମତତ୍ପରତା ଓ
ବିଚାରବୃତ୍ତି ନିମନ୍ତେ ପୁରୁଷ ଶ୍ରେଷ୍ଠ । ଏ ସବୁ ତ୍ୟାଗ କରି କେହି

ନାରୀ ବା ପୁରୁଷ ପଦବାର୍ଥ ହୋଇ ନ ପାରେ । ଅତ୍ୟାଶ୍ଚର୍ୟ ସ୍ୱାମୀ
ଓ କୁଳଟା ନାରୀ ଦୁହେଁ ନିନ୍ଦନୀୟ । ଏମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ସମାଜର
ଉପକାର ହୋଇପାରେ ନା ।

ଯେଉଁ ପୁରୁଷ ନିଜ ଧର୍ମରକ୍ଷା କରେ ନା, ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରତି
କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଭୁଲିଯାଏ, ସେଠି ସ୍ତ୍ରୀର ପାତକତ୍ୱ, ଅନୁଗତ୍ୟ ଧୂଆଁପରି
ମହାଶୂନ୍ୟରେ ମିଳାଇଯାଏ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଯଦି କିଏ ଭ୍ରଷ୍ଟାକରେ ତେବେ
ସେ ପୁରୁଷ । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷକୁ ଦୋଷ ଦେଇ ଲଭ ନାହିଁ । ଗୁଣର
ଆଦର ସମସ୍ତେ କରନ୍ତି ଆଉ ମଧ୍ୟ କରିବା ଉଚିତ । ସମାଜକୁ
ପଙ୍କୁ କରିଦେବାପାଇଁ, ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟଭିଚାର
ପ୍ରଚାର କରିବାପାଇଁ କେହି ଲେଖା ଲେଖି କରେ ନାହିଁ । ସବୁ
ମୂଳରେ ସ୍ୱାଧୀନ ଚିନ୍ତା ରହିଛି । ମୁକ୍ତ କରିବାପାଇଁ ଗୋଟାଏ
ନିଷ୍ପତ୍ତି ଚିନ୍ତା ପ୍ରକାଶ ମଧ୍ୟ ପାଉଛି ।

ଘରେ ଆମେ ଆମ ବାପା ମା' ଠାରୁ ଅନେକ କଥା ଶିଖୁ ।
ଆଉ ବାପାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ମା' ଦାନ କରନ୍ତି ସବୁ କିଛି । ଭ୍ରଷ୍ଟା,
ଅଶା ସବୁ ତାଙ୍କର ଠାରୁହଁ ମିଳିଥାଏ । ବାପା ମା'ପରି ଦାନ
କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ତେଣୁ ପରିବାର ହେଉଛି ଶିଶୁର ଶ୍ରେଷ୍ଠ
ଶିକ୍ଷାଗ୍ରାମ । ଏଥିରେ ଦୋଷ ରହିଗଲେ ତାହା ସୁଧାରିବା
କଷ୍ଟକର ହୁଏ ।

ଏବେ ଏମିତି କେତେକ କଥା ନେଇ ହିଅମାନେ ବିବାହ
କରିବାକୁ ପସନ୍ଦ କରୁନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମନରେ ବିବାହ ଜୀବନର
ଏକ ବିପଦ ଅଛି ବୋଲି ଧାରଣା ହେବା ଯୋଗୁଁ ଏମିତି ଘଟୁଛି ।
କିନ୍ତୁ ବିବାହ ନ କରି ସେମାନେ କ'ଣ ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ରହି
ପାରୁଛନ୍ତି ? କେତେ ଦୁର୍ନାମ, କୁସ୍ତୀରଚନା ତାଙ୍କ ନାମରେ ହେଉଛି ।
କୁହତ ଏ ଅପମାନ କାହାକୁ ହେବ ? ଆମ ସମାଜର ସବୁ ଦୋଷ ।
ଏ ସବୁକୁ ସୁଧାରିବା ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ ।

ତୁମେ ନିଜକୁ ଦୁର୍ବଳ ଭାବିବା ଭରତ ନୁହେଁ । ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ଥର ଥର କରି ବୁଝିଲେ ତା'ର ଭଲ ମନ୍ଦ ଜଣାପଡ଼ିବ । ଘରେ ଯଦି ଆମେ ଗୋଟିଏ କଥା କରି ନ ପାରିବା ତେବେ କଦାପି ବାହାରେ କରିପାରିବା ନାହିଁ । ମୂଳରୁ ଲାଗିପଡ଼ିଲେ ଗୋଟାଏ କାମ ସହଜ ହୋଇପଡ଼େ ।

ତୁମେ ସମାଜରେ ଭଜ ଅସନ ପାଅ । ନାରୀ ବୋଲି ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭକ୍ତି କରେ । ଦୁନିଆରେ ନାରୀ ଓ ପୁରୁଷ ସମସ୍ତେ ମଣିଷ ଯଦି ମଣିଷ ହୋଇ ଜନ୍ମହେବା ଭଲ ତେବେ ସ୍ୱାମୀ ହେବା କି ସ୍ତ୍ରୀ ହେବା ମଧ୍ୟ ଭଲ । ବିପଦ ପ୍ରତି ସାବଧାନ ହେବା ଆମର ଦାୟିତ୍ୱ । ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ଭରସା ରଖି କାମ କରିଯିବା ଆମର ଏକମାତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ୟହେବା ଉଚିତ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାଧନରେ ପ୍ରାଣଦେବାହିଁ ମନୁଷ୍ୟତା ।

ଭଜ

ତୁମର କବି

—ଛଅ—

ମସୋରୀ

ତା ୨୦-୫-୫୯

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ,

ନମସ୍କାର ନେବ । ଘରେ ବେଳେ ବେଳେ ସ୍ବାମୀ ଓ ସ୍ବାମୀ
ମଧ୍ୟରୁ କେହି ବିରକ୍ତ ହେଲେ ସେଇଟା ଦୋସର କଥା । ମାତ୍ର
ବିବାହ ପରେ ଯୁବକ ଯୁବତୀ ଦୁହେଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭୁଲ ରୁହାମଣୀ
ରହିବା ଏକ ଦୁଃଖର କଥା । ଏଭଳି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ବର୍ଣ୍ଣନା
କରୁଛି । ସ୍ବାମୀ ଯୋଗୁଁ କିପରି ଘର ଭାଙ୍ଗେ ଆଉ ମଣିଷର ଭୁଲ
କେଉଁଠି ତାହା ସହଜରେ ବୁଝି ହେବ ।

ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ ଦାସ ମୋର ବନ୍ଧୁ । ତାଙ୍କ ବାପା ଧନେଶ୍ବର ଦାସ,
ଟିକେ ମରହଟ୍ଟା ଲୋକ । ପୁଅର ସବୁ ଧରଣକୁ ସେ ଭଲ
ପାଞ୍ଜି ନ ଥିଲେ । ଦୁଷ୍ଟନ୍ତଙ୍କର ସୌଦାମିନୀ ପରିଜାଙ୍କ ସହିତ
ବନ୍ଧୁତା ଥିଲା । ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକ ଥିଲେ ସେ । ଧନେଶ୍ବର ଦାସଙ୍କର
କିନ୍ତୁ ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲା । ସୌଦାମିନୀ ଆଉ ଏ. ପାଣକର ଘରେ
ରହିଥିଲେ । ବାପ ମା'ଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟା ଥିଲେ ସେ । ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ
ତାଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ
ତାଙ୍କ ବାପା ମନା କଲେ ।

ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ ଦାସ ପାଠ ପଢ଼ି ଚାଲିବା କର ବାପାଙ୍କ ଉପରେ ବୋହୂ ବାଛିବା ଭାର ଗୁଡ଼ି ଦେଇଗଲେ । ଅନେକ କନ୍ୟାଙ୍କ ଉପରେ ଆଖି ପକାଇ ସେ ବିମଳ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ହିଅକୁହିଁ ବାଛିଲେ ମନ ମଧ୍ୟରେ । ଭଲ ବୋହୂ ହେବା ନିର୍ଭର କରେ ହିଅ ଉପରେ । ଗାଁ ଲୋକେ ସମସ୍ତେ ତ ଭଲ ହେବା କଥା କହିବେ । ମନ ଅନେକଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଲେ ଭଲ ଯାଏ । ଧନେଶ୍ୱର ଦାସଙ୍କର ତାହାହିଁ ଘଟିଲା ।

ବିବାହ ଭଲରେ ସମାପ୍ତ ହେଲା । ପୁଅ ଏକ ମାସ ପରେ ଗଲା ଚାଲିବାକୁ । ବୋହୂ ରହିଲା ଘରେ । ଆଉ ଘରେ କେହି ନ ଥିଲେ । ଭାଇଆଲିଲେକେ ପାଖରେ ଥିଲେ । ଶୁଶୁର ଶାଶୁଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ବିଦ୍ୟୁତ୍ ପାଇଥିଲା ଗୋଟିଏ । ଧନେଶ୍ୱର ଦାସ ବୋହୂକୁ ସବୁ କଥାରେ ଭଲଭାବରେ ଚଳାଉଥିଲେ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଶୁଶୁରଙ୍କ ସେବାକରିସାରି ଶୋଇବାକୁ ଯାଇ ଭେଟ ଦୁଇ ପଡ଼ୋଶୀମାନଙ୍କ ସହିତ । ସେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଭଲ ମନ୍ଦ ସବୁ ଶୁଣେ । ମନ ତାର ଚଞ୍ଚଳ ହୁଏ । ସେ ଶୁଶୁରଙ୍କୁ ସନ୍ଦେହ କରେ ।

ବିଦ୍ୟୁତ୍ ସ୍ୱାମୀ ଦ୍ୱାର ବିଦେଶରେ ଥାଇ ଘରକଥା କିଛି ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ବେଳେ ବେଳେ ପାଆନ୍ତି ମନ ଖଟାଳିଆ ଚିଠି । ଦିନ ଲାଗିଯାଏ ବେଳକୁ ବେଳ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ମନଟା ଫାଟି ଫାଟି ଆସେ । ଶୁଶୁରଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ କମି ଆସେ । ଶାଶୁ ନ ଥିଲା ଘରେ ବୋହୂ ସ୍ୱାମୀ ବିନା ଚଳିବା କଷ୍ଟ । ମନରେ ଆସେ ବିଷାଦ ଓ ପାପ । ଦେହ ଓ ମନ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ ଖୋଜେ । ଅସ୍ଥିର ହୃଦୟ ଅସ୍ଥିର କରେ ସବୁ ଦୁନିଆକୁ ।

ଦଶହରା ବେଳକୁ ଆସିଲେ ସ୍ୱାମୀ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଆଖିରୁ ହରିଲା ଲାହ । ସୁଖ କଥାରେ ସେ ଦୁଃଖକୁ ଲାଗୁଇ ପାରିଲା ନାହିଁ । ମନଟା

ଖାଲି ଏକଟିଆ ଜାଗା ଖୋଜି ବସିଲା । ସବୁ କଥା ମୂଳରୁ ସେ କହି ଆସିବ । ତେଣିକି ଯାହା ହେବାର ହେବ ।

ଶୁଣ୍ଢର କହିବେ ତା' ବିଷୟରେ ନିଜ ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ । ସେ ତାଙ୍କ ପୁଅ । ଶୁଣ୍ଢରଙ୍କ କଥା ନ ଶୁଣି ତାର କଥାକୁ କ'ଣ ଖାତର କରିବେ । ପୁଣି ମନରେ ଆସେ ବିପତ୍ତିର ଯୁକ୍ତି । କେବେହେଲେ ସେ ଏମିତି କଥା କାହା ବିଷୟରେ କହି ନାହିଁ । ଯଦି ତା' କଥା ନ ଶୁଣିବେ ତେବେ ସେ ତା'ର ବାପଘରକୁ ଚାଲିଯିବ । ତେଣିକି ଘର ଭାଙ୍ଗିଲେ ଭାଙ୍ଗୁ ରହିଲେ ରହୁ ।

ଦୁହିଁଙ୍କ ମନର ତୋଫାନ ଦେଖିଲେ ଦୁଷ୍ମନ୍ତ । ସ୍ବାମୀ ହିସାବରେ ଏକ ସଂକଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ । ଭାବିଲେ ନାନାଦି କଥା । ହାଁକୁ ଅନେକ କଥା କହିଲେ । ରୁହାଇଲେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ । ବିଦ୍ୟୁତ୍ ଘଡ଼ିକେ ସବୁ ଭୁଲିଯାଏ । ସବୁ ଭୁଲି ଖାଲି ତା'ର ନୁହେଁ ବୋଲି ସେ ଯୁକ୍ତିକରେ । ଘରର ଶିଶୁ ମଉଳି ଆସେ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଭ୍ରମ ହୁଏ ।

ମନ ଖରାପ ହେଲେ ଦୁନିଆଟା ବିଷୟର ଲାଗେ । ତେଣୁ ଘରଟା ଯାହାର ବୈକୁଣ୍ଠପୁର ସେ ନିଶ୍ଚୟ ସୁଖୀ । ବିବାହ ପରେ ଏଇ ପ୍ରଶ୍ନ ସାଧାରଣତଃ ଉଠେ । କାହିଁକି ? ତୁମେ ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ପକାଇଲେ ଜଣାପଡ଼ିବ ।

ତୁମେ ବିବାହ ପରେ ଟିକେ କଷ୍ଟ ଅନୁଭବ କରିଥିଲ । ଦୁଃଖ କାହାକୁ କହି ନ ଥିଲ । ତୁମକୁ ମନକୁ ମନ ମୁଁ ପଚାରିଥିଲି । ଭୁଲିଟା ହୁଏ ମଣିଷର । ମଣିଷହିଁ ଭୁଲକୁ ଠିକ୍ କରେ । ଶାଶୁ ଶୁଣ୍ଢର ପରତ୍ତିଅକୁ ବୋହୂକରି ଆଣନ୍ତି । ନିଜ ହିଅ ପରି ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଖାଲି ଦାବା କରନ୍ତି କାମ । ଫରମାସ କରନ୍ତି ସବୁ ରକମ ରାଜଶା ।

ସ୍ନେହ କରନ୍ତି ନାହିଁ କାହିଁକି ମୁଁ କହୁଛି । ଯିଏ ଯାହାକୁ ସ୍ନେହ କରେ ସେ ତା' ପାଇଁ କଷ୍ଟ ସହେ । ନିଜ ହିଅ ଓ ପୁଅ ପାଇଁ ମା' ବାପ ସହୁଥାନ୍ତି ଅଜସ୍ର କଷ୍ଟ । କିନ୍ତୁ ବୋହୂ କର ଆଶିର ପରେ ଗୃହାନ୍ତି ବୋହୂକୁ ପରୀକ୍ଷା କରବା ପାଇଁ, ବୋହୂ କାମକୁ ବଢ଼ାଇଦେବା ପାଇଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ବୋହୂ ବିରକ୍ତ ହୁଏ ଓ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁର ଦୁଃଖିତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଏଠି ହୁଏତ ତୁମେ ଅଭିଯୋଗ କରପାର । ଶ୍ୱଶୁର ବୋହୂ ଏକାଠି ରଳିବା କଷ୍ଟ । ପୁଅ ଦୂରରେ ରହିବାରୁ ଘରେ ନାନାଦି କଥା ଘଟିଯାଏ । ତଥାପି ମୁଁ ତୁମକୁ କହିବି ଯେ ମଣିଷ ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ ଦେଖିପାରେ । ତେଣୁ ସମସ୍ତ ବିପଦ ଓ ସଫଳତାକୁ ସେ ଅକାତରେ ସହିପାରେ । ଆମ ହିଅମାନେ ଅଶିକ୍ଷିତା ଥିବାରୁ ଏମିତି ଘଟେ ।

ଶିକ୍ଷିତ ବୋହୂ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କୁ ମାନନ୍ତି ନାହିଁ । ଏ କଥାଟା ଆମେ ବାସନ୍ତୀ, ସରୋଜିନୀ ଓ ସରସ୍ୱତୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଦେଖି ପାରୁଛେ । ସେମାନେ ଭଲହିଅ ହୋଇପାରନ୍ତି ମାତ୍ର ଭଲ ବୋହୂ ନୁହନ୍ତି । ଭଲ ହିଅ ଅର୍ଥ ସୁନ୍ଦରା ହିଅ ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରୁଛି । ମାତ୍ର ଭଲଗୁଣର ହିଅ ନିଶ୍ଚୟ ଭଲ ବୋହୂ ହେବ । ଏଥିରେ କିଛି ସଂଦେହ ନାହିଁ । ସରୋଜିନୀ ନାରାଜ, ମେରା କୁ୍ୟରୀ, ଅହଲ୍ୟା ବାଲି ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଏହାର ସାକ୍ଷ୍ୟ ଦିଏ ।

ଏମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଓ ଆମ ହିଅମାନଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ତଥାତ୍ ରହିଯାଉଛି । ତାହା ଦେଉଛି ଆମେ ଯାହା ପଢ଼ୁଛୁ ତାହା କାମରେ ଲଗାଉ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଆମ ଜୀବନରେ ବିବାଦ ଓ କଲହର ସଂଖ୍ୟା ବେଶୀ ।

ଜୀବନରେ ପାଠପଢ଼ିଲେ ଅନେକ କଥା ସହଜରେ ଜଣାପଡ଼େ । ନ ପଢ଼ିଲେ ଜୀବନଟା ବୁଝା ହୋଇଗଲା ବୋଲି ଭାବିବା ଏକ ମସ୍ତବତ୍ୱଭୁଲ୍ । ପଢ଼ିବା ଅର୍ଥ ମୁଁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଇଂରେଜୀ ପଢ଼ାକଥା ମନେକରୁଛି । ନ ପଢ଼ି ଅନେକ ଭଲ ସ୍ଥାମୀ ଓ ଭଲ ବୋହୂ ହୋଇପାରନ୍ତି । ମଣିଷର ଶିଖିବାର ଇଚ୍ଛାଥିଲେ ସେ ଅନେକ ଶିଖିପାରେ । ଶିଖିବାକୁ କଷ୍ଟ ଲାଗିଲେ ଦଶବର୍ଷ କାଳ ପଢ଼ିଲେ ମଧ୍ୟ ପଦେ ଶିଖି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଆମଦେଶର କବି ଗଙ୍ଗାଧର ଓ ଫକୀରମୋହନ ଏହାର ଜୁଲନ୍ତ ଉଦାହରଣ । ମଣିଷ ଭଗବାନଙ୍କ ସହ ନେଇ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସେଇ ସହର ଚେତନା ଆସେ ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ଜୀବନ ପୂର୍ଣ୍ଣହେବାପାଇଁ କରେ ଚେଷ୍ଟା । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀ ଯେଉଁ ଶକ୍ତିବଳରେ ସବୁ ଅସମ୍ଭବକୁ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିଲେ, ବିବେକାନନ୍ଦ ଯେଉଁ ଚେତନା ଫଳରେ ବହିଷ୍କାର ଦେଖି ଦେଖୁ ମନେ ରଖି ପାରୁଥିଲେ ସେଇ ଶକ୍ତିଯୋଗୁଁ ତୁମେ ସବୁ କଥା କରିପାରିବ ଓ ଘରର ଲକ୍ଷ୍ମୀ ହୋଇପାରିବ । ଅନ୍ୟମାନେ କାହିଁକି ବା ପଛେଇ ଯିବେ ?

ସ୍ଥାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ ପାରସ୍ପରିକ ସଂପର୍କ ଟିକିପିଲି ହେଲା ପରେ ଟିକିଏ କୋହଲ ହୋଇଆସେ । ତା'ର କାରଣ ହେଉଛି ଦାୟିତ୍ୱ ବଢ଼ିଯିବା ଓ ଜଣଙ୍କଠାରୁ ଆଉ ଜଣଙ୍କ ପ୍ରତି ସ୍ନେହ ଗୁଲିଯିବା । ଏତକ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କେତେକ ପରିବାରରେ ସ୍ନେହ ଅଧିକ ବଢ଼ିଯାଏ । ସବୁ ପରିବାରରେ ସେମିତି ଘଟେ ନାହିଁ । ତେଣୁ ଘରେ କଳହ ଲାଗେ ।

ଏ ଯୁଗରେ ସବୁ ଖରାପ ହୋଇଯାଉଛି ବୋଲି କେତେକ ଲୋକ କହନ୍ତି । ଯୁବକ ଯୁବତୀ ଯେଉଁ ସମାଜରେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ,

ଅସଫଳ, ସେ ସମାଜର ଉନ୍ନତ ଅସମ୍ଭବ । ଏମିତି ଘଟିବାର କାରଣ ଅମଦେଶରେ ଯୌନବିଜ୍ଞାନର ଅଭାବ ଯୋଗୁଁ । ବହୁ ଓ ପଦ ପଦିକାରେ ଚରିତ୍ର ନଷ୍ଟକଲ୍ଲଭଲି ଲେଖା ଯଦି ବାହାରେ ତେବେ ଯୁକ୍ତକ ଯୁକ୍ତା ନିଶ୍ଚୟ ଖରାପ ହେବେ । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥା ସମାଜର ଅକୃଷ୍ଣ ପ୍ରହାର । ଯେତେ କଢ଼ାନଜର ପୁଅଝିଅଙ୍କ ପ୍ରତି ଦିଆଯାଏ ସେମାନଙ୍କ ଭୁଲ୍ଲଟା ସେତେ ଅଧିକ ଦେଖାଯାଏ । ତେଣୁ ଯୌବନର ଚପଳତା ଓ ବାସ୍ତବ ସେନ୍ଦର ଅନୁଭୂତ କଥା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁଅଝିଅଙ୍କୁ ରୁହାଇଦେବା ଉଚିତ ।

ଘରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁରୁଷ ନିଜ ନିଜର ବଳ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସଂଦେହ ରହିବା ଅତି ଖରାପ କଥା । ବିଶ୍ୱାସ ବଳରେ ଓ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ପ୍ରେମ ବଳରେ ଅନେକ ବିପଦ ଓ ଦୁଃଖ ମଣିଷ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଇପାରେ । ଏମିତି ଏକ ଦୁନିଆର ଦୁଃଖକୁ ନ ବଢ଼ାଇ କମାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରିବା ଏକ ଭଲ କଥା । ଯେଉଁଠି ଲୁଚେଇ କରି କାରବାର କରାଯାଏ ସେଠି ଶୈଶି କଥା ଶିଖାଇବା ଦରକାର ପଡ଼େ ନାହିଁ । ଯିଏ ବାଟରେ ଯିଏ ଚାଲି ଶିଖିଛି ବଙ୍କା ବାଟ ତାଙ୍କୁ ଖରାପ ଲାଗେ । ପରିବାରର ମା' ବାପ ଯେମିତି ହେବେ, ପୁଅ ଝିଅମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମିତି ହେବେ । ମା' ବାପ ଲୁଚେଇ କଥାବାହାଁ ହେଲେ ପୁଅଝିଅ ଯେ ନ ରୁହେବେ ଏହା ଭାବିବା ଭୁଲ୍ । ତେଣୁ ପରିବାରର ସଂସ୍କାର ଦରକାର ।

ଶେଷରେ ମୁଁ କହିବି ସ୍ୱାମୀଙ୍କ କଥା ମାନିବା କଥା ଓ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଉପଦେଶ ବିଷୟ । ଘର ଗୋଟାଏ ସମାଜ, ଏକ ଛୋଟ ସଂସାର । ଏଥିରେ ପୁରୁଷ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁଇଜଣ ନଟ ନଟୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଦୁଇ ବଳ ସେମାନେ । ଘରଟିକୁ ଭଲ କରିବାରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ଭାଗ ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ଘରକୁ ଜଗିବା ବା ପୋଲିସଭଲି ଜଣେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ

ଜରିହୁବା ଦରକାର ପଡ଼େ ନାହିଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଘରପ୍ରତି ଅମାପ ଶକ୍ତି ଦେଇ ଘରକୁ ସୁଖମୟ କରିବା ନିହାତି ଦରକାର ।

ତୁମେ ଦେଖିଥିବ ଗାଁରେ ଯାହାର ଉପକାର ଟିକିଏ ତୁମ ଦ୍ଵାରା ହୋଇପାରେ ସେମାନେ କେତେ ସୁଖୀ ମନେ କରନ୍ତି । ଆମର ପାଖରେ ସେମାନେ ଯେତେ ପ୍ରଶଂସା ନ କରନ୍ତି ପର ପାଖରେ ସେତେ ବେଶୀ କହନ୍ତି । ସେମାନେ ଆମ ଦେଶର ଲୋକ । ପରଲୋକ ତ ନୁହଁନ୍ତି । ସେହିପରି ବିଦେଶର ଲୋକେ ଯଦି ଆମ ଦେଶଠାରୁ ଅଧିକ ଉପକାର ପାଆନ୍ତି ତେବେ କେଡ଼େ ଗୌରବ କଥା । ଆମେ ଯଦି ଅନ୍ୟକୁ ଘୃଣାକରିବା ତେବେ ଆମକୁ ଭଲ ପାଇବେ କିଏ ସେ ?

ଆମ ଗାଁ ହରି ପଧାନ କେଡ଼େ ଧନୀ । ଗୋଟାଏ ପଇସା କାହାକୁ ଦାନ କରେ ନା । ସେଇଟାକୁ ସେ ପାପ ବୋଲି ଭାବେ । ଲୋକଙ୍କ କାମ କରିବା ମଧ୍ୟ ଭଲଭାବରେ ସମ୍ଭାଳି କରେ ନା । ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଖରାପ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ଆଗରେ ଭଲେଇ ହୋଇ କିଛି ଅଧିକା ପାଇବାକୁ କହନ୍ତି । ତା'ର ପଥର ହୃଦୟ ତରଳେ ନାହିଁ ବରଂ ଅଧିକ ଖୁସି ହୁଏ । ଅନ୍ୟର ଦୁଃଖ ଦେଖି ସେ ଆତ୍ମସୁଖ ପାଏ ।

ସମସ୍ତେ ମରବେ । ଆଉ ହରି ପଧାନର ଧନ ଅଛି ବୋଲି କ'ଣ ସେ ମରବ ନାହିଁ । ସେ ମଲାପରେ ଲୋକେ ଆଖିରୁ ଲୁହ ଗଡ଼େଇବେ ନାହିଁ । ଖରାପ ଭାଷାରେ ଗାଳିଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଖୁସି ହେବେ ତାର ମରଣ ଦେଖି । ଓଃ । କେଡ଼େ ଦୁଃଖର କଥା ।

ତୁମେ ଯେତେ ପାରୁଛ ପରପାଇଁ କାମକର । ନିଜ କାମ କରି କରି ମନଟା ଶ୍ଳେଷ ନକର ଆହୋ ଆସେ ।

ପରପାଇଁ ଆମେ ଟିକିଏ ଟିକିଏ ଭାବିଲେ ଆମ ଦୁଃଖରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଭାଗୀଦାର ହେବେ । ଜୀବନତ ଏଇ ସହଯୋଗପାଇଁ ମହନୀୟ । ଏକୁଟିଆ ଅମୃତ କୁଣ୍ଡରେ ରୁଡ଼ିଲେ କ'ଣ ମିଳିବ ? ସମସ୍ତେ ପାପରେ ରହି ତୁମକୁ ନିନ୍ଦା କରିବେ । ଅନ୍ୟକୁ ଭଲ ବାଟରେ ନେଇ ଦୁଃଖ ଭୋଗିବାରେ ଯେଉଁ ସୁଖଥାଏ ନିଜର ସୁଖରେ ତାହା ନ ଥାଏ । ଭୟ, ଲୋଭ, ମୋହ ମଣିଷରହିଁ ରୋଗ । ପର କଥା ଭାବିବାରେ, ପର କାମ କରିବାରେ ସବୁ ଦୋଷ ହୁଏ ।

ଘରେ ପୁଅ ଝିଅ ନାହିଁ ନାତୁଣୀ କିଏ ଭଲ ନିଜର ? ନିଜ ଦେହ ତ ନିଜ ମନ ଅନୁଯାୟୀ ଚଳି ପାରୁନାହିଁ । ତେଣୁ ମୁଁ କହେ ତୁମେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ କାମ କର । ଆଦୁର ମନ ଦେଇ କର । ଦେଖିବ କେଡ଼େ ଭଲ ଘର ହେବ ଆମର । ଧନ ଥାଇ ପୁଅବୋହୁ କଥା ନ ମାନିଲେ ଘର ହୁଏ ମଶାଣି ଆଉ ଘର ନ ଥାଇ ଯଦି ପୁଅବୋହୁ ଆମ ସେବା କରିବେ ତେବେ ସ୍ୱର୍ଗ ତ ଏଇଠି ଭୋଗ ହୋଇଯାଏ, ମନ ଅମୃତ ପାଏ ।

ଭକ୍ତି

ତୁମର କବି

—————

—ସାତ—

ଦିଲ୍ଲୀ

ତା ୨୧-୫-୫୯

ଜ୍ୟୋତି,

ମୁଁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କ ବିଭେଦ, କଳହ ଓ ଈର୍ଷା
ବିଷୟରେ କହିଛି । ଏବେ ଘରକୁ କିପରି ସୁଖମୟ କରିବାକୁ
ହେବ ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କହିବି । ସବୁବେଳେ ଖାଲି ଦୋଷ
ବାଛିଲେ ଗୁଣଟାକୁ ପାଶୋର ପକାଇବା ସହଜ । ସବୁ ଦୋଷଥିବା
ସତ୍ତ୍ୱେ ବି ଆମକୁ ଭଲକଥାପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ଘର ଗୋଟାଏ ବିଦ୍ୟାଳୟ । ଭଲ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭଲ ପିଲା
ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ । ଭଲ ନାମଟା ଆମ ଉପରେ ନିଶ୍ଚୟ ଗୋଟାଏ
ପ୍ରଭାବ ପକାଏ । ଏଭଳି ଗୋଟାଏ ଜଣାଶୁଣା କଥା ।
ସେହିପରି ଆମ ଘରର ପରିବେଷ୍ଟନୀ ଆମ ଉପରେ ଓ ଆମ ପିଲାଙ୍କ
ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଏ । ସେଇଥିପାଇଁ ଶ୍ଳେଷକଥା ଉପରେ ପିଲାଙ୍କ
ସହିତ କଳି କରି ଘରଟାକୁ ବିଷମୟ କରିବା ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଘରେ ବାପ ମା' ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବାପା ଯେ କାହିଁକି ବାହାରେ ସବୁବେଳେ କାମ କରିବେ ଏଇ କଥାଟା ବେଳେ ବେଳେ ଆସେ । ମା' ସହୃଦ ପିଲାମାନେ ଶୈଶବରୁ ରହନ୍ତି । ସେମାନେ ଅନେକ ଅଜଣା କଥା ପଚାରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବା ଭଲ ନୁହେଁ । ମା'ଦ୍ୱାରା ଛୁଆମାନେ ଯେପରି ବଢ଼ିପାରବେ ଓ ଦାୟିତ୍ୱରୁ ମୁକ୍ତ ହେବେ ବାପ ଦ୍ୱାରା ସେପରି ହୋଇପାରବେ ନାହିଁ ।

ଘରେ ବାପା ଯେ ନିଶ୍ଚୟ ଅର୍ଜନ କରିବେ ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ବ୍ୟବହାରିକ ଧାରଣା । ମାତ୍ର ମା'ର ସେ କାମ କରିପାରବେ । ଏଇ ଚେତନା ସବୁ ପିଲାଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ଭଲ । ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି ନାରୀ-ଜାତିକୁ ଗୋଟାଏ ବନ୍ଧ-ସମାଜ କରି ରଖିବାରୁ ଶେଷରେ ଦେଶରହିଁ ଯତ ଘଟିଛି । ସେମାନେ ବାହାର ଦୁନିଆକୁ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଭ୍ରାସଣ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଏ ଉଦ୍ୟମକୁ ଦବାଇଦେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ଅନବରତ କାମ କରି କରି ଅନେକ ବିଷୟ ଆମେ ପାଶୋରି ପକାଉ । ଗୋଟାଏ କଥା କରିବାକୁ ମନାକଲେ ଆମ ମନରେ ସେହି କାମ ପ୍ରତି ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ଜାତହୁଏ । ସମାଜରେ ସତମିଛର ଆଲାପ ପ୍ରଲାପ ଚାଲିଛି । ତାର ବିଚାର ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ପନ୍ଥାରେ କରାଯାଇପାରେ । ଏକବାରକେ ଉଦାସୀନ ହେବାରେ ଭୁଲଟା ଅଧିକ ବଢ଼େ । ସମାଜରେ କେତେକ ଗତାନୁଗତକ ପନ୍ଥା ଚଳି ଆସିବାରୁ ତା'ର ଭଲ ମନ୍ଦ ଲୋକେ ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଫଳରେ ସମାଜରେ ଯାହା ହେବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ସେଇକଥା ପ୍ରତି ମୂର୍ଖ ଓ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କର ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ ବେଳେ ବେଳେ ଜାତ ହୋଇଥାଏ । ପଣ୍ଡିତଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ହୁଏ ମାତ୍ର ମୂର୍ଖଙ୍କୁ ନୁହେଁ ।

ରୁଡ଼ା ପିଲା ସମସ୍ତେ ଭୁଲ୍ କରନ୍ତି । ଯୁବକ ଓ ଯୁବତୀଗଣ ଅଧିକ ଭୁଲ୍ କରଥା'ନ୍ତି । ଏ ସବୁ ଗୋଟାଏ ଦିନରେ କେହି ସଜାଡ଼ିଦେବେ ନାହିଁ । ତାର ମୂଳକାରଣ ଆମର ପରିବାର ।

ବିବାହ ନ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିବା ପୁଅଝିଆମାନେ ବେଶୀ ଉଚ୍ଛଳ ହୁଅନ୍ତି । କାର୍ଯ୍ୟବଶତଃ ହେଉ କିମ୍ବା ଅସୁବିଧା-ବଶତଃ ହେଉ ଯଦି କେହି ତିରଣ ବର୍ଷ ବୟସରେ ବିବାହ କରେ ତେବେ ତା'ପକ୍ଷରେ ଲଜ୍ଜାର କାରଣ କିଛି ନାହିଁ । ଭଲ ବର ଭଲ କନ୍ୟା ପାଇବପାଇଁ କିଛି ଦିନ ମଧ୍ୟ ଚଢ଼ିଯାଏ । ବେଳେ ବେଳେ ବିବାହ କରିବାକୁ ଖରାପ ମନେକରି କେତେକ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷ ଆଦୂର ଅଧିକ ବିବାହିକ କର୍ମ ଲଘୁଚେଷ୍ଟା ଭାବରେ କରିବାକୁ ଆଗଭର ହୋଇଥା'ନ୍ତି । ଯୌନଲିପ୍ତା ସଭିଙ୍କର ଅଛି । ତାହା ଖାଦ୍ୟ ପାନାୟ ପରି ଅତି ଆବଶ୍ୟକ । ତାକୁ ଘୃଣା କର ହୁରେଇ ଯିବାକୁ ଯେ ଇଚ୍ଛାକରେ ସେ ଯେତକି ଭୁଲ୍‌କରେ ସେଥିରେ ଅନବରତ ଯେ ରୁଡ଼ି ରହେ ସେ ମଧ୍ୟ ସେତକି ଭୁଲ୍ କରେ । ଶେଷରେ ବିଫଳତାହିଁ ସାର ହୁଏ ।

ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ଆମେ ବେଳେ ବେଳେ ଖାଦ୍ୟ ପାନାୟ କଥା ପାଶୋରି ପକାଉ । ସେହିପରି ଯୌନ-ଲିପ୍ତାକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲ୍‌ଯିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଏକାଦିକ୍ରମେ ଦୀର୍ଘଦିନ ଧରି କେହି ଉପବାସ କରି ରହିପାରେ ନା । ଠିକ୍ ସେହିପରି ଯୌନଲିପ୍ତାର ଉଦ୍ରେକ ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ଓ ଏହାର ବିଚାର ଏକ ଆନନ୍ଦ ବିଷୟ । ମାତ୍ର ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ କେତେକ ଅସାଧାରଣ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଏ ସମସ୍ତ ବାହାରେ ଥା'ନ୍ତି ।

ଘର କର ପିଲାଙ୍କୁ ଯୌନତତ୍ତ୍ୱ ନ ଜଣାଇବା ଏକ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ କଥା । ଅପରିପକ୍ୱମଣ୍ଡର ସାଥୀମାନଙ୍କ ଯୋଗୁଁ କେତେକ ସେଥି-

ନିମିତ୍ତ ବିପଥଗାମୀ ହୋଇଥା'ନ୍ତି । ମା' ବାପ ଏ ସବୁ ବିଚୟରେ ସାବଧାନ ହେଲେ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଅନ୍ଧ ଚନ୍ଦ୍ରା କରବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ।

ଘରେ 'କର' ଓ 'କର ନା' ଖାଲି ନ କହି ନିଜେ ବରଂ କାମରେ ତାହା ଦେଖାଇଦେବା ଭଲ । ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ଯଦି ଆମେ ନ ଶିଖାଇବା ତେବେ ଶିଖାଇବ କିଏ ?

କେତେକ ମା' ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପିଟନ୍ତି । ଭୁଲକୁ ଫୁଟୋଧାନ କରିବାପାଇଁ ତାଡ଼ନା ଦରକାର । ମାଡ଼ ଦେବା ଗୋଟାଏ ବାଟ । ମାତ୍ର ତାହା ଏକମାତ୍ର ବାଟ ନୁହେଁ । ମା'ମାନେ ବଡ଼ ଦୋଷ ନିମନ୍ତେ ଯେତେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ, ନିଜେ ବହୁତ କାମ କରି ବିରକ୍ତ ହୋଇପଡ଼ି, ସାଧାରଣ ଭୁଲ ଦେଖି ବେଳେ ବେଳେ ଅଧିକ ଗୁଣିଯାଆନ୍ତି । ଏଇଟା ମା'ମାନଙ୍କଠାରେ ସଦା-ସର୍ବଦା ଦେଖାଯାଏ । ବାପାମାନେ ଏ ଦିଗରେ ବେଶୀ ପରିମାଣରେ ଦୋଷୀ ।

ନୂଆ ହୋଇ ବାହା ହେବାର କିଛି ଦିନ ପରେ ଘରେ ବେଳେ ବେଳେ ଭଲ ରୁହାମଣୀ ରହେ ନାହିଁ । ସ୍ୱାମୀ କାମ କରି ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ କାମ କରି ରନ୍ଧା ବତା କରନ୍ତି । ପୁଅକୁ ଭୋକ ହୁଏ । ସେ ଅଟ୍ଟକ କରେ । ମା' ଚିଡ଼ିଉଠନ୍ତି । ଶେଷକୁ ପୁଅ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ମା' ପିଟନ୍ତି । ଫଳାଫଳ ଭଲ ହୁଏ ନାହିଁ । ପୁଅ ତ ମା'କୁ ଗୋଟାଏ ଅପତ୍ତି ଜଣାଏ । ଭୁଲ କିଛି କରେ ନା । ମା' ସେ ସବୁ ନ ବୁଝି ପ୍ରହାର କରନ୍ତି । ତାର ଅପତ୍ତି ଶୁଣନ୍ତି ନାହିଁ । ତରବରରେ କାମ କରିଯିବାକୁ ଗୁହାଁନ୍ତି ।

ସ୍ୱାମୀ ଖାଇବାରେ ବିଳମ୍ବ ହେବା ଦେଖି ଭାରି ଗୁଣିଯାଆନ୍ତି । ସେଇ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ମହାଭାରତ କଳି । ସ୍ତ୍ରୀ ଯେତେବେଳେ

ପୁଅକୁ ବା ହିଅକୁ ପିଟନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ଏ କଥା ସହ୍ୟପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବାଡ଼ି ଧରି ଚାଲି ପାହାର ପିଟନ୍ତି । ଘରେ ଅନ୍ୟ କେହି ଥିଲେ ସ୍ୱାମୀ ଖବର ରୁହନ୍ତି ନଚେତ୍ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସ୍ତ୍ରୀ କରନ୍ତି ସେବା । ମାତ୍ର ସ୍ୱାମୀ ଚାଲିଯାଇ ଶୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କର କଥା ରୁହନ୍ତି ନାହିଁ । ଏମିତି ଘରେ ରହି ହୁଏ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ନିଜ ବାପଘରକୁ ସ୍ୱାମୀକୁ ନ କହି ପୁଅହିଅ ଧରି ବାହାରନ୍ତି । କଲି ଶେଷହୁଏ ନା ବଢ଼େ ?

ଅବଶ୍ୟ ରାଗ ସବୁଦିନେ ରହେ ନାହିଁ । ପୁଣି ବେଳ ଆସେ । ସବୁ ଚାଲିଯାଏ । ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଏକାଠି ଚଲନ୍ତି । ପରଘରକୁ ଭାଙ୍ଗିବା ଲାଗି ଟଙ୍କା ସଜାଡ଼ନ୍ତି । ନିଜ ପିଲାଙ୍କପାଇଁ ବରଘର ଓ କନ୍ୟାଘର ଖୋଜନ୍ତି । ତଥାପି ଦୈନିକ, ମାନସିକ ଓ ଆତ୍ମିକ ମିଳନ ଏଠାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣମାତ୍ରାରେ ନ ଥାଏ । ବୁଢ଼ାବୁଢ଼ୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ ଯଦି ନିଜ ଇଚ୍ଛାଅନୁଯାୟୀ ସ୍ୱାଧୀନଭାବରେ କେବେ କାମ କରନାହିଁ ତାର ମନ ସବୁବେଳେ ସେହି ଦିଗକୁ ଟାଣିବ । କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବୋଲି ଧରିନେଇ ଗୋଟାଏ ଘରେ ବନ୍ଦୀ ରହିବା ଏକ ପରାକ୍ରମ ଜୀବନ । ମନୁଷ୍ୟ ଶିକ୍ଷିତ ହେଉ ବା ଅଶିକ୍ଷିତ ହେଉ ତାକୁ ଏକ ସରସ ପତ୍ନୀ ଖୋଜିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଅନ୍ୟ ଉପରେ ବୋହୂ ଲଦି ଦେଇ କେହି କେବେ ସୁଖୀ ହୋଇପାରେ ନା ।

ଘରେ ମା ଯଦି ଭଲ ହୁଏ ତେବେ ଘରର ପୁଅ ହିଅ ଭଲ ହୁଅନ୍ତି । ଜଣେ ନିୟାପର ଓ ଦୟାଶୀଳା ମା' ଏକ ସୁଚରଣ ସନ୍ତାନ ଗଢ଼ିପାରେ । ଧନପ୍ରତି ଅଧିକ ଲାଲସା ରଖିବା ଯେପରି ଏକ ପାପ ଠିକ୍ ସେହିପରି ପୁଅହିଅକୁ ନୀତିଶିକ୍ଷା ଶିଖାଇ ନିଜେ ଅନୀତି ଆଚରଣ କରିବା ଏକ ହାସ୍ୟାସ୍ପଦ କଥା । ଛୁଆଗୁଡ଼ାକ କିଛି ଜାଣିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ ବେଳେ ବେଳେ କହୁ । ମାତ୍ର ତାହା ଭୁଲ୍ ।

ବେଳେ ବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ଭୁଲକର ଜିଦ୍‌ଗୋର ହୁଏ । ସୁନାର ସଂସାରକୁ ଚୁନା କରିବାକୁ ବସେ । ଭାବପାରେ ନା ତାର ଭବିଷ୍ୟତ । ଫଳରେ ନିଜେ ଏକାକୀ ରହିପାରେ ନା । ସଙ୍ଗରେ ଆଉ ତିନି ଚାରିଟାକୁ ସେହି ପଥକୁ ଟାଣିନିଏ ।

ବାଲେଶ୍ଵରର ଗୋଟିଏ ଘଟଣା । ସ୍ଵାମୀ-ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ବିବାହ ହେବାର ଛ' ମାସପରେ ସ୍ତ୍ରୀ ବାପଘରକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ କିଛିଦିନ ରହିବା ପରେ ପୁଅଟିଏ ହେଲା । ବାପ ଏକୋଇଶିଆକୁ ଯାଇପାରଲା ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ମନରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁଃଖ । ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ଏପରି ମନୋଭାବ ଗାଁରେ କେହି ପସନ୍ଦ କଲେ ନାହିଁ । ସ୍ଵାମୀ ସରକାରୀ ଚାକିରିଆ । ସେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ହେତୁ ଆସି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଏ କଥା କେହି ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ଖାଲି ଦୋଷ ଦେଲେ ।

କେହି ବାହାର ଲୋକ ହଜାର ପଦ କହିଲେ ମଣିଷ କିଛି ଭାବେ ନାହିଁ । ନିଜ ପାଖର ଲୋକ ଯଦି ମନଫଟା କଥା କହେ ସେଥିରେ ମନ ଖଟା ହୋଇଯାଏ ।

କାମ ଶେଷକରି ସ୍ଵାମୀ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ଶୁଶୁର ଘରେ । ସମସ୍ତେ ଅଭିମାନ କରି କଥା କହିଲେ । କେହି ତାଙ୍କର ଅସୁବିଧା କଥା ବୁଝିଲେ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ପାଟି ଫିଟାଇଲେ ନାହିଁ । ମନଟା ତାଙ୍କର ଗୋଟାଏ ଧକ୍କା ଯାଇଲା । ସେ ସେଠାରୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପଳାଇ ଆସିଲେ । ଆଉ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି । ସେତିକି ସମ୍ଭବରେ ପଡ଼ିଲା ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ । ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ତେଣିକି ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ସ୍ଵାମୀଙ୍କର ଅପମାନ । ବନ୍ଧୁ ପରି ରଖିଲା ପାଣିକୁ ଅଟକ କରି । ଅଭାବ ନ ଥାଇ ମନ ମଧ୍ୟ ଭୁଲିଗଲା । ଶେଷହେଲା ବିବାହର ପଦ । ତେଣିକି ନିଜେ ନିଜେ ଯିଏ ଯାହା କରିବାର କଲେ । ମାତ୍ର ଘରଟା ଭୁଲିଗଲା ।

ଅମ ଓଡ଼ିଆରେ ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି “ବେକରେ ପଡ଼ିଲେ ବଜାର ଶିଖନ୍ତି ।” ବିବାହ ଗୋଟାଏ ସେହିପରିକା ପ୍ରଥା । ମଣିଷ ହାତକୁ ଦି’ହାତ ହେଲେ ଦାୟିତ୍ୱ ରୁହେ । ଥରେ ଭୁଲ କଲେ ଅନ୍ୟ ଥରକୁ ସେ ସାବଧାନ ହୁଏ । ଯୁବକର ଚପଲତା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯାଏ । ସେ ଧୀର ସ୍ଥିର ହୁଏ । ସଂସାରର ସମସ୍ତ ବାଧା, ବିପଦ, ସଂପଦ ଓ ସୁଖ ସେ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭାଏ । ପୂର୍ବ ଜୀବନ କଥା ମନେ ପକାଏ । ଲଜ୍ଜା ପାଏ ମଧ୍ୟ । ଭୁଲକୁ ଯେଠିକ୍ କରି ଚାଲେ ସେ ଆନନ୍ଦିତ ହୁଏ ଓ ସୁଖ ପାଏ । ନ କଲେ ହୁଏ ଦୁଃଖୀ ।

ବିବାହ ପରେ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ଭିତରେ ସାମାନ୍ୟ ବିଷୟ ନେଇ କୌଣସି ଗୋଟାଏ କଥା କହିଦେବା ଏକ ଜଟିଳ କଥା । ଦିଆ ନିଆ ବିଷୟରେ ଜିଦ୍ ଧରି ବସିବା, ବୋହୂ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବା ଅତି ଅନୁପସିଦ୍ଧ । ଯଦି ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ତେବେ ଖୁବ୍ କମ୍ କଥାବି ଧରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଭଲମନରେ ଭଲ ସଂପର୍କ ରହେ । ମଣିଷ ମନୁଷ୍ୟତା ରଖି କଥାବାଣୀ ନ କଲେ ସବୁ ଖାପଛଡ଼ା ହୋଇଯାଏ ।

ହିଅମାନେ ପ୍ରଥମେ ବାହା ହୋଇ ଆସି ଶାଶୁଘର ବିଷୟରେ ନାନାଦି କଥା କହନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ କଥା ଭାବପ୍ରବଣତାର ଚିହ୍ନ । ସେମାନଙ୍କୁ ସବୁ କଥା ରୁହେଇଦେବା ଦରକାର । ସେମାନେ ଛେଟ ପିଲା । ବୋହୂ ହୋଇ ଚଳିଲାବେଳେ ସେମାନେ ଭୁଲ୍ ନିଶ୍ଚୟ କରିବେ । ସେ ସବୁ ଧରିବା କେ ଅବିବେକିତାର କାର୍ଯ୍ୟ । ବୋହୂ, ଶାଶୁ କେହି ନିଭୁଲ୍ ପ୍ରାଣୀ ନୁହଁନ୍ତି । ଜୀବନରେ ଅନ୍ୟକୁ ସେହି ନ କରି ପାରିଲେ ନିଜର ଜୀବନହିଁ ବ୍ୟର୍ଥ ହେବ ।

ଉଦ୍ଧ

ତୁମର କବି—

—ଅଠ—

ମାତ୍ରାଜ

ତା ୨୫-୫-୫୯

ପ୍ରିୟ ଜ୍ୟୋତି ଦେବୀ,

ମୋର ହାର୍ଦ୍ଦିକ ନମସ୍କାର ନେବ । ଘରେ କଲହ ବିବାଦ
ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ କେତେଟା କଥା ତୁମକୁ କରବାକୁ ପଡ଼ିବ ।
ସ୍ବାମୀ ଟଙ୍କା ଆସୁ କରେ । ବାହାରେ ସମୟ କଟାଏ । ସ୍ତ୍ରୀ ଘର
ଜଗେ । ଠିକ୍ କହିଲେ ଘର ଚଳାଏ । ଆମ ଦେଶରେ ହିଁଅମାନେ
ଚାକିରୀ କରବାକୁ ଏବେ ସିନା ଆଗ୍ରହ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସବୁ
ସ୍ଥାନରେ ତାହା କ'ଣ ସମ୍ଭବ ? ଗାଁରେ ଆମର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ
ଘରକାମ କରନ୍ତି ଓ ଗୁରୁପ୍ରମାଣେ ବାହାର କାମ କରନ୍ତି ।

ଆୟୁ ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟୟକର ଘରଟିକୁ ସୁଚ୍ଛଳକରିବା ଏକ ମହତ ଗୁଣ । ଜଣେ କେହି ମରଗଲା ବେଳେ ଆମେ ତା' ପାଇଁ ଦୁଃଖ ଅନୁଭବ କଲେ ଧର୍ମ କଲ୍ଲବୋଲି ମନେ କରିବା ଏକ ଅଧର୍ମ । ଧନ ଦରବପାଇଁ ଝୁରି ନ ହୋଇ ଯେତିକି ଅଛି ସେତିକିରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେବା ଏକ ଆନନ୍ଦ । ଆଉ କେହି ଯଦି ଆମର ସାହାଯ୍ୟ ଲାଗି ତେବେ ତାକୁ ମନଭରି କଥା କହି ଓ ଅଳ୍ପ କିଛି ଦେବା ନିହାତି ଦରକାର । ଏଥିରେ ତୁମେ ମୋ ଅପେକ୍ଷା ଆଗୁଆ । ନିଜ ପିଲାପିଲି କିପରି ଭଲ ରହିବେ ସେଥିପାଇଁ ଚେଷ୍ଟାକରିବା ଦରକାର । ପୁଣି ପିଲାମାନେ ଦିନେ ତ ବଡ଼ ହେବେ, ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନକୁ ଯିବେ । ତୁମେ ଯେବେ ପରପିଲାକୁ ଭଲ ଆଖିରେ ଦେଖିବ ତେବେ ତୁମ ପିଲାକୁ ତ କେହିହେଲେ ଘୃଣା ନ କରି ଆଦର କରିବ । ଏତକ ଆମ ଗାଁରେ ଘରେ ଘରେ ଭାରି ଅଭାବ ।

କେତେକ ଘରେ ଗୃହକର୍ତ୍ତା ଯାହା ଆୟୁ କରନ୍ତି ସେ ସମସ୍ତ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ହାତରେ ସମର୍ପି ଦିଅନ୍ତି । ଘରର ହାନିଲାଭ ସବୁ ସେମାନେ ରୁଝନ୍ତି । ଘରେ ଯଦି କିଛି ଜିନିଷ ଅଭାବ ହେଲା ତେବେ ଗୃହକର୍ତ୍ତା ଟିକେ ବରକ୍ର ହୁଅନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ଯଦି ରୁକିଆ ହୋଇଥିବେ ସେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଘରର ଅବସ୍ଥା ଚଳାଇ-ନେବେ । ଘରେ ଆଉ ଭୁଟ୍‌ରୁଟ୍ ନ ଥିବ ।

ଆଉ କେତେକ ଘରେ ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ହାତକୁ ଖୁବ୍ କମ୍ ପଇସା ଆସେ । ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ସବୁବେଳେ ଭଟ୍ ଭଟ୍ ହେଉଥା'ନ୍ତି । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଉପରେ ସନ୍ଦେହ ଆସେ । ନିଜର ନାଗାଢ଼, ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଓ ମାତୃକୁ ବେଳେ ବେଳେ ଖବ୍ ହୋଇଥାଏ । ନିଜ ସ୍ୱାମୀ ନାରେ ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ଗୁହାରିକରିବା ସ୍ତ୍ରୀ ପକ୍ଷରେ ସବୁଠାରୁ

ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଘଟଣା । ପରପାଖରେ କହୁପକାଇ ସେ ସାନ୍ତୁନା ପାଏ । ଯାହାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ହୁଏ ନାହିଁ ତାକୁ ସହଯିବାକୁ ହେଲେ ଏହା ଏକ ପ୍ରକୃଷ୍ଟ ପତ୍ନୀ ।

ଯାହା ପାଖରେ ଟଙ୍କା ରହୁ ନା କାହିଁକି କେହି ଖର୍ଚ୍ଚ କରି-
ଦେଇ ଖୁସି ପାଏ ନା । ଟଙ୍କା ରଖିବାକୁ ଭଲଲଗେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ।
ସେ ମୋହ ଏକାଦିନକେ ଭୁଟିଯାଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ
ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏହି ଅଭ୍ୟାସରେ ଚଳି ଆସିଥାନ୍ତି ସେମାନେ ଏକା-
ଦିନକେ ଗୋଟାଏ ଭଲ ଜିନିଷ, ଭଲ ଜମି ବା ଭଲ କାମରେ
ହଠାତ୍ ଲଗାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଏହା ସମସ୍ତେ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।
ଯେଉଁମାନେ କରନ୍ତି ସେମାନେ କୃପଣ । ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟୟ
ଠିକ୍ ମୁତାବକ କରି ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଆଗେଇ ଯାଆନ୍ତି ସେମାନଙ୍କର
ଆଚରଣ ଅତି ସାଧାସିଧା ଓ ମୁକ୍ତ ।

ଏକ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା ମନେ ରଖିବ ।
ଘରେ ଟଙ୍କା ରଖି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଛିଣ୍ଡାଲୁଗା ପିନ୍ଧିବାକୁ ଦେବା ଏକ
ବିରକ୍ତିକର ଘଟଣା । ପିଲାଏ ଅନ୍ୟ ପିଲାମାନଙ୍କ ସହ ମିଶିଲବେଳେ
ସେମାନଙ୍କ ମନରେ ନିଜ ପ୍ରତି ଖରାପ ଭାବ ଟିକେ ଜାତ
ହୋଇଥାଏ । ଅତି ଗରିବ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କେତେକ ଘୃଣା ପୁରୁଷ ନିଜ
ପିଲାଙ୍କ ପ୍ରତି ଖୁବ୍ ନଜର ରଖିଥାନ୍ତି । ଖୁବ୍ ଧନୀ ହୋଇ କେତେକ
ଘରେ ଏ ସବୁର ଅଭାବ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ ପିଲାମାନେ ଏ ଗୁଡ଼ାକ ମନେ ପକାଇ
ଭାରି ଖରାପ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ତା'ର ପ୍ରତିଫିୟା ନିଶ୍ଚୟ ବାପ
ମା'ଙ୍କ ଉପରେ ପଡ଼େ । ପୁଅ ଓ ବୋହୂ ବୁଢ଼ା ବସୟରେ ନିଜର
ଆତ୍ମୀୟମାନଙ୍କୁ ଖରାପ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବା ଭାରି ଦୁଃଖଦାୟକ ।

ଗୋଟାଏ ପଦ ଗାଳି, ଗୋଟିଏ ଚୁପୁଡ଼ା ବେଳେ ବେଳେ ବୁଡ଼ା
ବୁଢ଼ୀଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ଅଣାଇଥାଏ ।

ଏ ସବୁଥିରୁ ଆମେ ଅନ୍ତତଃ ଏତିକି ବୁଝିବା ଯେ ଆମେ
ଯାହା କରୁ ନା କାହିଁକି ସବୁବେଳେ ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଚିଡ଼ି
ଚିଡ଼ି ହେବା ଭଲ ନୁହେଁ । ପିଲାବେଳୁ ସେମାନଙ୍କୁ ତାଲିମ କଲେ
ବଡ଼ ହେଲାବେଳକୁ ଆଉ ଅସୁବିଧା ନ ଥୁବ ।

କେତେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଘରେ ସ୍ବାମୀ ଆଗରେ କେତେକ
ଘଟଣା କହିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପର ଆଗରେ ଯାଇଁ କହିଲେ
ସେଥିରେ କିଛି ଫାଇଦା ତ ମିଳେ ନାହିଁ ବରଂ ଘରେ ଅଶାନ୍ତି
ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ବାଟ ସଫା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ । ନିଜର ଲୋକ ଓ
ଅପଣାର ପିଲାପିଲିଙ୍କୁ ଯଦି ଆମେ କେତେକ କଥା କହି ପାରୁନାହୁଁ,
ସେମାନେ ତେବେ ଅନ୍ୟ କାହାଠାରୁ ଶୁଣିବେ ବା ଜାଣିବେ ?
କଲି ଆରମ୍ଭର ମୂଳରେ ସେହି ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ ସବୁବେଳେ ଥାଏ ।
ଏ ସବୁ କରିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ।

ନେନ୍ଦ୍ରମଣି କଥାରୁ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ତୁମେ ପାଇପାରିବ ।
ସେ ପ୍ରଥମେ କିଛି ନ ଭାବି ବାହା ହୋଇପଡ଼ିଲା । ମା' ତାର
ସେହି ଜ୍ଞାୟିତା ଖୁବ୍ ଖୁସି ହୋଇଥିଲା । ବାପା ତା'ର ଆଦୌ
କିଛି ଯୌତୁକ ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ଦୁଇମାସ ପରେ ନେନ୍ଦ୍ରମଣି
ସ୍ବାମୀଘରୁ ବାହାର ଚାଲିଆସିଲା । ଖବର ନେବାରେ ଜଣାଗଲା
ଯେ ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଦୋଷ ଯୋଗୁ ଏହା ଘଟିଲା । ସେହି ଦୋଷ
ହେଉଛି “ମଦ୍ୟପାନ” । ସ୍ବାମୀଙ୍କର ଏପରି ବ୍ୟବହାର ତାକୁ
ଉଦ୍‌ଘୋଷ କରି ପକାଇଲା । ସେ ସ୍ବାମୀ ନିକଟରୁ ଆସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ
ପଡ଼ିଲା । ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ତା'ର ଗୋଟାଏ ଘୃଣାଭାବ ରହିଲା ।
ନିଜକୁ ଭୁଲାଇ ଦେବାପାଇଁ ସେ ସବୁବେଳେ ଖାଲି କାମ କଲା ଓ

ତୁମ୍ଭେ ରହିଲୁ । କିନ୍ତୁ କଥାବାତ୍ତାରେ ସେ ବେଳେ ବେଳେ ଅଶ୍ରୁ
ଝରୁଥିଲା ଓ ଅଭିଶାପ ଦେଉଥିଲା ପୁରୁଷଜାତିକୁ ।

ଶୁଣିବ ଶାଶୁ ଥିଲେ ପୁଅ ଓ ବୋହୂଙ୍କୁ ନାନା କଥା
ଶିଖାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏକମାତ୍ର ବଗବତୁଲି ଦୁଇଜଣଙ୍କୁ ଘରେ
ଶିଖାଇବ କିଏ ? କଥା କଥାକେ ମାନ, ଅପମାନ । ସ୍ୱାମୀକୁ
ନେତ୍ରମଣି ବଡ଼ ପାଟିରେ କିଛି କହେ ନାହିଁ । ରାତିଟା ତାକୁ
କାଳରାସ ସ ପରି ଗୋଡ଼ାଏ । ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସ୍ନେହ ସମ୍ଭାଷଣ ତାକୁ
ଜଣାପଡ଼େ କାଳରାସ ସ ପରି । ଦିନକୁଦିନ ତାର ଦେହ ଝଡ଼ି-
ପଡ଼େ । ଶେଷକୁ ସେ ସ୍ୱାମୀକୁ ଦିଏ ଛଡ଼ପଦ ।

ମଦର ବାସନା 'ତା' ଦେହରେ ସିନା ଗଲ ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ
ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ସେଇକଥା କହି ତାଙ୍କୁ ଭଲବାଟକୁ ନ ଆଣି ସେ କେବେ
ହେଲେ ତା' ଜୀବନରେ ସୁଖୀ ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ନର୍ୟ ହୋଇ
ନିଜକୁ ଏପଟ ସେପଟ କରି ଗଲା ରସାତଳକୁ । ଚମର ଗୃହାକ
ଗଲେ ସବୁ ସମାନ ।

ସ୍ୱାମୀ ନିକଟରେ ଯାବତୀୟ କଥା ଫିଟାଇ କହିବାରେ ଲଜ୍ଜା
ଆଣିବା କି ଦରକାର ! ମୁହେଁ ମୁହେଁ ଭୁଲଟା ବତାଇ ଦେଇ ଠିକ୍
କଥାପଦକ ଶୁଣାଇଦେବ । ନିଜର ଭାଗ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ ହାତରେ ବୋଲି
ଭାବି ତରି ଚଳିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପଦେ କଡ଼ାକଥା ବି କହିବ
ନାହିଁ ? ହିଅଗୁଡ଼ାକ ପାଠପଢ଼ିଲେ ଏ ସବୁଥିରୁ ଶୀଘ୍ର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ
ଭୁଲାଇ କରିବେ । ମାତୃଭକ୍ତାମନା ଯାହାର ଅଛି ସେ ପିଲାଙ୍କୁ
ଘୃଣା କରିବ କେମିତି ? ଯେଉଁ ସ୍ୱାମୀ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଦାସୀ ପରି
ଖଟାଏ ଓ ଖାଲି କାମ ଆଦାୟ କରେ ସେ କ'ଣ ନିଜକୁ ସ୍ୱାମୀ
ସ୍ଥାନରେ ବସାଇଥାଏ ? ଯଦି ସହି ନ ହେବ ତେବେ କହିବା

ଭଲ । କହି ନ ପାରିଲେ ସହିଯିବାକୁ ପଡ଼େ । କିନ୍ତୁ ‘କହିବ ନାହିଁ କି ସହିବ ନାହିଁ’ ଏପରି ଏକ ପନ୍ଥା ଭଲ କାମ ଦିଏ ନାହିଁ ।

ଝିଅଙ୍କ କାନ୍ଦଣାରୁ କେତେକ ମନୋଭାବ ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଜଣାପଡ଼େ । ଶାଶୁଘରୁ ଫେରିବା ପରେ ଗାଁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଏଇ କାନ୍ଦଣା ଥରମୁଁ ହୁଏ । ଗାଁ ମାଇପେ, ଝିଅମାନେ ସବୁ ଦଉଡ଼ିନ୍ତି ଗାଡ଼ି ପଛେ ପଛେ । “ଶାଶୁ କଲିହୁଡ଼ୀ, ଶଶୁର ରାଗୀ ଲେ ବୋଉ । ତୋରି ଆଗେ ମୋ’ ମରଣ ହେଉ ଲେ ବୋଉ !” ଇତ୍ୟାଦି ।

ଭଉଜ, ଭାଇମାନଙ୍କ ନାମ ଧରି ମଧ୍ୟ କାନ୍ଦଣା ଫାଟିପଡ଼େ । ନୂଆ ହୋଇ ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବାରେ କି କି ଅସୁବିଧା ଭୋଗିବାକୁ ହୁଏ, ସେ ସବୁ କଥା ଏଇ କାନ୍ଦଣାହିଁ ଖୋଲିଦିଏ ନିଜର ଆତ୍ମୀୟଙ୍କ ଆଗରେ । ଝିଅର ରାଗ ଶାନ୍ତ ହୁଏ । ମନଟା ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ିଯାଏ । ଏହାର ପ୍ରକାଶ କୋମଳ ହୃଦୟରୁ । ସମାଜରେ ଏହା ଏକ ଚରନ୍ତନ ରୀତି ।

ତୁମେ ଆମ ଗାଁରେ ଏ ସବୁ ଅଙ୍ଗେ ଲିଭେଇଛ । ଦେଖିଛି ଆଦୁର ଅନେକ । ମୁଁ ଗାଁରେ ବାରବର୍ଷ କଟାଇଥିଲି । ତୁମେ କଟାଇଛ ଉଣେଇଶି ବର୍ଷ । ମୋ’ଠାରୁ ଆଉ କେତେ କଥା ଜାଣିଛ ଅଧିକ । ମୁଁ ଏ ବିଷୟରେ ତୁମ ସଙ୍ଗେ ତାଳ ଦେଇ ପାରିବି ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଏଗୁଡ଼ାକ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗେ ନାହିଁ ।

‘ମିସ୍ ମେୟୋ’ ନାମରେ ଜଣେ ଇଂରେଜ ମହିଳା ଥରେ ଭାରତକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେ ଥିଲେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା । ନାରୀ ସ୍ୱାଧୀନତାର ସେ ଥିଲେ ପସନ୍ଦୀନା । ବିଭିନ୍ନରେ ଉଚ୍ଚ ଆକାଂକ୍ଷା ନେଇ ଭାରତକୁ ସେ ଦେଖିଲେ । ଏଇ କାନ୍ଦଣା ଘୋଡ଼ହସା ଓ ଓଢ଼ଣା ପକା ଦେଖିଲେ ନିଜ ଆଖିରେ । ଗରମ ହୋଇ ଉଠିଲା ତାଙ୍କର

ରକ୍ତ । “ମଦର ଇଣ୍ଡିଆ” ନାମରେ ଗୋଟିଏ ବହି ସେ ଲେଖିଲେ । ଭାରତରେ ନାରୀ ଜାତିର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ସେ । ମା ହୁଏ ଏହି ନାରୀ । ସବୁ ମା’ ଏହିପରି ଦୁଃଖ ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା ପାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ଆମ ତମର ନୁଆଣିଆପଣ ସହିହେଲା ନାହିଁ । ଭାର ତାହାଲ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଲେଖା ସେ ସବୁ । ପଢ଼ିଲେ ମନ ବିଦ୍ରୋହ ହୋଇ ଉଠେ । ନର ଓ ନାରୀ ଯେ ଏକ ପାହ୍ୟାର ଲୋକ ଏ କଥା ସେ ରୋକଠୋକ୍ କହିଛନ୍ତି ।

ଅବଶ୍ୟ ବିଲତର ଚଳଣି ଆମଠାରୁ ତପାତ୍ । ଆଉ ସେ ମଧ୍ୟ ସେଇପରିକା ତଙ୍ଗତାଙ୍କକୁ ଭଲପାଆନ୍ତେ । ଏ ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ ଦେଲେ ନିଜର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ଭଲ ମନ୍ଦ ଆମଦେଶରେ କେତେ ଜଣ ନାରୀ ଜାଣନ୍ତି ? ଜାଣି ଜାଣି କାମ କରନ୍ତି ଆହୁର କେତୋଟି ? ପୁରୁଷକୁ ଚେତାଇଲା ଭଳି କଥା କହନ୍ତି କେତେ ଜଣ ?

ସେ ଭାରତରେ ଦେଖିଲେ ନିର୍ଯ୍ୟାତକତା, ପତିତା, ଭୃଷ୍ଟା ନାରୀମାନଙ୍କୁ । ଜୀବନର ସବୁସ୍ୱ ଦାନ କରି ନାରୀ ଯଦି ତା’ର ପ୍ରତି-ଦାନରେ ପାଏ ବିଧା, ଗୋଇଠା, ଭସ୍ମିନା ଓ ତରସ୍କାର ତେବେ ମାତୃଭବ ସମ୍ମାନ କେଉଁଠି ? ପୁରୁଷ ନାରୀଠାରୁ ଜନ୍ମଲଭ କରେ । ବଢ଼େ ତାର ଦ୍ୱାରା । ଘର ସଂସାର କରେ ସାଥୀଟିଏ ବାଛି । ଦୁନିଆକୁ ଦେଖାଇ ଦିଏ ତାର ଗୌରବ । ତଥାପି ପ୍ରକୃତଦତ୍ତ ଶକ୍ତିରେ ତା’ ଉପରେ କରେ ଅତ୍ୟାଚାର । ମନ ମୁତାବକ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଏ । ସମାଜ ଏହା ସବୁଦିନେ ସହି ପାରିବ ନାହିଁ ।

ସେଇଥିପାଇଁ ମୁଁ କହେ ଟିକେ ଦି’ଅକ୍ଷର ପଢ଼ିବା ଭଲ । ତୁମେ ହୁଏତ ଯୁକ୍ତି କରିପାର ଯେ ତୁମେ ପଢ଼ିଛ । ସବୁ ଜାଣିଛ । ଆଉ ମୋର ଦାସୀ ନୁହଁ । ମୁଁ ବା କାହିଁକି ତୁମକୁ ଦାସୀ

କରିବ ? କିନ୍ତୁ ତୁମେ ତୁମ ସାଥୀ ଆଉ ପାଞ୍ଚ ଦଶ ଜଣଙ୍କ କଥା ଦେଖୁଥିବ ତ ! ଘରେ ଶେଗୀର ସେବା, ବାପା ବୋଉଙ୍କର ଚର୍ଚ୍ଚା ପ୍ରଭୃତି କଥା ଶିଖିବା ନିହାତି ଦରକାର । ଜୀବନରେ କିଛି ନ ଜାଣି ତୁନା ହୋଇ ମୁଣ୍ଡପାତ ସହଯିବା ଅପେକ୍ଷା କଷ୍ଟ ସହ ଶିଖିବା ଶ୍ରେୟସ୍କର । ମନୁଷ୍ୟ ଚିନ୍ତାକରେ ଏଇଥିପାଇଁ ।

ଯେଉଁ ହିଅମାନେ ଦି'ଅକ୍ଷର ପଢ଼ିଛନ୍ତି ସେମାନେ ପୁଣି ଯେଉଁ ଅକ୍ଷର ଲେଖନ୍ତି ସେ କଥା କହିଲେ ହସମାଡ଼େ । ସେଇଥି ପାଇଁ ଛୁଗୁଲେଇ କରି କହନ୍ତି—ବରଫ ଘୁଅପରି ଅକ୍ଷର ଲେଖିଲେ କିଏ ପଢ଼ିବ ? ବାସ୍ତବିକ୍ ଏ କଥାଟା ଆମ ପୁଅ ହିଅମାନେ ଶିଖିବା ଦରକାର । ଘରେ ସୁନ୍ଦର ସୁନ୍ଦର ଅକ୍ଷର ଲେଖି ନାତି ବାକ୍ୟ ଟାଙ୍ଗିବା, ଦି ଧାଡ଼ି ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ପାଖକୁ ଲେଖିବା ଏକ ଆନନ୍ଦର କଥା ନୁହେଁ କି ? ଚିଠିଟା ଯଦି ଭଲ ଅକ୍ଷରରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବ ତେବେ ପଢ଼ିବାକୁ ଆଗ୍ରହ ଆସେ ନାହିଁ କି ?

ମହାତ୍ମା ଗାନ୍ଧି ଏ ବିଷୟଟି ଉପରେ ଖୁବ୍ ଜୋର ଦେଉଥିଲେ । ସେ ସବୁଦିନିକେ ଅଭ୍ୟାସ କରି ମଧ୍ୟ ହସ୍ତାକ୍ଷର ଭଲ କରିବାକୁ ଲାଗି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଏହା ଗୋଟିଏ ଅତି ଛୋଟ କଥା, ମାତ୍ର ଏହାର ମୂଲ୍ୟ ଅଧିକ । ସୁନ୍ଦର ଅକ୍ଷରପାଇଁ ତୁମେ ପିଲାଦିନେ ସିନା ପୁରସ୍କାର ପାଇଥିଲ । ଏବେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସେତକ ଶିଖାଅ ।

ଘରେ ଶାଶୁ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ସେବା କରି ପିଲାଦିନୁ ଖାଇବା ଖବର ବୁଝି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ହାଲିଆ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ଆଉ ଏହା ମଧ୍ୟରେ ସମୟ ପାଇଲେ ପରଛୁଦ୍ର ଖୋଜାଯାଏ । କିଏ କ'ଣ କଲା, କାହାର କେତେ ଲାଭ ଯିତ ହେଲା ଭତ୍ୟାଦି ଗପ

ପଡ଼େ । ଫଳ ଦ୍ଵୟ ଓଲଟା । କଳି ମଞ୍ଜି ପୋତା ହେଲା ପରି ସେଇ କଥାରୁ ସବୁ ବାହାରେ ।

ତେଣୁ ଆରୁରୁ ଜାରୁରୁ କଥା ଛାଡ଼ି ଖଣ୍ଡିଏ ବହୁ ପଡ଼ିଲେ ଅନେକ ଲଭ ହେବ । ବୋଉ ତାଙ୍କୁ ଖେଳିବେ, ବାପା ପଣା ଖେଳିବେ, ପୁଅ ହିଅ ଯାଇଁ ମାଙ୍କୁ ତଡ଼ିବେ ନା କ'ଣ କରିବେ ? ଆମ ନିଜ ସ୍ଵପ୍ନାରଟିକୁ ଭଲରେ ଚଳାଇ ନେବା ନିହାତି ଦରକାର । ବୋହୂ ହୋଇ ଆସି ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କୁ ଘୃଣାକରି ସ୍ଵାମୀଙ୍କୁ ହାତ-ମୁଠାରେ ରଖି ଘରସଂସାରକୁ ପୋଡ଼ିଦେବା ଅପେକ୍ଷା ନିଜେ ବୋହୂ ନ ହେବା ଭଲ । ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀମାନେ ଯେତେହେଲେ ଆମଠାରୁ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ ରୁହାନ୍ତି ସିନା । ସେମାନଙ୍କୁ ଶରାପ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବା ଏକ ନିନ୍ଦାର କଥା । ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠୁର ହେବା ଏକ ଅଭଦ୍ରାମି ।

ତୁମେ ଏତକ ଶିଖ ଓ ଅନ୍ୟକୁ ଶିଖାଅ । ଲେଖା ମୋର ସାର୍ଥକ ହେବ ।

ଭବ

ତୁମର କବି

କଟକ

ତା ୨୯-୫-୫୯

ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟ,

ମୋର ସ୍ନେହ ଓ ଶୁଭାଶିଷ ନେବ । ଆମେ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷଙ୍କର ପାରସ୍ପରିକ ସ୍ନେହ ଓ ସଦ୍‌ଭାବ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଆସିଛେ । ପିଲାମାନଙ୍କ ଉପରେ ଘରର ପ୍ରଭାବ ଯେ ନ ପଡ଼େ ଏହା ମନା କରି ହେବ ନାହିଁ । ପିଲାଦିନୁ କେତେକ ଭଲ ଅଭ୍ୟାସ ଆମ ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ଯଦି ମା'ମାନେ ଶିଖାଇ ପାରନ୍ତେ ତେବେ ବଡ଼ ହେଲାବେଳକୁ ଆଉ ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହେବାକୁ ପଡ଼ନ୍ତା ନାହିଁ ।

ପୁଅ ହିଅମାନଙ୍କୁ ସ୍କୁଲକୁ ପଠାଇ ଦେଇ ବାପ ମା'ମାନେ ଘରେ ରୁପ୍ତ ହୋଇ ରହନ୍ତି । ଦିନେ କାଳେ ଖବର ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ପୁଅ ସ୍କୁଲକୁ ନ ଯାଇ ବାଟରେ ଗଛରେ ଚଢ଼େ, ହିଅ ସାଙ୍ଗ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଧରି ଖେଳେ । ବର୍ଷ ଶେଷକୁ ଫେଲ୍ ହେଲେ ଗୁରୁଜୀଙ୍କ ଉପରେ ରାଗ, ଘୃଣା, ହେଷ ସବୁ ତାଳି ଦିଆଯାଏ । ଧମକ ଦିଆଯାଏ ଉଠାଇ ଆଣିବାକୁ ସ୍କୁଲରୁ ନାମ କାଟି । ସତେ ଯେପରି ଜଣେ ପିଲା ପାଇଁ ସ୍କୁଲଟା ହୋଇଛି । ଘରେ ଏତକ ବୁଝାମଣା ନ ରହିଲେ କିପରି ହେବ ?

ପୁଅ ହିଅମାନଙ୍କୁ ଯାହା ମା' ବାପା କହନ୍ତି ସେମାନେ ସେମିତି କରନ୍ତି । ବେଳେ ବେଳେ ନିଜ ଘରପିଲାମାନଙ୍କ ଦୋଷ ଦେଖି ମା'ବାପ ଭାବ ଭାବେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ୟ କେହି ସେ ବିଷୟରେ ଆପଣ କଲେ ତା ସହିତ କଳି କରନ୍ତି । ଫଳ ହୁଏ ଓଲଟା । ପୁଅହିଅମାନେ ଆମରଠାରୁ ଭୁଲ କରିବାକୁ ଶିଖନ୍ତି । ବଡ଼ ହେଲା ବେଳକୁ ଆମ କଥା ମାନନ୍ତି ନାହିଁ । ଘର ଭିଜି ହୁଏ କୁହୀର । ବେଳ ଗଢ଼ ଯାଇଥାଏ ।

ପିଲାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ନିଷ୍ଠୁର ହେବାକୁ କେହି ପରାମର୍ଶ ଦିଏ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ତା'ବୋଲି ଭିଲ ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବା ମଧ୍ୟ ଏକ ଶରପ କଥା । ଉପରେ କଡ଼ା ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇ ଅନ୍ତର ଭିତରେ ଦୟାଭାବ ରଖିବା ଭଲ କଥା । ପିଲାମାନେ ଆମର ଯେତିକି ଅନ୍ୟ-ମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେତିକି । ପରପିଲା ବୋଲି ଗାଳିଦେଲେ ଆମ କୁଆମାନେ ସେ କଥା ସବୁ ଶିଖିଯାଆନ୍ତି । ସମାଜରେ ତାର ପ୍ରଭାବ ପଡ଼େ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଦୁଇଜଣ ମା' କଳିକର ପାଟିରେ ଗାଁଟାକୁ ଫଟାଇ ଦିଅନ୍ତି । କେହି ନିଜ ଦୋଷ ଦେଖିବାକୁ ରାଜି ନୁହଁନ୍ତି । ନିଜ ବଣର, ବାପ ଅଜାଙ୍କର ଗୋଡ଼ି ଖୋଳି ଅଭଦ୍ର ଭାଷା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଲଭ ହୁଏ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ସମାନ ଭାବରେ । କଣ୍ଠପୀଡ଼ା, ପେଟବ୍ୟଥା ଓ ମୁଣ୍ଡବିନ୍ଧା । ଘରେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ଓ ପିଲାପିଲିଙ୍କ ଉପରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ସେହିପରି ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବାକୁ ପଡ଼େ । ଘରେ ମଧ୍ୟ କଳି ହୁଏ । ଏଇ ସାମାନ୍ୟ କଳିମଧ୍ୟ ସ୍ୱାମୀମାନଙ୍କଠାରୁ ଟପି ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୁଲିଯାଏ । ଫଳରେ ବାଡ଼ିଆ ପିଟାପିଟି ଗୁଲେ । ଗାଁର ଟାଉଟର ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇ ପରାମର୍ଶ ଦିଏ । ଟଙ୍କା ଗ୍ରହାଯାଏ ଓକିଲ ପାଖକୁ ।

ଶେଷରେ ଜଣକର ଅବଶ୍ୟ ଉଗ୍ରୀ ହୁଏ । ତା'ପରେ ପୁଣି ଅପିଲ୍ ହୁଏ । ଅପର ପକ୍ଷର ଯଦି ଉଗ୍ରୀ ହୁଏ ତେବେ ସମସ୍ତେ ଥଣ୍ଡା ପଡ଼ି ଯାଆନ୍ତି । ସେତେବେଳକୁ ଟଙ୍କା ଅଜସ୍ର ବୁଝା ହୋଇ ଘରଟା ଖାଲି ପଡ଼ିଯାଇଥାଏ । ବଳ ନ ଥାଏ କାହାର ଆଉ ଲଢ଼ିବାକୁ । ଚୁପ୍ ହୋଇ ରହନ୍ତି ସମସ୍ତେ । ଛୁଆମାନେ ପଡ଼ିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଶାଗ ପଖାଳ ଯାହା ଗଣ୍ଡାଏ ମିଳୁଥାଏ ସେତକ ମଧ୍ୟ ସରେ । ଭିକାରି ହେବାହିଁ ସାର ହୁଏ । ମୂଲ କରବାକୁ ଲଜମାଡ଼େ । କଲିକତା ଯିବାକୁ ମନ ଡାକେ । ଦୋଷ କେହି ଦେଖିପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଭୁଲ ରହିଯାଏ ।

ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପରସ୍ପାର ପରଚ୍ଛନ୍ନତା ଶିଖାଇବା ଦାୟିତ୍ବ ଅଭିଭାବକମାନଙ୍କର । ନିଜର ଲୁଗାପଟା ଦି'ଖଣ୍ଡ, ବହିପତ୍ର, ଦେହ ଓ ମୁଣ୍ଡ ସହ ଘରଦ୍ୱାର ପ୍ରଭୃତି ସମ୍ପା ରଖିବାଟା ଦିନକରେ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । ଘରେ ବଡ଼ ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭକରି ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ପିଲଏ ଏଇ ବିଷୟକୁ ନିରାସଣ କରନ୍ତି । କଥା କଥାକେ ଜାପାନୀ ପିଲ, ଇଂରାଜୀ ପିଲର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ଆମ ପିଲାଙ୍କୁ ଯେତେ କଥା କହିଲେ କ'ଣ ହେବ ? ବାପା ମା'ମାନେ ଯେ ପ୍ରଥମ ସୋପାନରୁ ଭୁଲକରି ବସୁଛନ୍ତି ।

ବିଲିତ ଦେଶରେ ଆଗେ ଭାରି ରୋଗ ହେଉଥିଲା । ସେମାନେ ଘରଦ୍ୱାର, ଗୁମ୍ଫାଘାଟ ସବୁ ପରସ୍ପାର ରଖିଲେ । ଛୁଆମାନଙ୍କୁ ପିଲଦିନୁ ସ୍କୁଲରେ ସେଇଭଳିଆ ଶିକ୍ଷାମଧ୍ୟ ଦିଆଗଲା । ଫଳରେ ଦେଶରୁ ରୋଗ କମିଗଲା । ଆମ ଦେଶର ଘର ଦ୍ୱାର ସବୁ ଯେପରି ସେପରି ଅବସ୍ଥାରେ କିଛି କରି ହେଉ ନାହିଁ ।

ଏ ସବୁର ମୂଳକାରଣ ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ କଥା । ଲୋକେ ଯଥେଷ୍ଟ ପଇସା ପାଉନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ମୁଠାଏ ମଧ୍ୟ

ଖାଇବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଉନାହାନ୍ତି । ଏପରି ଭାବରେ ଚଳି କେହି ଭଲ ଯିଲା ଗଢ଼ିପାରେ ନାହିଁ । ଏ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ଲୋକେ ଦିନକୁ ଦିନ ଅଳସୁଆ ହେବାକୁ ଶିଖିଛନ୍ତି । ମନରେ ନାନା ଖରାପ ଭାବ ପ୍ରକାଶ ପାଉଛି । କାହିଁକି ?

ଆମ ଦେଶରେ ତିନିଟା ବଡ଼ ଦଳ ଅଛନ୍ତି । କଂଗ୍ରେସ, ସୋସାଲିଷ୍ଟ ଓ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ । ଦେଶକୁ ଭଲରେ ରଖିବା, ଲୋକ-ମାନଙ୍କ ଉପକାର କରିବା—ଏ ସମସ୍ତଙ୍କର ଲକ୍ଷ୍ୟ । କିନ୍ତୁ ଏକା ଦିନକେ କେହି ଦେଶଟାକୁ ସ୍ୱର୍ଗରାଜ୍ୟ ବା ସୁନାର ଦେଶ କରି ପାରିବେ ନାହିଁ । ସବୁ କାମ ଯେପରି କିଛି ସମୟ ନିଏ, ଦେଶ ସଂଗଠନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି କିଛି ସମୟ ନେବ । ତା' ସତ୍ତ୍ୱେ ଦେଶକୁ ଚଳାଇବାରେ ଅନେକ ବାଧାବିପଦ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଉଛି ।

ଏ ସବୁ ପଛରେ ଗୋଟାଏ ଅଶାନ୍ତି ଆମ ଲୋକମାନଙ୍କ ମନରେ ଘୋଟି ରହିଛି । ସେହି ଅଶାନ୍ତିଟା ହେଉଛି ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା । ଧନୀ ଲୋକେ ଯଦି ଅଧିକ ପରଶ୍ରମ କରି ଟଙ୍କା ଅର୍ଜନ କରି ପାରୁଥାଆନ୍ତେ, ସେଥିରେ ଆମେ ତୁନୀ ରହନ୍ତେ । ମାତ୍ର ପୂର୍ବରୁ ଅଧିକ ସୁବିଧା ପାଇ ପାରିଛନ୍ତି ବୋଲି ଏବେ ସେ ସବୁ ଭୋଗ କରୁଛନ୍ତି । ଦରିଦ୍ରର ଦୁଃଖ, ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା, ରୋଗ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଖି କେହି ମନକୁ ଶାନ୍ତ କରି ପାରେ କି ?

ସହରରେ ବିରାଟ କୋଠା ଧନୀମାନଙ୍କର । ଗରିବ ଲୋକର ନାୟା ପାଉଁଶୀ ସେମାନେ ପାଉନାହାନ୍ତି । ଅସୁବିଧାରେ ଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯଥୋଚିତ ସୁବିଧା ଦିଆ ନ ଗଲେ ସମାଜରେ କେବେହେଲେ ଶାନ୍ତି ରହିପାରବ ନାହିଁ । ଆମ ଗାଁରେ ଏ ସବୁ ଦେଖିପାରିବା ।

କୌଣସି ଗାଁରେ କେବଳ ଧନୀ ବା ଦରିଦ୍ର ଲୋକ ରହି ନ ଥା'ନ୍ତି । କେତେକ ଧନୀ ଓ ଅଳ୍ପ କେତେକ ଦରିଦ୍ର ମିଳି ମିଶି ରହିଥାନ୍ତି । ଏ ଦୁଇଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ହେଉଛି ମଧ୍ୟବିତ୍ତ ପରିବାର । ଏମାନେ ଧନୀ ଓ ଦରିଦ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥାଆନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ସଂଖ୍ୟାହିଁ ଖୁବ୍ ଅଧିକ । ତଥାପି ଏମାନେ ପୂର୍ବପୁର ଚଳରେ ଚଳନ୍ତି ନାହିଁ ।

କୌଣସି ଧନୀଲୋକ ଘରକୁ ଗଲେ ଆମେ ଦେଖୁ କେତୋଟି ଗୁକର ଗୁକଗୁଣୀ । ଗୁକର ଶବ୍ଦଟା ବଡ଼ ଖରାପ ଶବ୍ଦ । ସେମାନେ ବରଂ ସାହାଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ କାମ କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଏମିତି ନାମ ଧରି କହିବାରେ ସେମାନେ ଖରାପ ଅନୁଭବ କରନ୍ତି । ମନଦେଇ କାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅନ୍ତର ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ରୋହର ନିଆଁ କୁହୁଲି ଉଠେ । କିଛି କରି ପାରିବାର ଶକ୍ତି ଅଛି ବୋଲି ଜାଣି ନ ଥିବାରୁ ରୁପ୍ ରହନ୍ତି । ବେଳ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନେ ନାନାଦି କଥାରେ ଭାଗ ନେଇ ପାରନ୍ତି ।

ଘରେ ଗୁରୁ ପାଞ୍ଚ ପ୍ରକାର ତରକାରୀ ରନ୍ଧାଯାଏ । ପିଠାପଣା ହୁଏ । ଘରେ ସମସ୍ତେ ଏଥିରୁ ଭାଗ ପାଆନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପରପିଲା ତା' ନିଜଘରକୁ ନ ଯାଇ ଯେଉଁମାନଙ୍କପାଇଁ କାମ କରେ ସେମାନେ ତା'ର ଖବର ରୁହନ୍ତି ନାହିଁ । ସେ ଯେଉଁ କଥାଟାକୁ ଆଶା କରୁଥାଏ ସେଇଟା ପାଇ ପାରେ ନାହିଁ, ଖାଲି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖେ । ଏହା ଏକ ନିଷ୍ଠୁରପଣିଆ ନୁହେଁ କି ?

ଏମିତି କେତେକ ପରିସ୍ଥିତି ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ମୂର୍ଖ ମଧ୍ୟ କାହାଘରେ ରହିବାକୁ ଶକ୍ତି ନୁହେଁ ବା ପଦେ କଡ଼ାକଥା ସହିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଘରେ ଜଣେ ସୁଦକ୍ଷା ଗୁହଣୀ ଅଛନ୍ତି ସେ ଘରେ ଗୁକର ଗୁକଗୁଣୀମାନଙ୍କର ଅଶାନ୍ତି ଆମେ ବେଶୀ

ଶୁଣୁନା । ନିଜ ପିଲାପରି ଯଦି ଚାହେଁ ଚାହେଁ ବ୍ୟବହାର ଦେଖା ନ ଯାଏ ତେବେ ସେମାନେ କିପରି ନିଜ ଘରମଣିଷଙ୍କ ପରି କାମ କରିବେ ? ଘରଣୀ ଯଦି ସବୁ କଥାରେ ପର ମଣିଷଙ୍କୁ ତାହାଲ୍ୟ କରି କହିବେ, କାମ ଦାମରେ ସନ୍ଦେହ କରିବେ ତେବେ କିଛି ହେବ କି ?

ସହରରେ ଏଇ କଥାଟାକୁ ଆମେ ଭଲ ଭାବରେ ଦେଖୁ । ଗାଁରେ ମଣିଷ ଯେତେ ନିଷ୍ଠୁର ହୋଇ ନ ପାରେ ସହରର ଅବସ୍ଥା ତା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ନିଷ୍ଠୁର କରି ପକାଏ । ନିଜ ସ୍ବାମୀ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ପରସ୍ପର ସହିତ ଭୁଲିବା, ଘରେ କିଛି ଖବର ନ ରୁହେ ଚାହେଁ ଚାହେଁ ଉପରେ ସବୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ପ୍ରଥା । ଶକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରିବା ସମସ୍ତଙ୍କର ଉଚିତ । ଅତି କଥାଟା ସବୁବେଳେ ଶାସ୍ତ୍ର । ସ୍ବାମୀ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବାକୁ ସ୍ତ୍ରୀ ଜନମ ହୋଇ-ନାହିଁ । ପୁରୁଣା ଶାସ୍ତ୍ର ଅବଶ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ସମାଜ ଉପରେ ଅଧିକ ନିୟମ ଲଦିଦେଇଛି । ତା'ର କାରଣ ମଧ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଛି । ଯେଉଁ ପରିବାରରେ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବାମୀର ସେବା କରେ ସେ ପରିବାର ସଦାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ସୁଖୀ । ସ୍ବାମୀଠାରୁ ସେହ, ଶିକ୍ଷା, ପ୍ରେମ ନ ପାଇ କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ସୁଖୀ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ କି ସେବା କରିପାରେ ନାହିଁ । ପାରସ୍ପରିକ ସହଯୋଗ, ମିଳନରେ ଘର କେବଳହିଁ ସୁଖୀ ହୋଇ-ପାରେ । ବେଳେ ବେଳେ ଅବଶ୍ୟ ଅବୁଝାମଣା ଯୋଗୁଁ ଘରେ ଭୁଲିଜଳା ବନ୍ଦହୁଏ କିନ୍ତୁ ରାଗ କମିଗଲେ ସବୁ ଠିକ୍ ହୋଇଯାଏ । ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ମନାସୀ ସନ୍ଦେହଙ୍କ କଥା କହିଛି । ସେ ଘରେ ଥାଇ ନ ଥିବା ପରି ଚଳୁଥିଲେ ।

ଆଉ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାର ଘର ହେଉଛି ଅତି ବୁଝାମଣା । କଥାଟା ବୁଝିବାପାଇଁ ଏଇ ଉଦାହରଣ ଦେଉଛି । ରୁଷିଆର

ବିଖ୍ୟାତ ଲେଖକ ଟଲଷ୍ଟୟ । ଜୀବନଟାକୁ ସେ ଖାଲି ସାହିତ୍ୟ-
ସେବାରେ କଟାଇ ଦେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ଘରେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଗୋଟାଏ
ଉଗ୍ରଚଣ୍ଡୀ ଥିଲେ । ଟଲଷ୍ଟୟ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କୁ
ବଦଳାଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ବହୁତ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ଥିଲା ତାଙ୍କର ।
ଦେଶର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଭାରି ଭଲ ପାଉଥିଲେ ସେ । ଅପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ
ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ଦାନ କରୁଥିଲେ । ପରୋପକାର, ପ୍ରେମ ଓ ସଦ୍‌ଭାବ
ଲଗି ସେ ଦିନରାତି ବସି ଭାବୁଥିଲେ ।

କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଏ କଥା ଭଲ ଲାଗିଲା ନାହିଁ । ସେ ବିରୋଧ
କଲେ ଏ ସବୁର । ଟଲଷ୍ଟୟଙ୍କ କଥାକୁ ସେ ପସନ୍ଦ କଲେ ନାହିଁ ।
ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥାସବୁ ସେ ସହି ରହୁଥିଲେ । ନିଜେ ସେ ମଣିଷର ଚରଣ
ସୃଷ୍ଟିକର ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ରଖି ଦେଉଥିଲେ । ଭୁଲି-
ଯାଉଥିଲେ ସ୍ବଗ, ଦ୍ବେଷ ଓ ଅଶାନ୍ତି । ଘରକୁ ସେ ସ୍ବର୍ଗ ମନେ-
କରୁଥିଲେ ।

ଶେଷ ଜୀବନରେ ଟଲଷ୍ଟୟ ସବୁ ସମ୍ପତ୍ତି ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ
ଚାହୁଁଥିଲେ । ନିଜର ଅଭିଳାଷ ପୂରଣ କରିବାପାଇଁ ସେ ଘର ଛାଡ଼ି
ଚାଲିଗଲେ । ସଙ୍ଗରେ ବିଶେଷ କିଛି ନେଇ ନ ଥିଲେ । ଅଳ୍ପ କିଛି
ଦିନ ପରେ ଗୋଟାଏ ରେଳ ଷ୍ଟେସନରେ ଏକ ଶବ୍ଦ ଦେଖାଗଲା ।
ଭ୍ରାତୃଶ ଶୀତରେ, ମୁକ୍ତ ଆକାଶ ତଳେ, ଚିର ଶାନ୍ତିରେ ସେ ଶବ୍ଦ
ପଡ଼ି ରହିଥିଲା । ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଟଲଷ୍ଟୟ । ଇହଧାମର ସାତେ
ତନିହାତ ଜମି ନେଇ ରହିଥିଲେ । ଆତ୍ମା ଦେହରୁ ଅଲଗା ହୋଇ
ଯାଇଥିଲା ।

ଅଜିକାଲି ଚୁକ୍ତିପତ୍ର ଦ୍ବାରା ବିବାହ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଉଛି । ମନ
ନ ପଡ଼ିଲେ ଛାଡ଼ିପକ୍ଷ ଦିଆଯାଉଛି । ଜୀବନରେ ଚିରସାଥୀ ଗୋଟିଏ
ଖୋଜି ପାଇବା ଏକ କଠିନ ବ୍ୟାପାର । ଯେଉଁଠି ମନ ନ ମିଳେ

ସେଠି ଦେହର ମିଳନ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ । ମରୁଭୂମି ଝଡ଼ପଣ କଳହ
ବିବାହର ଶାନ୍ତ-ହରଣା ବାଟ ବନ୍ଦ କରିଦିଏ । ମଣିଷ ହୁଏ
ଭୟାତୁର, ସନ୍ଦେହୀ, ଲମ୍ପଟୀ ।

ପୁରୁଷର ସଙ୍ଗୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ସଙ୍ଗିନୀ ଥାଆନ୍ତି । ମାତ୍ର ପୁରୁଷର
ନାରୀ ସଙ୍ଗିନୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ପୁରୁଷ ସଙ୍ଗୀକୁ ବନ୍ଧୁ କୁହାଯାଏ । ଏହିପରି
ଏକ ଆଜୀବନ ବନ୍ଧୁ ହେଉଛି ସ୍ବାମୀର ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ସ୍ତ୍ରୀର ସ୍ବାମୀ । ଗୋଟାଏ
ନୂତନ ଆବିଷ୍କାର ମୂଳରେ ଯେଉଁ ପ୍ରେରଣା ଥାଏ ଓ ଉନ୍ମାଦନା
ରହିଥାଏ ତାହାହିଁ ଦୁନିଆର ପ୍ରାଣ । ବିବାହ ହୁଏ ସେମିତି ଏକ
ପ୍ରେରଣା ଓ ଚେତନାର ସିଙ୍କ ପାଇଁ । ମଣିଷ ଏହି ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଦୃଢ଼
କଲେ ହୁଏ ସୁଖୀ ଓ ଆନନ୍ଦିତ ।

ଯଦି ସମ୍ବନ୍ଧ ମଝିରେ ଦାଗ ପଡ଼ିଥାଏ ତେବେ ଜୀବନଟା
ଖାପଛଡ଼ା ହୁଏ । ହୃଦୟ ଅଧାର ହୁଏ । କ୍ଷଣିକ ଭୁଲ, ପଦେ କଥା,
ଟୋପାଏ ଲୁହ, ସାରା ଜୀବନର ସୁଖ-ଜ୍ୟୋତିକୁ ଲିଭାଇ ଦିଏ । ଆଉ
ସହଜରେ ଲିଭିବା ଅସର ଲେଖି ହୁଏ ନା । ସେଇ ଅସର ପୁଣି-
ଥରେ ସିନା ଲେଖାଯାଏ ମାତ୍ର ତାର ଗତି ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ହୁଏ ।
ଆଗରୁ ସାବଧାନ ହେଲେ କିଛି ଅସୁବିଧା ରହେ ନାହିଁ । ଘର
ସରଗ ହୁଏ । ସମସ୍ତେ ହୁଅନ୍ତି ସୁଖୀ ।

କବି

ତୁମର କବି

କଟକ

ତା ୩୦ । ୪ । ୪୯

ଜ୍ୟୋତି,

ତୁମେ ଶଶ୍ରେ ଚିଠି ଦେଇଥିଲ । ତାହା ମୁଁ ପାଇଛି । ମୋ ଚିଠିଗୁଡ଼ାକ ତୁମକୁ ଭଲ ଲାଗିବାର ଶୁଣି ଖୁସିହେଲି । ପୁଣି ଲେଖିବାକୁ ବସିଛି । ଏଥରକ ଘରର ଶୁଙ୍ଖଳା ଓ ମିତାଗୁର ବିଷୟରେ ଲେଖିବାକୁ ଯାଉଛି । ଆଶା ଏଥିରୁ ତୁମେ କିଛି ଶିଖିବ ।

ଘରେ ପିଲାମାନେ ନ ଥିଲେ ଘରଟା ଖାଁ ଖାଁ ଲାଗେ । ମନଟା କାହା ସହିତ ପଦେ ଥଟ୍ଟାକରି କହିବାକୁ ଓ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରିବାକୁ ରୁହେଁ । ହସ ଦେଖିବାକୁ ଓ ହସିବାକୁ ସମସ୍ତେ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ଯଦି କେହି ନ ହସି ଖାଲି ଗୁମ୍ ମାର ରହନ୍ତେ ତେବେ ଦୁନିଆଟା ଗୋଟାଏ ମନ୍ତ୍ରବଡ଼ ବୋହଁ ଭଳି ଜାଣି ହୁଅନ୍ତା । ସମସ୍ତେ ସେ ବୋହଁକୁ ଠେଲି ପକାଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ଏ ମନ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଖୋଜେ । ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ମିଶି ଆନନ୍ଦ ପାଏ ।

ଆମ ଓଡ଼ିଶାରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାସଙ୍କ ଭାଗବତ କଥା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ସେଥିରେ ଏଇ ପିଲାମାନଙ୍କ ମହତ୍ତ୍ୱ ବିଷୟରେ ଗୋଟାଏ କଥା ଅଛି । ଅବଧୂତ ନାମରେ ଜଣେ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ଯଦୁରାଜାଙ୍କ ନିକଟରେ ପହଞ୍ଚିଲେ । ଯଦୁରାଜା ତାଙ୍କର ସେବାକର କେତୋଟି ପ୍ରଶ୍ନ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ । ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି “ତୁମ୍ଭର ଗୁରୁ କିଏ ?”

ଉତ୍ତରରେ ଅବଧୂତ ତାଙ୍କ ଗୁରୁ କଥା କହିଲେ । କାହାର ଜଣେ ଦୁଇଜଣ ସିନା ଗୁରୁ ଥାଆନ୍ତି ମାତ୍ର ଅବଧୂତଙ୍କର ଚବିଶଟି ଗୁରୁ ଥିଲେ । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ‘ବାଳକ’ ଗୋଟିଏ । କାରଣ ବାଳକ ବାଳିକା ଭଲମନ୍ଦ କିଛି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ କିମ୍ବା ମାନ ଅପମାନ ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ । ସବୁବେଳେ ହସି ହସି କାମକର ଯାଆନ୍ତି । ଠକ୍ ସେହିପରି ଅବଧୂତ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଏହି ଗୁଣଟି ଶିଖି ସଫାରରେ ଚଳୁଥିଲେ ।

ଯଦୁରାଜା ସବୁକଥା ବୁଝିଗଲେ । ଦୁନିଆରେ ପଶୁପକ୍ଷୀ ଗଛ-ଲତା କୀଟ ପତଙ୍ଗମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଧରି ଚଳନ୍ତି । ଜ୍ଞାନୀ ଲୋକେ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଏ ସବୁ ଶିଖନ୍ତି । ନିଜକୁ ଯେ ଛୋଟ କରିଦିଏ ସେ ଅନେକ କଥା ଶିଖିପାରେ । ଘରେ ଚଳିବାକୁ ହେଲେ ସେହି ବନ୍ଦୁ ଗୁଣିଟାକୁ ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେବ । ଯାହାର ଗୁଣ ଥାଏ ତାକୁ କେହି କେବେ ଘୁଣା କରେ କି ? ଦିନେ ନା ଦିନେ ସେ ଥିବା ଯାଏ । ତୁମେ ଭୁଲ କରି ଯଦି ଠକ୍ ବୋଲି ଭାବ, ମିଛ କହି ପେଟେ ସତ ହେଲା ବୋଲି କହ ତେବେ ସବୁବାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଥାଏ । ସେଥିରେ କେହି କେବେ ହେଲେ ବୁଝାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଘରେ ତୁମ୍ଭେମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇ ଶିଖାଇ କହିବା ଭାବ ଖରାପ ଘଟଣା । ମା’ ବାପା ଦୁହେଁ ନିଜର ଦୋଷ ନ ଦେଖି ଅନ୍ୟ ଲୋକର

ପୁଅଟିଏକୁ ପ୍ରଣୟା କରି କହନ୍ତି । ଏହା ଦ୍ଵାରା ନିଜର ପିଲାମାନେ ଅଧିକ ଖରପ ଆଡ଼କୁ ଯାଆନ୍ତି । ସ୍ତ୍ରୀ ଯଦି ସ୍ଵାମୀକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଶାଢ଼ୀ, ସୁନାହାର, ଗୁଲ୍ ଚଳନ ଅନୁକରଣ କରିବାକୁ ପରମର୍ଶ ଦେଇ କିଣିବାକୁ କହିବେ ତେବେ ସେ କଥାଟାର ଉପରେ ଭ୍ରମିଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ଧରାହେବ । ନିଜର ପେଟ ପାଟଣା ସହ ଘରର ପରିସ୍ଥିତି ବିଚାର କରିବା ଏକ ବଡ଼ ଦାୟିତ୍ଵ କଥା । ଖାଲି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସହ ତାଲ ଦେବବୋଲି ଯଦି ଦେଖାଇ କରି ଉଲ୍ଲଗୁଣା ଦିଆଯାଏ ତା ଦ୍ଵାରା ଘରର କଳିଟା ବଢ଼ିଯାଏ ।

ଘରେ ସୁଖଶାନ୍ତିରେ ରହିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ଅନେକଗୁଡ଼ିଏ ଜିନିଷ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟିଦେବାକୁ ପଡ଼େ । ପିଲାଛୁଆମାନଙ୍କ ଦେହ ଭଲ ରହିଲେ ଓ ସେମାନେ ସୁସ୍ଥ ସବଳ ଦେଖାଗଲେ ମନଟା କୁଣ୍ଠେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ । କିନ୍ତୁ ଏ ସବୁ ଆଜିକାଲି ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ସ୍ଵାମୀ ବିଲତ ଫେରନ୍ତା । ସ୍ତ୍ରୀ ମାଉନର ପାଣ୍ଟ କରିଛନ୍ତି । ଘରେ ଖାଲି ବସି ରହିଥାନ୍ତି ସେ । ତଥାପି ଦେହ ଭଲ ରହେ ନାହିଁ । ଛୁଆ ଜନ୍ମ କରିବା ତାଙ୍କର ଏକମାତ୍ର କାମ ବୋଲି ସତେ ଯେପରି ଧରାଯାଆଏ । ଦେହ ଅତି ଜୀର୍ଣ୍ଣ ଶୀର୍ଣ୍ଣ । ଫୁଙ୍କି ଦେଲେ ଢଳି ପଡ଼ିବେ । ଔଷଧ ପରେ ଔଷଧ ଖିଆ ଚାଲିଛି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେଇଟା । ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟର ପରବର୍ତ୍ତନ ହେଉ ନାହିଁ ।

ଯେଉଁ ମା' ଦେହ ସବୁବେଳେ ଏପରି ଅବସ୍ଥାରେ ଥାଏ ସେହି ଛୁଆମାନଙ୍କ ଦେହ କଥା ବା କ'ଣ କହିବା ? ଘରେ ସ୍ଵୟମ୍ଭବ ମୁନ ନ ରହିଲେ ପିଲାଏ ପରିବାରରେ ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତି ବୋଝି ଭଳି ଜଣାପଡ଼ିବେ । ମା'ର ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ଭଲ ରଖିବାକୁ ହେଲେ ଅଳ୍ପ ସାଧାରଣ କେତେକ କଥା ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବାକୁ ହେବ । ଖାଦ୍ୟ,

ଘରକାମ, ଗାଧୁଆ ପାଧୁଆ ପ୍ରଭୃତି ଦୈନନ୍ଦିନ କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲେହେଁ ସେ ସବୁ ପ୍ରତି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ରଖିଲେ ଅନେକ ଭୁଲ୍ ଆମର ରହିଯାଏ ।

ଘରେ ଚାରି ଛଅଜଣ ଲୋକ ଥିଲେ ଖିଆପିଆଟା ଭଲ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ପରିବାରର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼ିଗଲେ ତେଣିକି ଖାଇବା ପିଇବାରେ ଶୃଙ୍ଖଳା ରହେ ନାହିଁ । ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ପଛରେ ଖାଇ କଂସା ବାସନ ଧୁଅନ୍ତି । ତରକାରୀ ଥିଲେ ଥିଲା, ନ ଥିଲେ ନାହିଁ । ଭାତ ଦିଆକ ଶୁଖି ଯାଇଥାଏ । ଭୋକ ପେଟରୁ ମରି ଆସିଥାଏ । ନୂଆ ହୋଇ ଯେଉଁ ହିଅମାନେ ବୋହୂ ସାଜନ୍ତି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଏ ସବୁ କଂପାଶନାଠାରୁ ବଳିପଡ଼େ । ହଠାତ୍ ଏମିତି ଏକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ସେମାନେ ଖାଲି କାନ୍ଦନ୍ତି । କହିବାକୁ ଲଜମାଡ଼େ । ଘରକୁ ଖାଲି ଫେରିଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ । ବିବାହ ଏକ ବିଷମ ଭାର ପରି ମାଡ଼ିପଡ଼େ ।

ଅଉ ଗୋଟିଏ କଥା ହେଉଛି ସାଧାରଣ ନିୟମର ବ୍ୟବହାରକ ପ୍ରୟୋଗ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ଅନେକ ବିଷୟ କହୁ ମାତ୍ର କିଛି କରିପାରୁନା । କାରଣ କ'ଣ ? ଆମେ ତ ଦୁର୍ବଳ ନୋହୁ ବା ନିହାତି ଗରିବ ନୋହୁଁ; ତଥାପି ଏ ସବୁ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରେ ନା, କାହିଁକି ? ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟରକ୍ଷାର ନିୟମ, ଖିଆପିଆଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି କଥବାଉଁ ଆଦି ଆମେ ସବୁଦିନେ କରଥାଉଁ । ସେ ସବୁଥିରେ ସାଧାରଣ ଭୁଲ୍ କେତେଟା ଖାଲି ରହିଯାଏ । ଯେଉଁଠି ଭୁଲ୍ ଖାଲି ଜାଣିହୁଏ କିନ୍ତୁ ସଂଶୋଧନ କରାଯାଏ ନା ସେଠି ଜାଣିବାରେ କିଛି ଲାଭ ନ ଥାଏ ।

ଏମିତି କେତେଟା କଥା ହେଉଛି ଭାତରୁ ପେଜ ନ ଗାଳି ଖାଇବା, ପରିବାର ଗ୍ରେପା ନ ଛଡ଼ାଇବା, ସିଝାପାଣି ଛୁଣି ପିଇବା, ମସଲା, ରାଗ ଆଦି ନ ଦେଇ ତରକାରୀ ରନ୍ଧି ଖାଇବା, ସଜ ପରି-

ପରବା ଦିଅଁ ବାରିରେ କରିବା ଓ ପରବା ଧୋଇ କରି କାଟିବା
କଥାଦି । ବାପା ଆମର ଯାହା ପଢ଼ିଥିଲେ ଆମେ ବି ତାହା
ପଢ଼ୁଛୁ । ଭବିଷ୍ୟବର୍ତ୍ତ ପୂର୍ବେ ଯାହା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଥିଲା ଏବେ ବି
ତାହା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଉଅଛି । କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଆମେ ତ
କରୁନାହିଁ । ଖାଲି ପିଲାଏ ପଢ଼ୁଛନ୍ତି ଓ ଆମେ ଶୁଣୁଛେ । ଏମିତି
ହଜାରେ ବର୍ଷ ପଢ଼ିଲେ ଜ୍ଞାନ କେଉଁଯାଏ ବଢ଼ିଲା ବୋଲି ଜାଣିବା
କିପରି ?

ସେଇ ନିମନ୍ତେ ମୁଁ ଭୁବୁକୁ ବାରିସ୍ୱାର ଏଇ କଥାଗୁଡ଼ାକ
କରିବାକୁ କହେ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଆମେ ତ ଭଲ ଜିନିଷ କରିବାକୁ
ଦେଉନାହିଁ । ଆଉ ଦଶ ଜଣ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ତଥାପି
ଯାହା ଗଣ୍ଡାଏ ପାଉଁଛେ ବା ଯେତକି ମିଳୁଛି ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟ ଭଲ
ଭାବରେ ଦେଇପାରୁ ନାହିଁ । ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଦୋଷ
ନୁହେଁ କି ?

ଭିତର ସାର ଅଂଶ ଯେଜ । ଏଇ ଯେଜଟା ନଷ୍ଟ କରିବା
ଉଚିତ ନୁହେଁ । ପରବାର ଗୌପାୟଁ ଦେହ ପ୍ରତିଅଧିକ ଦରକାରୀ ।
ତାହା ରକ୍ତାଯାଇ ଖିଆ ଯିବା ଆମ ପକ୍ଷେ ଲଭଜନକ । ସେହା ପାଣି
ଛୁଣି ପିଇବା ଏକ ନିହାତ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ନିୟମ । ରୋଗଦାଉରୁ
ଏହା ଦ୍ୱାରା ସହଜରେ ରକ୍ଷା ମିଳେ । ମସଲା ନ ଦେଇ ଖାଇଲେ
ପେଟର ଯାବତ୍ତୟ ଦୋଷ ହୁଏ ହୁଏ । ବାରିରେ ପରବା ଓ ଶାଗ
ଆଦି ପରିଶ୍ରମ କରି ବଢ଼େଇଥିଲେ ଅଭାବ ଅସୁବିଧା ବେଳେ ଆମେ
ସେଥିରୁ ଚଳି ପାରିବା । ଏଗୁଡ଼ାକ ଆମର ଖାଲି ଜାଣିବା ଉଚିତ
ନୁହେଁ । ବରଂ କରିବା ଏକାନ୍ତ ଦରକାର ।

ଏଇ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଥରେ ବନ୍ତୁମେଳରେ ଶୁଣିଥିବା ଗୋଟିଏ
ଗପ ମୁଁ କହୁଛି । ଆମ ଘର ଏବେ ବଡ଼ ଭିଲ ହୋଇଯାଉଛି । ପିଲାଏ

ମା' ବାପଙ୍କୁ ମାନୁନାହାନ୍ତି । ବୋହୂ ଶାଶୁଙ୍କୁ ଭକ୍ତି କରୁନାହାନ୍ତି ।
 ଘର ପଛକେ ଖତଗଦା ହେଉ, ନାକରେ ଲୁଗା ଚଳିବାଟାକୁ
 ସମସ୍ତେ ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି । ହାତରେ ଟିକେ କିଛି କାମ କରିଦେବାକୁ
 ଲଜ୍ଜା ବୋଧ ହେଉଛି । ଏଭଳି କୁଆଡ଼େ ଗୋଟାଏ ଭଲ ଗୁଣ ।

ଥରେ ରଜା ଆକବରଙ୍କ ସଭାରେ ଏମିତି ଏକ କଥା
 ଆଲୋଚନା ହେଲା । ରଜା କଥା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କହିଲେ ରଜା ଖାଇବେ ।
 ନିଜ କାମ ନିଜେ କରିବେ । ପୋଇଲୀ, ପରିବାରୀ, ଦାସୀ, ଗୃହର,
 ଗୃହସ୍ଥମାନେ ରଜନବରରେ ରହିବେ ନାହିଁ । ଏହା ଦ୍ଵାରା
 ଦେହ ଭଲ ରହିବ । କମ୍ ଖର୍ଚ୍ଚ ମଧ୍ୟ ହେବ । ବିଦ୍ୟୁଷକ ଶାରବଲ୍
 ଏ କଥାଟା ଶୁଣି ଟିକେ ହସିଲେ । ରଜାଙ୍କୁ ଏତକ ବୁଝାଇବାପାଇଁ
 ମନସ୍ଥ କଲେ ।

ତା' ପରଦିନ ବଗିଚାକୁ ଚାଲିଗଲେ । ମାଲୀ ଫୁଲ ଗଛରେ
 ପାଣି ଦେଉଥିବାର ଦେଖିଲେ । ମାଲୀକୁ ପାଣି ନ ଦେବାକୁ
 ପରମର୍ଶ ଦେଲେ । ରଜା ପଚାରିଲେ ବାରବଲ୍ଙ୍କ ନାଁ କହିବାକୁ
 କହିଲେ । ଗୃହର ପାଣିଦେବା ବନ୍ଦ କରିଦେଲା । ଫୁଲଗଛ ଗୁଡ଼ାକ
 ମରିଆସିଲା ।

ରଜା ବଗିଚାର ଅବସ୍ଥା ଦେଖି ଗୃହରକୁ ଡାକି ସବୁ କଥା
 ପଚାରିଲେ । ମାଲୀ ବାରବଲ୍ଙ୍କ ନାମ କହି ରକ୍ଷା ପାଇଗଲା । ରଜା
 ବାରବଲ୍ଙ୍କୁ ଏହାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ବାରବଲ୍ ଜଙ୍ଗଲରେ
 ଅନେକ ଗଛ ପାଣି ନ ପାଇ ବଞ୍ଚି ପାରିଛନ୍ତି ବୋଲି କହିଲେ ।
 ଗୁଣୀମାନେ ଯଦି ଘରକାମ କରିବେ ତେବେ ବଗିଚାର ମାଲୀ
 ପାଣିଦେବାପାଇଁ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ରଜା ଆଉ କିଛି
 କହିଲେ ନାହିଁ ।

ଏକ କଥାଟା ଗୋଟାଏ ହାସ୍ୟରସସମ୍ବଳିତ ଘଟଣା । ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟବ୍ୟସ୍ତ ଲୋକକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ଯାହା ରୋଗୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ତାହା ନୁହେଁ । ପୁଣି ଜଣେ ବିଳାସୀ ଲୋକକୁ ଅଧିକ ଆନନ୍ଦରେ ରଖିବା ଏକା କଥା ନୁହେଁ । ଉଣା ଅଧିକେ ସମସ୍ତେ କାମ କରିବା ଦରକାର । ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧୀଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ । ମଣିଷ ପରକୁ ଖଟାଇ ଆନନ୍ଦ ପାଇବ । କେବେହେଲେ ସହି ହୁଏ ନାହିଁ ।

ପ୍ରତି ଘରେ ଘରେ ଯେତେ କାମ ଆମ ଦ୍ଵାରା ହୋଇପାରିବ ତାହା କରିବା ଉଚିତ । ପୁଅ ହିଅ ନାତି ନାତୁଣୀ ସମସ୍ତେ ଆମଠାରୁ ଶିଖିବେ । ଯୁବ ବଦଳି ଯାଉଛି । ଦିନେ ଯାହା ଆଦୃତ ହେଉ ନ ଥିଲା ଏବେ ତାହା ଘରେ ଘରେ ଦେଖାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ ସଂଯମ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳାଜ୍ଞାନ ଆମର ନ ରହିଲେ ଜୀବନଟା ଭାରି ଭାରି ଲାଗିବ । ଆମ ବାଟ ଆମେ ସଫା ନ କଲେ କଣ୍ଟା ଆମର ଗୋଡ଼ରେ ପଶିବ । ତେଣୁ ନଇଁଯିବା ପଛେ ଭଲ ମାନ୍ଦ୍ର ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଅନ୍ୟକୁ ବିପଦରେ ପକାଇବାରେ ଗୌରବ ନାହିଁ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହେବାର ମଧ୍ୟ କିଛି ନାହିଁ ।

ତେଣୁ ଶିଖିବା ଓ ଶିଖେଇବା, ଦେଖିବା ଓ ଦେଖାଇବା, ଶୁଣିବା ଓ ତା'ପରେ କହିବା । ଏମିତି କରିବାରେ ଆମ ଜୀବନ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ହେବ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ପୂରଣ ହେବ । ଘର ହେବ ବୈକୁଣ୍ଠ ।

ଭତି

ଭ୍ରମର କବି

—ଏଗାର—

କଟକ

ତା ୩-୭-୫୯

ଜ୍ୟୋତି,

ଆମ ଘରେ ଗ୍ଲେଟପିଲ୍‌ଙ୍କ ଚୁଲ୍ ଚଳନ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା
କରିଛେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ମେମାନ୍‌ଙ୍କ ଶିକ୍ଷା, ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ବୟସ୍କର
ଭଲ ମନ୍ଦ ବିଷୟରେ କିଛି ବିଚାର କରିବା ।

ମଣିଷ ନିଜର ବଂଶ ରକ୍ଷାକରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜେ କିପରି
ନିରାପଦରେ ରହିବ ସେ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରି ଆସିଅଛି । ନିରାପଦ
ରହିବାକୁ ହେଲେ ଶିକ୍ଷା ଦରକାର । ଶିକ୍ଷା ଯଦି ସ୍ୱାଧୀନତା
ବିଷୟରେ ନ ଦିଆଯାଏ ବା ଶିଶୁ ଯଦି ସ୍ୱାଧୀନଭାବରେ ଶିକ୍ଷା ନ
କରେ ତେବେ ମଣିଷସମାଜର ହିମବର୍ଜିତ ଗତି ଦବିଯିବ ।
ଉପକାର ପରିବର୍ତ୍ତେ ଅପକାରହୀନ ସାର ହେବ । ତେଣୁ ଗୃହରୁ ଶିଶୁ
ଯାହା ଗ୍ଲେଟ ଅବସ୍ଥାରେ ଶିକ୍ଷାକରେ ତାହାହିଁ ସର୍ବୋତ୍କୃଷ୍ଟ ଶିକ୍ଷା ।

ଗାଁରେ ଭାରତର ଡରଶ କୋଟି ଲୋକ ବାସ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଶିକ୍ଷିତ ନୁହଁନ୍ତି । ଶହେ ଲୋକରେ ପନ୍ଦର କୋଡ଼ଏ ଜଣ ଶିକ୍ଷିତ । ସବୁ ଲୋକେ ତ ଅଣୀ ବା ନବେ ବର୍ଷ ବଞ୍ଚି ପାରୁନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ହାରହାର ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଷମାନଙ୍କର ବଞ୍ଚିବା-କାଳ ଧରାଯାଉଛି ବଡ଼ିଶ ବର୍ଷ । ଆମ ଦେଶରେ ଅଧିକାଂଶ ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ମରଯା'ନ୍ତି । ଆଉ ମଧ୍ୟ ଲୋକେ ବେଶୀଦିନ ବଞ୍ଚିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଏ ସବୁ ମୂଳରେ ଆମର ଶିକ୍ଷାହିଁ ଅଛି । ଲୋକେ ଭଲ ଖାଇବାକୁ ପାଉନାହାନ୍ତି । ବଞ୍ଚି ରହିବାକୁ ହେଲେ ଅତି କମ୍‌ରେ ଯେଉଁ ଜିନିଷ ଦରକାର ସେ ସବୁ ମଧ୍ୟ ମିଳୁନାହିଁ । ଶିଶୁ ଯଦି ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରୁ ଖାଲି ଅଭାବର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୁଏ ତେବେ ସେ ଶିକ୍ଷା କରବ କିପରି ? ଅବଶ୍ୟ ଅଭାବ ନ ଥିଲେ, ବାଧା ନ ଥିଲେ ମଣିଷ ଉପରକୁ ଉଠିବାକୁ ଚେଷ୍ଟାକରେ ନାହିଁ । ତଥାପି ସବୁ କଥାରେ ଗୋଟାଏ ସୀମା ଅଛି । ସୀମାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆମେ କିଛି କରିବାକୁ ଭଲ ପାଉନା । ବେଳେ ବେଳେ ମଧ୍ୟ ଏଭୟୋରୁ କିଛି ହୋଇପାରେ ନାହିଁ ।

ଶିକ୍ଷା କହିଲେ ତୁମେ ବୋଧହୁଏ ବି.ଏ. ଓ ଏମ୍. ଏ. କଥା ବୁଝୁଥିବ । ମୁଁ ସେପରି ଅର୍ଥରେ ଏହା କହୁ ନାହିଁ । ମନୁଷ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ଖୁବ୍ ପଢ଼ି ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ଜିନିଷ ଭୁଲିଯାଇଥାଏ । ଆଉ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କେତେକ ନରନାରୀ ଶିକ୍ଷା ନ ପାଇ ମଧ୍ୟ ବିପଦରେ ଅକାତରେ ଦୁଃଖୀରଜୀକୁ ସାହାଯ୍ୟ ଦେଇପାରୁଥାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପଦରେ ଶିକ୍ଷାର ଅର୍ଥ ବୁଝାଇ ହେବ ନାହିଁ । ତେବେ ମୋଟାମୋଟି ଏତିକି କହିଲେ ହେବ ଯେ “ମନୁଷ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ପରସ୍ପିତରେ ପଡ଼ିଲେହେଁ ନିଜକୁ ସେହି

ସ୍ଥାନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଚଳାଇବାକୁ ଶିକ୍ଷା । ବାପା ଓ ମା ଯଦି ଏତିକି ନ ବୁଝି ଅନ୍ୟ କାହା ଦ୍ଵାରା ଶିକ୍ଷା ଦେବେ ବୋଲି ଭାବନ୍ତି ତେବେ ତାହା ଏକ ମସ୍ତବତ ଭୁଲ । ଶିଶୁ ଜନମ ବେଳରୁ ଶିଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ମରଣ ପରେ ଶିକ୍ଷା ଜଣକର ଶେଷ ହୁଏ । ତୁମେ ଘରଣୀ ହେଲ ବୋଲି ଯଦି କିଛି ନ ଶିଖ ତେବେ କାହାର ଯତ୍ନ ହେବ ବୁଝି ପାରୁଥିବ ।

ଶିକ୍ଷା ନ ପାଇ ବଢ଼େଇ ତା'କାମ କରିପାରେ ନା କି କମାର ତା' ଶାଳରେ ଲୁହା ପିଟିପାରେ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ସେ ଶିକ୍ଷାରେ କିଛି ପଢ଼ିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ତଥାପି ପ୍ରଥମ ବୟସରୁ ସେହି କାମରେ ଲାଗିବାକୁ ହେବ । ସେ ପଢ଼ି ନ ଜାଣିଲେ ତାର ବିଶ୍ରାମ ସମୟତକ ଭଲଭାବରେ କଟାଇ ପାରବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ହାତକାମ କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଲେଖିପଢ଼ି ଜାଣିବା ଦରକାର । ଆମ ଗାଁ ଗହଳରେ ଅନେକ ଲୋକ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଶ୍ରମ କରି ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ବିପଦରେ ହରବର ହୋଇଯାଆନ୍ତି । ଶିକ୍ଷା ବୁଦ୍ଧି ଦିଏ, ବଳ ଦିଏ ଓ ବିପଦରୁ ଖସିଯିବା ପାଇଁ ଉପାୟ ଦିଏ ।

ଆମ ଲୋକେ ଭାରି ଈଶ୍ଵରବିଶ୍ଵାସୀ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । କଥାକଥାକେ ଭଗବାନଙ୍କ ନାମ ଧରି ପକାନ୍ତି । ଏଣେ ନିଜ ମନଇଚ୍ଛା ମଦ, ଗଞ୍ଜା ଖାଇ ଚୋର କରିବାକୁ ପଛନ୍ତି ନାହିଁ । ରୋଗହେଲେ ଚିକିତ୍ସା କରନ୍ତି ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ମରିଗଲେ ଆୟୁଷ ଶେଷ ହେଲା ବୋଲି କହନ୍ତି । ଏ ସବୁ ଆମର ବହୁତ ଦିନ କାଳ ପରାଧୀନତା ଯୋଗୁ ହୋଇ ଯାଇଛି ଅଭ୍ୟାସଗତ । ଯାହା ଅଭ୍ୟାସ ତାକୁ କ'ଣ ସହଜରେ ଛାଡ଼ି ହୁଏ ?

ରୋଗ ବଇରାଗ ଦେଶରେ ଆମର ପୁର ରହିଛି । ସେ ସବୁକୁ ଭଲ କରିବାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ସାହସ ନାହିଁ । ଟିକା ଦେବାକୁ

ସରକାରୀ ଲୋକେ ଆସିଲେ ଛୁଆକୁ ବାପ ମା'ଲଗୁରୁ ଦିଅନ୍ତି । ଘରେ ଜଣକ୍ତୁ ଜୁର ହେଲେ ସେ ପାଣି ମାଗିଲେ ତାକୁ ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଚିକିତ୍ସା କରିବାର ସାଧାରଣ ନିୟମ କେହି ଜାଣିନାହାନ୍ତି । ଅଳସ୍ୟ, ବିଳାସ ଏବେ ଦେଶଟାକୁ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଘୋଟିଯାଉଛି । ଖାପ ଛଡ଼ା କଥା ଓ କାମ ସବୁଠି ଦେଖାଯାଉଛି । ଅଜ୍ଞତାଯୋଗୁ ସବୁ ଭଲ ଅମକୁ ମନ୍ଦପର ଦେଖାଯାଉଛି ।

ତୁମ ସ୍ତ୍ରୀ ସମାଜଟା ଚିକିତ୍ସା ପ୍ରୟୋଗ ଭଲଭାବରେ କରି ପାରନ୍ତି । ଧାଇଁ ମା'ମାନେ ଶିଶୁକୁ ଅନେକ କଥା ସହଜରେ ଶିଖାଇ ଦେଇ ପାରନ୍ତି । ଜୀବନରେ ସାନ୍ନ୍ଦ୍ୟ ନା ବାଣୀ ଶୁଣାଇ ମନକୁ ଅସ୍ତ୍ର କରିଦେବା, ଦୁଃଖ କଷ୍ଟକୁ ଅମ୍ଳାନବଦନରେ ସହିନେବା, ଜୀବନର ସବୁସବୁ ପରପାଇଁ ଦାନ କରିଦେବା ତୁମମାନଙ୍କଠାରେହିଁ ବେଶୀ ଦେଖାଯାଏ । ଧାର୍ଯ୍ୟ ପାଳା, ଖନା, ସରୋଜିନୀ ନାଉଡ଼ୁ ଓ ଅରୁଣା ଆସଫ୍ ଅଲ୍ଲିଙ୍କ ଜୀବନରେ ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇପାରିଛି । ତେଣୁ ତୁମେ ଅବା କାହିଁକି ପଛେଇବ ?

ଘରେ ଆଉ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ ଦୋଷ ହେଉଛି ଲୁହା ଚାତୁରୀ ବେଳେ ନ ବାଡ଼ାଇବା । ପିଲାମାନେ ଛୁଆ ହୋଇ ସବୁବେଳେ ରହୁ ନାହାଁନ୍ତି । ଦିନେହେଲେ ତ ସେମାନେ ବଡ଼ ହୋଇ ଦେଶର ସାଧାରଣ କାମରେ ଭାଗ ନେବେ । ତେଣୁ ତାଙ୍କ ବୟସଅନୁଯାୟୀ ଉପଦେଶ ଦେଲେ କିଛି ହେଲେ କାମ ହୋଇପାରିବ । ସବୁ ଭୁଲକୁ ସହିଯିବା ଯେପରି ଏକ ଦୋଷ, ସବୁଗୁଡ଼ାକୁ ଠିକ୍ କରିବାକୁ ଚୁହୁଁବା ସେହିପରି ମଧ୍ୟ ଆଉ ଏକ ଦୋଷ । ମଧ୍ୟମ ଧରଣର ପତ୍ନୀ ଭଲ ବୋଲି କେତେକ କହନ୍ତି । ସମୟ ବଦଳିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଆମେ ଆମର ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯୁଗର ଡାକ ଶୁଣାଇବା ଦରକାର । ନଚେତ୍ ସବୁ ଦୋଷ ଆମରହିଁ ହେବ ।

ଘରେ ଆମେ ପିଲାଙ୍କୁ ଶିଖାଇବାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖୁ । ମାତ୍ର ତା' ପୂର୍ବରୁ ପିଲାଏ ଶିଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛାକରି ଶିଖି ଯାଆନ୍ତି । ବଡ଼ ପିଲାଏ ଯେମିତି ଭ୍ରଷ୍ଟା କହି ଶିଖନ୍ତି ଠିକ୍ ସେହିପରି ମା' ବାପାଙ୍କ କଥାକୁ ପସନ୍ଦ କରଥାଆନ୍ତି । ପୁଅଟିଏ ବାହାର ଆଗର ସହ ବହୁଦିନ ଚଳିଲେ ବେଳେ ବେଳେ ବାପ, ପୁଅ, ଶାଶୁ ବୋହୂ ମଧ୍ୟରେ ମତଭେଦ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ପିଲାମାନେ ଯାହା କରବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେଥିରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଟକାଇ ରଖିବା ଏକ ମନ୍ତ୍ରବଡ଼ ଦୋଷ । ତା' ଫଳରେ ସେମାନେ ଲୁଚିଛପି କରବାକୁ ଶିଖନ୍ତି । ପିଲାମାନଙ୍କୁ କଡ଼ା ବ୍ୟବହାର ଦେଖାଇବାରେ ଆମେ ଅଧିକ ଭୁଲକରୁ ।

ଧର୍ମ, କର୍ମ, ପ୍ରେମ, ବିଶ୍ୱାସ, ନୀତି ପ୍ରଭୃତି କେତେକ ସାଧାରଣ କଥା । ଏ ସବୁ ଗୃହକୁ ଅଧିକ ଶୃଙ୍ଖଳିତ କରେ, ସ୍ୱଚ୍ଛ କରେ । ମନୁଷ୍ୟ ହୁଏତ ଏସବୁ ବେଳେ ବେଳେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ମନ ମୁତାବକ କାମ କରନ୍ଥାଏ । ମାତ୍ର ତାହାଦ୍ୱାରା ଭଲ ନ ହୋଇ ମନ୍ଦ ହୁଏ ଅଧିକ । ଆଜିକାଲିକା ପରସ୍ପିତକୁ ଗୃହି ଆମେ ଆଜ୍ଞା କେତେଟା କଥା ଏଣିକି ଅଲୋଚନା କରବା । ସ୍ୱଜନୀତି, ବିଶ୍ୱାସ ଅଭିନୟ ମନକୁ ମଧ୍ୟ ଆକର୍ଷଣ କରେ । କୌଣସି କଥା ଭାରିତ ଭାବରେ ଦେଖିଲେ କଳ୍ପସିତ ନୁହେଁ । ମଣିଷ ନିଜଦେହ ଓ ମନ ନେଇ ସେ ସବୁକୁ ଖରାପ କରନ୍ଥାଏ ।

ମା' ବାପ ଜାଣି ଜାଣି ନିଜପୁଅକୁ ପରସ୍ପିତ ପାଖକୁ ଛାଡ଼ନ୍ତି ଓ ନିଜଟିଏ ନିକଟକୁ ପରପୁଅମାନଙ୍କୁ ଅବାଧ ମିଳାମିଶାର ସୁଯୋଗ ଦିଅନ୍ତି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଯେଉଁ ସୁଫଳ ଆସୁନା କାହିଁକି କୁଫଳ ଅଧିକ ଦେଖାଯାଏ । କେହି ପୁଅଟିଏଙ୍କୁ ସଫାକଥା ଓ ସିଧାକଥା କହି ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଟୁପୁଟୁପୁ କଥା କହିବାଟା ମନରେ ବିଦୋହ ଭାବ

ଅଣାଏ । ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ କହି ଏକ ସମାଲୋଚନା କରିବା ଭଲକଥା । ସେଥିରେ ସନ୍ଦେହ ଦୂର ହୁଏ । ମନ ଖୋଲ ହୁଏ ।

ଯେଉଁଠି ବାପ ମା' ଏକ ଅଧୋପତନ ବାଟ ଧରି କିଛି କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ପରଶ୍ରୀକାତର ହୋଇ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ସେଇ କଥା ଶୁଣାନ୍ତି, ସେଠି ଭଲ ପିଲା ବାହାରିବା ଏକ ଅକାଶକୁସୁମ କଥା । ସମାଜ ଯେତକି ନୀତି, ମାନ, ଚଳିବ, ପାରସ୍ପରିକ ସହଯୋଗ ରଖିବ, ମନୁଷ୍ୟ ସେତକି ଭଲଆଡ଼କୁ ଗତିକରିବ । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସାମାଜିକ ଜୀବ । କିପରି ବା ଏକ ଭଲ ପନ୍ଥା ଧରିବା ? ସମାଜର ନିୟମ ମାନିଚଳିବା । ପୁଣି ବଡ଼ହେଲେ ସେ ସବୁର ସଂଶୋଧନ କରିବା ଆମର ଦାୟିତ୍ଵ । ଏତକ୍ ମନ ରୁହିଲେ ଏକ ବଡ଼ କ୍ଷତି ଆମର ହୁଁ ହେବ ।

ଗୋଟାଏ କଥା ଶୁଣାଯାଏ ଯେ ଦୁଷ୍ଟ ପ୍ରକୃତିର ପିଲକୁ ଭଲ ବାଟ ଦେଖାଇ ପାରିଲେ ସେ ଶାନ୍ତ ପ୍ରକୃତିର ପିଲା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ବଡ଼ କାମ କରି ପାରିଥାଏ । ଦୁଷ୍ଟ କହିଲେ ଆମେ ଚଗଲ ଅର୍ଥରେ ବୁଝୁ । ସେମିତି ଯେ ମିଛ କହେ ତାକୁ ସତ କହିବାଟା ଶିଖାଇ ଦେଇ ହେବ । ମାତ୍ର ଯେଉଁ ଲୋକ କିଛି କହେ ନାହିଁ ସେ ସତ କହି ପାରିବ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ଆମେ ଏତକି ମନେ ରଖିବା ଯେ ମନୁଷ୍ୟର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ଶକ୍ତି ଏକ ମହତ୍‌ଗୁଣ । ସେ ନିର୍ଭୀକ ଭାବରେ କାମ କରିପାରିଲେ ଅନେକ ଭଲ କାମ କରିପାରିବ । ସେ ଭୁଲ କରେ । କିନ୍ତୁ ଏହି କର୍ମ ଶକ୍ତି ଯୋଗୁଁ ସେ ଦିନେ ନା ଦିନେ ଠିକ୍ ମଧ୍ୟ କରି ଶିଖିବ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଲୋକ କାମ କରିବାକୁ ଭୟ କରେ ସେ ତା ଜୀବନରେ କିଛିହେଲେ ଶିଖିପାରିବ ନାହିଁ ।

ବୟସ ଗୁଣରେ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟାଏ କଥାକୁ ବା କାମକୁ ଭଲ ପାଇଥାଏ ବା ଦୃଶ୍ୟ କରିଥାଏ । ଆମ ଶାସ୍ତ୍ର ସେଇଥିପାଇଁ

ସିଧାସିଧା କେତେଟା ନିୟମ ପ୍ରଣୟନ କରି ଦେଇଛି । ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପୁଅ କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଲଳନ ପାଳନ କରିବ, ଦଶବର୍ଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କଢ଼ା ନଜରରେ ରଖି ଶାସନ କରିବ, ଷୋହଲ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲେ ପୁଅ କନ୍ୟାମାନଙ୍କ ସହ ବନ୍ଧୁତା ଆଚରଣ କରିବ । ବନ୍ଧୁ ପରି ସେମାନଙ୍କୁ ମନେ କଲେ ବେଳେ ବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେବା ଓ ବେଳେ ବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ନୂଆକଥା ଶୁଣି ତାର ବିଚାର କରିବା । ଏଇ ସମୟଟା ଜୀବନର ଏକ ସନ୍ଧ୍ୟା ସମୟ । ଗୁଡ଼ିବିଚାର ଆମକୁ କାମ କରିବାକୁ ହେବ । ଅସାବଧାନ କଥା, ଅସଫଳ ବ୍ୟବହାର ସେମାନଙ୍କୁ ବେଳେ ବେଳେ ଭୁଲ ବାଟରେ ନେଇଯିବାକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥାଏ ।

ଆମ ପିଲାମାନେ ଲଜକୁଳା ହୁଅନ୍ତି ଏଇ ସମୟରେ । ଘରେ ସେମାନେ ରହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗ ସାଥୀମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଯାହା ଶୁଣନ୍ତି ତାହା କରନ୍ତି ଓ ଯାହା ଦେଖନ୍ତି ତାହା ଶିଖନ୍ତି । ମଣିଷ ମନରେ ଅସୁମାରୀ ପ୍ରଶ୍ନ ଏଇ ସମୟରେ ଜାଗ୍ରତ ହୁଏ । ଯଦି ଜଣେ କେହି ଉତ୍ତମ ସଙ୍ଗୀ ମିଳିପାରେ ତେବେ ଆମ ପିଲାଏ ଖୁବ୍ ଭଲକଥା ଶିଖି ଯାଆନ୍ତି । ନଚେତ୍ କୁପରାମର୍ଶ ପାଇ ବାପ ମା'ଙ୍କୁ କେବଳ ହଇସା କରିବାହିଁ ସାର ହୁଏ ।

ଆମେ ଏଇ କେତୋଟି କଥା ପ୍ରତି ଆଖିବୁଜି ଦେଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ଜାଣିଶୁଣି ଗୋଟାଏ କଥାବାଣ୍ଟି ବିରୋଧ ନ କରିବା ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତତା । ସେଇଥିପାଇଁ ନିର୍ଲଜ୍ଜକଥା ହେଲେ ମଧ୍ୟ କହିବା ଏକ ସଙ୍ଗତସମ୍ମାନ ବ୍ୟବହାରର ଚିହ୍ନ । ଯୁଗରୁଟି ସିନା ବଦଳୁଛି; କିନ୍ତୁ ମଣିଷ ସମାଜ ତାର ନିଜର ବାଟ ଦେଖି ବାଛି-

ନେଉଛି । ଯାହା ବରଷକେ ହେବାର କଥା ତାହା ତ ଦିନକରେ
 ହେବ ନାହିଁ ? ଆଉ ଯାହା ଚଳୁଛି ତାକୁ ବା ଭୁଲିହେବ କିପରି ?
 ବେଳ ଥାଉଁ ଥାଉଁ କାମ କରିଯିବା ଭଲ । ଜୀବନକୁ ମଧୁମୟ
 କରିବାକୁ ହେଲେ ଚେଷ୍ଟା ଓ ଅଧ୍ୟବସାୟ ଲେଡ଼ା । ମୋର ବିଶ୍ୱାସ,
 ଅମଦେଶର ପୁଅବୋହୂ ଏ ସବୁ କରିବେ, ଶିଖିବେ ଓ
 ଶିଖାଇବେ । ଘର ଓ ପରିବାରକୁ ନିଜର ମହତ୍ ଗୁଣ ବଳରେ
 ସୁନାର-ସଫାର କରି ପାରିବେ ।

ଭତି

ତୁମର କବି

—————

—ବାର—

କଟକ

ତା ୭ । ୭ । ୪୯

ଜ୍ୟୋତି,

ତୁମ ଚିଠି ଖଣ୍ଡକ ପାଇଛି । ଶେଷଚିଠି ମୋର ଏଇ ଖଣ୍ଡକ । ଏହାପରେ ତୁମର ମୋର ସାକ୍ଷାତ ହେବ । ତେଣିକି କ'ଣ ଆଉ ମୋର ଚିଠି ଲେଖିବା ଦରକାର ପଡ଼ିବ ?

ଘର ସଂସାର କାରବାର ବିଷୟରେ ମୁଁ ଲେଖିଛି ଯଥେଷ୍ଟ । ଶେଷକୁ ଆଜି ଦିନଟା ବିଷୟରେ କିଛି ଲେଖି, ଲେଖା ବନ୍ଦକରିବି । ବିବାହରେ ଉତ୍ସବର ଆୟୋଜନ ହୁଏ । ସେ ଉତ୍ସବ ଅନ୍ୟମାନେ ଆୟୋଜନ କରନ୍ତି ଓ ଉପଭୋଗ ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଠିକ୍ ଘରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ବ୍ରତ । ତା'ର ଉତ୍ସବ ବିବାହ ପରେ । ମନୁଷ୍ୟ ଏଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବା ଏକ ଅନ୍ୟାୟ । ଘରେ ନିଜର ପାରିବାରିକ ଜୀବନରେ ଏହାର ଗୁରୁତ୍ବ ଖୁବ୍ ବେଶୀ । ପିଲାମାନେ ଏ ସବୁଥିରୁ ଆମର ସଂସ୍କୃତି ଓ ପରମ୍ପରା ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ଧାରଣା ପାଆନ୍ତି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଷା, ବାର, ବ୍ରତ ଆଦି ଆମକୁ ଆମ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ଜାଗ୍ରତ କରାଏ । ଆମେ ଦିନକୁ ଦିନ ହେଉ ଉଲ୍ଲଟ ।

ଅନ୍ୟଧର୍ମରେ ଲୋକେ ଆମଭଳି ମଧ୍ୟ ଓଷା ବ୍ରତ ପାଳନ କରନ୍ତି । ତଥାପି ସେ ଧର୍ମମାନଙ୍କରେ ଯାହା ଥାଉ ନା କାହିଁକି ଆମର ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ତଥାତ୍ । ଆମ ଭଳିଆ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ଓଷା ବ୍ରତ କେହି ପାଳନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହାର ମଧ୍ୟ କାରଣ ଅଛି ।

ଆମର ନରନାରୀମାନେ ମର୍ମ ନ ବୁଝି କର୍ମ କରନ୍ତି ଓ ଧର୍ମ ହେଲା ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଏମିତି ଧାରଣା ଉଣା ଅଧିକେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅଛି । ପିତୃପିତାମହଗଣ ଯାହା ପାଳି ଆସିଛନ୍ତି ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଆଖି ବୁଜି ପାଡ଼ୁ । ସମାଜର ଏହା ଏକ ଦାନ । ବଢ଼ିଗଲେ ଆମେ ସେ ସବୁର ଯଥାର୍ଥତା ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରୁ । ଉଚିତ ମନେ ହେଲେ ଆଦର କରୁ । ନଚେତ୍ ସେ ସବୁକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଉ । ସେଥିରେ କେହି ଆପଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ପିତାମାତାହିଁ କେବଳ ସେଇ କଥାକୁ ବୁଝାଇ କହନ୍ତି । ଆମେ ବେଳେବେଳେ ଭଲକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଉ ଓ ମନକୁ ଗ୍ରହଣ କରୁ । ଏପରି କରିବା ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଭୂଲ । ତଥାପି ଆମେ ବୁଝି ପାରୁ ନା ।

ଘରେ ଭ୍ରତ ଡାଲି ଆମେ ସବୁଦିନେ ଖାଉ । ଏ ନିୟମକୁ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ପିଠାପଟା କରିବାରେ ଆନନ୍ଦ ଓ ଖାଦ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଣାଯାଇଥାଏ । ଏମିତି କରାଯିବା ଦ୍ଵାରା ଦେହ ଭଲ ଭାବରେ ଖାଦ୍ୟ-ରସ ପାଏ । ମଣିଷ ଯେମିତି ହସିବାକୁ ଚାହେଁ ଠିକ୍ ସେହିପରି ସେ ତାର ଖାଦ୍ୟ ବଦଳାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରେ । ମାତ୍ର ବହୁତ ଗୁଡ଼ାଏ ଆୟୋଜନ କରି ଖାଦ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ପିଲାଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ନଷ୍ଟ କରାଇବା ଏକ ଖରାପ କଥା । ଏ ବିଷୟରେ ଆମେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବା ଉଚିତ ।

ବେଳେ ବେଳେ ମନରେ ଗୋଟାଏ ପ୍ରଶ୍ନ ଆସେ ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ହୋଇଯିବା ଭଲ । ଏ ସଂସାରରେ ରହି ଦହଗଞ୍ଜ ହେବ ବା

କାହିଁକି ? ମୁଁ ତୁମକୁ ଏ କଥା କହିଛି । ତୁମେ ତାର ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ଦେଇଛ । ପ୍ରକୃତରେ ନିଜେ ନିଜେ ଘରର ଘରଣୀ ହୋଇ ନିଜର ଉପସ୍ଥଳ କର୍ମ କଲେ ମଣିଷ ସୁଖୀ ହେବ ଓ ସନ୍ତାନ-ଧର୍ମ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ । ଏଇଟା ଗୋଟାଏ ସରଳ କଥା । ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଲୋକ ଆସନରେ ନ ବସି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ହୁଏ । ମାତ୍ର ପଦବୀ ପାଇଁ କେତେକ ଲୋକେ ନାଁ ପକାନ୍ତି । ଏହା ସବୁ ଦୁନିଆ କଥା ।

ଯେତେବେଳେ ଆମେ ବିବାହ କରିଛେ ସେତେବେଳେ ସେ ପଥଟାକୁ ଛାଡ଼ିବା ଏକ ବୋକାମି ହେବ । ଆଉ କାମ ନ କରି ଯେଉଁ ଲୋକ ସନ୍ତାନୀୟ ହୁଏ ତା'ର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶା କହି ହେବ ନାହିଁ । ଡରକରି ସଂସାରରେ କେହି ଯଶ ଅର୍ଜନ କରି ନାହିଁ । ଦୁନିଆକୁ ସାହସର ସହିତ ବୁଝିବାରେ ମାନବିକତା ଧ୍ବନି ଝଙ୍କୁତ ହୁଏ ।

କବି

ତୁମର କବି

ଉପସଂହାର

କିଶୋର ନଗର

ତା ୧୦-୯-୫୯

କୁମାର ପୁଣିମା

ସ୍ନେହର ଜ୍ୟୋତିର୍ମୟି ।

ସମସ୍ତ ନିଷ୍ଠା, ଦୟା, ପ୍ରେମ, ଶୌର୍ଯ୍ୟ ନେଇ ଆମେ ଏ
ସଂସାରର ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମ କରିବା । କୌଣସି କାମରେ ପଛଘୁଞ୍ଚି
ନ ଦେଇ ଆଗେଇ ଯିବା । କଷ୍ଟ ସହିବାକୁ ପଡ଼ିବହିଁ ପଡ଼ିବ ।
ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ଓ ଗୃହୀ ଉଭୟେ କଷ୍ଟଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇ ପାରିବେ
ନାହିଁ । ତର ମରି ଚଳିବା ଅପେକ୍ଷା କ୍ଷଣିକ ପାଇଁ ଜୀବନ-ସମୟରେ
ଶୌର୍ଯ୍ୟ ଦେଖାଇବା ଭଲ । ହୃଦୟର ଅସୀମ ପ୍ରେମକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ
ପାଇଁ ଅର୍ପଣ କରିବାହିଁ ଶୌର୍ଯ୍ୟ, ମାନବିକତା । ଏତିକି ଆମର
ଆଦର୍ଶ ହେଉ ।

କଷ୍ଟ ସହିବାରେ ଜୀବନ ବିକଶିତ ହୁଏ, ସୁଖର ସନ୍ଧାନ
ମିଳେ । ଅନ୍ୟକୁ ସତର୍କ କରିଦେଇ ହୁଏ । ବାଟଚରା ଲୋକ ଖାଲି
ତିପ ଜାଣେ । ବସିବା ଲୋକ ନୁହେଁ । ସେଇଥିପାଇଁ ଆମର ଏତେ
ଭର୍କ ବିଭର୍କ ।

ସବୁଘରେ ସ୍ବାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଅଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଜକୁ ଏତିକି ଶିଖାନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟ ହିସାବରେ କ'ଣ କରିବେ ସେତକ ଭାବନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ କେହି ଆଉ ଶିଖାଇବେ ନାହିଁ । ନିଜଘରେ ଯେଉଁଲେକ ଭିକାରୀ ସେ ରାଜାପରି ବାହାରେ ଦେଖାଇ ହେବାରେ କି ଲାଭ ବା ଅଛି ? କେତେକ ଧରପଡ଼ନ୍ତି । ମାତ୍ର ଶାନ୍ତି ମିଳେ ପରେ ।

ମାତ୍ର ଯାହାର ମନ ରାଜା ଅସନରେ ବସିଥାଏ ସେ ଗର୍ବ ଓ ଧନା କିଛି ମାନେ ନା । ଦେବତା ତା'ର ସେତିକି । ସେ ନିଜର ଧର୍ମ କଣ ଜାଣିଛି । ଶେଷରେ ମୋର ଏତିକି ମିନତି ଯେ ପରସ୍ପର ସହଯୋଗ ବଳରେ ମୁକ୍ତହେବେ । ଏକାକୀ ଚଳି ବା ଅନ୍ୟକୁ ଘୃଣା କରି ନୁହେଁ ।

ତେଣୁ ଆମ ଜୀବନ ଯେତିକି ଦିନପାଇଁ ଅଛି ସେତିକି ଯଥେଷ୍ଟ । ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆମର ପୂରଣ ହେଉ । ତେଣିକି ଯାହା ହେବ ସେଥିରେ ଆମର ହାତ ନାହିଁ । ଆଜି ଆଉ କାଲି ସବୁବେଳେ ରହିବ । ସେ ସବୁ ଥାଉ । ଆମର କାମ ବର୍ତ୍ତମାନ କୋଳରେ ରହି ଉଦ୍‌ଯାପିତ ହେଉ । ଘର ହସି ଉଠୁ । ପ୍ରତି ଆତ୍ମା ଜାଗ୍ରତ ହେଉ । ଏତିକିରେ ବନ୍ଦ କରୁଛି ଶେଷ ଗଳ୍ପ ।

ଭବ
ଭ୍ରମର କବି

ମୁଦ୍ରାକର—ଶ୍ରୀ ଦାଶରଥ ଦାସ,
ଦାଶରଥ ପ୍ରେସ, ବାଲୁବଜାର, କଟକ
ଫେବୃୟାରୀ—୧୯୭୧

